

Kemijoki Oy
Valtakatu 11 / PL 8131
96101 Rovaniemi

Arviointiohjelma saapunut 7.5.2024

Ailangantunturin pumppuvoimalaitos ja 400 kV:n voimajohto Pirttikoskelle -hanke, Kemijärvi ja Rovaniemi, ympäristövaikutusten arviointiohjelma

Yhteystiedot

Hankkeesta vastaava

Kemijoki Oy
Valtakatu 11
96101 Rovaniemi

Yhteyshenkilö: Erkki Huttula (puh. 020 703 4431)

sähköpostiosoite: erkki.huttula@kemijoki.fi

YVA-konsultti

AFRY Oy
Jaakonkatu 3

01620 Vantaa

Yhteyshenkilö: Kaisa Kettunen (puh. 050 313 7509)

Sähköpostiosoite: kaisa.kettunen@afry.com

Yhteysviranomainen

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

9.7.2024

LAPELY/841/2024

Hallituskatu 3 B

96101 ROVANIEMI

Yhteyshenkilö: Olli Rönkä (puh. 029 5037184)

sähköpostiosoite: olli.ronka(at)ely-keskus.fi

9.7.2024

Sisällysluettelo

Ailangantunturin pumppuvoimalaitos ja 400 kV:n voimajohto Pirttikoskelle -hanke, Kemijärvi ja Rovaniemi, ympäristövaikutusten arviointiohjelma	1
Yhteystiedot	1
Hankkeesta vastaava	1
YVA-konsultti.....	1
Yhteysviranomainen.....	1
Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehdoista	5
Ympäristövaikutusten arviointimenettely	6
Ennakkoneuvottelu	8
Arviointiohjelmasta tiedottaminen ja kuuleminen	8
Yleisötilaisuus	9
Arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja mielipiteet.....	11
Yhteenvedo lausunnoista	12
Yhteenvedo mielipiteistä.....	30
Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta	58
Hankekuvaus	58
Hankkeen vaihtoehdot	59
Arvio hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulusta	60
Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin.....	60
Arviointimenettelyn sovittaminen yhteen muiden lakien mukaisiin menettelyihin	60
Kaavoitus	60
Luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi.....	61
Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu	61
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	61
Hankkeen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja niihin rinnastettavat päätökset	62
Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät	63
Yleistä	63
Vesitalous	65
Pintavedet ja vesienhoito.....	66
Kalasto ja kalastus.....	67
Vesieliöstö	69
Linnusto	70
Muu eläimistö	70
Natura-alueet ja luonnonsuojelualueet	71
Kasvillisuus ja luontotyypit.....	73
Maankäyttö ja yhdyskuntarakenne	73
Vaikutukset liikenteeseen	74
Ilmastovaikutusten arviointi	75
Melu ja värinä	76
Maisema ja rakennettu kulttuuriympäristö	77
Maa- ja kallioperä sekä pohjavedet	78
Maa-ainesten otto	80
Vesilain nojalla suojellut vesiluontotyypit.....	80
Poronhoito	81

9.7.2024

Ihmiseen kohdistuvien vaikutusten arviointi	82
Vaikutukset yleiseen turvallisuuteen ja arvio ympäristöriskeistä	83
Yhteisvaikutukset.....	83
Vaikutukset toiminnan jälkeen	84
Vaikutusten seuranta	84
YVA-menettelyn ja siihen liittyvän osallistumisen järjestäminen	85
Raportointi	85
Arviointiohjelman laatijoiden ja yhteysviranomaisen pätevyys.....	86
Arviointiohjelmalausannon toimittaminen ja siitä tiedottaminen	87
Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus	87
Sovelletut oikeusohjeet	87
Asiakirjan hyväksyminen.....	88

9.7.2024

Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehdoista

Ailangantunturin pumppuvoimalaitos sijoittuu Ailangantunturin alueelle, joka sijaitsee Kemijärven kaupungin alueella. Pumppuvoimalaitoksessa tuotettu sähkö siirretään 38 kilometriä pitkällä 400 kV voimajohdolla Pirttikoskelle, joka sijaitsee Rovaniemen kaupungin alueella. 30 kilometriä voimajohdosta sijoittuu olemassa olevan 110 kV:n Pirttikoski–Jumisko-voimajohdon rinnalle leventäen johtokatu.

Pumppuvoimalaitoksen sähköntuotanto- ja pumppausteho on 550 MW ja laitoksen tyyppi pumpputurbiini. Koneistoja on kolme ja putouskorkeuspotentiaali noin 200 metriä. Ylävarastoaltaan pinta-ala on noin 1 neliökilometri ja vesitilavuus noin 13 miljoonaa kuutiometriä (m³). Rakennettavia ylävarastoaltaan patoja on kolme. Patoja varten tarvittava louheen määrä on noin 2,1 Mm³. Padon harja on suunniteltu tasolle 360,0 m (N2000), jolloin yksittäisen itäpuolella sijaitsevan padon maksimikorkeus on noin 45 metriä. Länsi- ja eteläpuolen padot ovat matalampia. Pumppuvoimalaitoksen rakennusvirtaama on noin 300 m³/s. Vesitunnelin pituus ylävarastosta alavarastoon on noin 4,5 kilometriä ja halkaisija on noin 9 metriä. Alavarastona toimii Kemijärven Kuusilahti. Kemijärven pohjaan ruopataan leveydeltään noin 80 m ja pituudeltaan 1000 m kanava. Ruoppausmassat läjitetään Kemijärven ruoppausalueen välittömään läheisyyteen tunnelin purkuaukon kaakkoispuolelle. Pumppuvoimalaitoksen rakentamista ja operointia varten Ailangantunturille rakennetaan uusi tieyhteys.

Hankkeen vaihtoehdot:

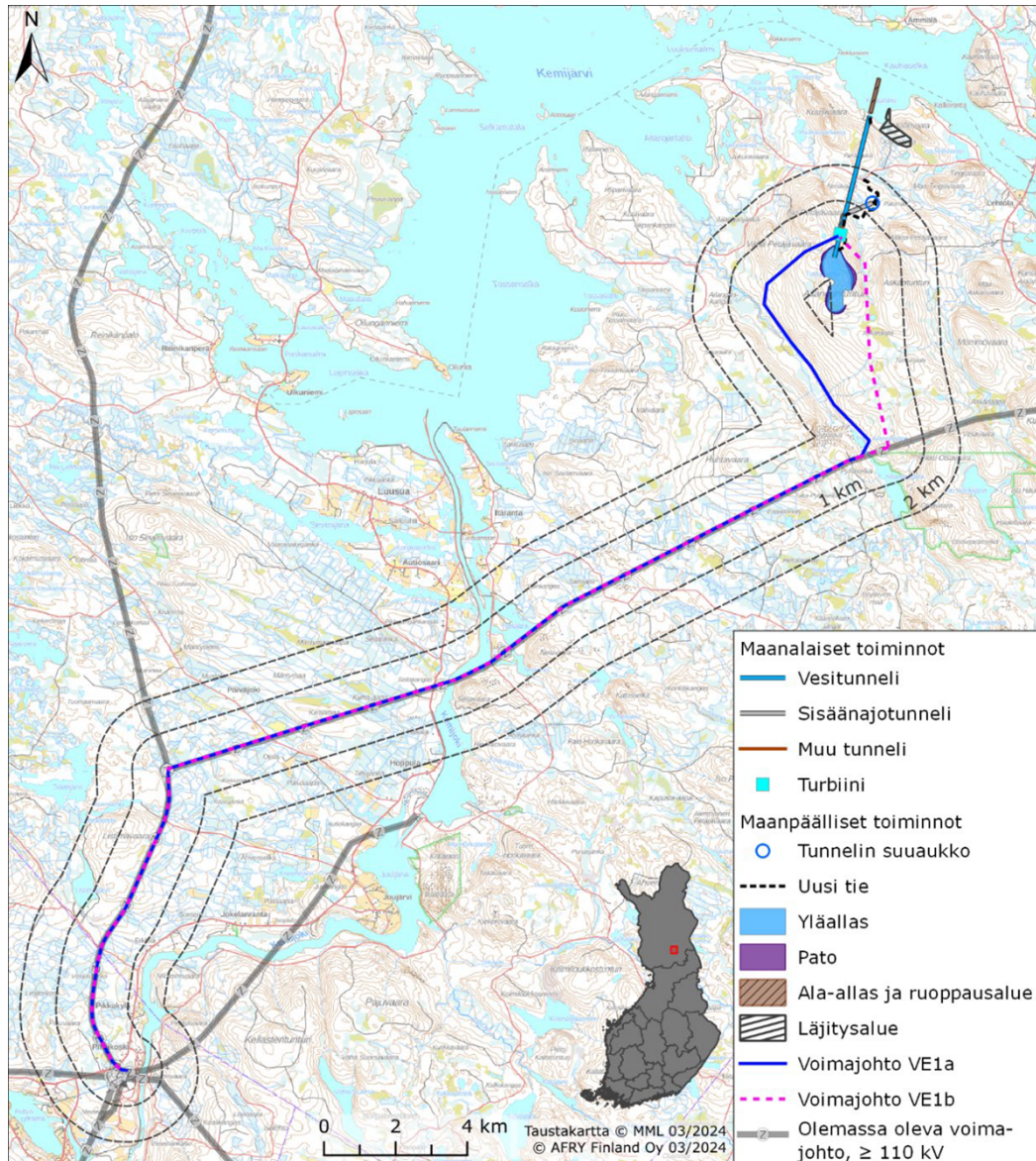
Vaihtoehto VE0: Hanketta ei toteuteta.

Vaihtoehto VE1: Pumppuvoimalaitoksen rakentaminen Ailangantunturille. Pumppuvoimalaitoksen kokonaisteho on 550 MW.

Sähkönsiirto VE1a: Voimajohto sijoittuu Ailangantunturin länsipuolelle kohti Ailanganjokea ja sen suuntaisesti ennen liittymistä olemassa olevaan voimajohtokatuun, jossa voimajohto kulkee olemassa olevan voimajohdon rinnalla.

Sähkönsiirto VE1b: Voimajohto sijoittuu Ailangantunturin itäpuolelle ennen liittymistä olemassa olevaan voimajohtokatuun, jossa voimajohto kulkee olemassa olevan voimajohdon rinnalla.

9.7.2024

Kuva 1. Hankealue ja hankkeen vaihtoehdot (lähde: YVA-ohjelma).

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (2017/252) annetun lain tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja arvioinnin yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kaikkien tiedon saantia ja osallistumismahdollisuuksia. YVA-menettelyä sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. YVA-lain liitteen 1

9.7.2024

kohdan 3 mukaan hankkeeseen sovelletaan YVA-menettelyä, kun padottu tai varastoitu vesimäärä tai vesimäärän lisäys on yli 10 miljoonaa kuutiometriä ja säännöstellyn vesistön keskivirtaama on yli 20 kuutiometriä sekunnissa ja virtaama- tai vedenkorkeusolosuhteet muuttuvat olennaisesti lähtötilanteeseen nähden. Kohdassa 8 hankkeeseen sovelletaan YVA-menettelyä myös, kun kyseessä on vähintään 220 kilovoltin maanpäällinen voimajohto, jonka pituus on yli 15 kilometriä.

Hankkeesta vastaavan on YVA-lain 16 §:n mukaan toimitettava ympäristövaikutusten arviointiohjelma yhteysviranomaiselle. Arviointiohjelman tulee sisältää tarvittavat tiedot hankkeesta ja sen kohtuullisista vaihtoehdoista, kuvaus ympäristön nykytilasta, ehdotus arvioitavista ympäristövaikutuksista ja niiden selvittämisestä sekä suunnitelma arviointimenettelyn järjestämisestä. Arviointiohjelman sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella (3 §). Yhteysviranomaisen huolehtii siitä, että arviointiohjelmasta pyydetään lausunnot ja varataan tilaisuus mielipiteiden esittämiselle. Yhteysviranomaisen antaa hankkeesta vastaavalle lausunnon arviointiohjelmasta.

Hankkeesta vastaava laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostus) arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta. YVA-lain 19 §:n mukaan arviointiselostuksen tulee sisältää tarvittavat tiedot hankkeesta, kuvaus ympäristön nykytilasta, kuvaus hankkeen ja sen kohtuullisten vaihtoehtojen todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista, niiden lieventämisestä, seurannasta ja vaihtoehtojen vertailusta, tiedot ympäristövaikutusten arviointimenettelyn toteuttamisesta ja yleistajuinen yhteenveto. Arviointiselostuksen sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella (4 §). Yhteysviranomaisen on huolehdittava siitä, että myös arviointiselostuksesta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen. Yhteysviranomaisen tarkistaa arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun sekä laatii tämän jälkeen perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista.

Lupahakemukseen on ennen päätöksentekoa liitettävä ympäristövaikutusten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä. Lupapäätökseen on sisällytettävä perusteltu päätelmä, ja siinä on otettava huomioon arviointiselostusta koskevat kuulemisten

9.7.2024

tulokset. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon.

Kemijoki Oy on 7.5.2024 toimittanut Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen Ailangantunturin pumppuvoimalaitos ja 400 kV:n voimajohto Pirttikoskelle -hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman. Lapin ELY-keskus antaa tämän lausunnon YVA-lain mukaisena yhteysviranomaisena. Hankkeeseen sovelletaan YVA-lain 3.1 §:n mukaisesti YVA-menettelyä.

Ennakkoneuvottelu

Hankkeesta järjestettiin YVA-lain 8 §:n mukainen ennakkoneuvottelu 13.3.2024 edistämään muun muassa hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja lupamenettelyjen kokonaisuuden hallintaa, sekä hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa. Ennakkoneuvotteluun osallistuivat Lapin ELY-keskus, Kainuun ELY-keskus patoturvallisuusviranomainen, Kemijärven kaupunki, Kemijärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen, Rovaniemen kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen, Lapin liitto, GTK, Metsähallitus luontopalvelut, Lapin pelastuslaitos, Paliskuntain yhdistys, Kemijoki Oy sekä AFRY Oy.

Arviointiohjelmasta tiedottaminen ja kuuleminen

Yhteysviranomainen tiedotti arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 16.5.–14.6.2024. Kuulutus julkaistiin ELY-keskuksen verkkosivuilla. Kuulutus ja arviointiohjelma julkaistiin ympäristöhallinnon verkkosivuilla ymparisto.fi/ailangantunturin-pumppuvoimala-YVA. Kuulutus on lähetetty 14.5.2024 Kemijärven ja Rovaniemen kaupungeille julkaistavaksi niiden verkkosivuilla. Lisäksi Koti-Lappi-, Lapin Kansa ja Uusi Rovaniemi -lehdissä on julkaistu 16.5.2024 ilmoitus kuulutuksesta, jossa ilmoitettiin kuulutuksesta, arviointiohjelmasta, sen nähtävillä olosta sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen.

9.7.2024

Arviointiohjelmaan on voinut tutustua kuulemisaikana paperimuodossa Kemijärven ja Rovaniemen kaupungin palvelupisteissä sekä Lapin ELY-keskuksessa. Lisäksi arviointiohjelma on ollut nähtävillä Kemijärven ja Rovaniemen kaupunginkirjastoissa.

Yleisötilaisuus

Arviointiohjelmasta järjestettiin yleisötilaisuus 28.5.2024 klo 17–19 Kemijärven kaupungin valtuustosalissa ja etäyhteydellä Teamsin välityksellä. Yhteysviranomaisen ja hankkeesta vastaavan edustajien lisäksi yleisötilaisuudessa oli läsnä 90 henkilöä sekä etäyhteydellä 26 henkilöä. Yleisötilaisuudessa kysyttiin ja kommentoitiin seuraavia seikkoja:

- Miksi alavarasto ei ole Ailanganlahdessa, kun sinne olisi matkaa vain 2 km?
- Miksi ei ole Kuusilahden mökkiläisten kanssa neuvoteltu, vaan vain maanomistajien kanssa?
- Voisiko vesitunnelin viedä kauemmaksi kohti Luuksinsalmea? Siellä olisi valmis väylä eikä tarvittaisi ruoppauksia?
- Onko harkittu, että tehtäisiin suljettu kierto pumppuvoimalaan?
- Kuinka paljon Kemijärven pinta nousee ja laskee, kun laitosta ajetaan?
- Miten talviaika on otettu pumppuvoimalaitoksen suunnittelussa huomioon (esimerkiksi tykkylumen muodostuminen ja vaikutukset jääpeitteeseen)?
- Miten alanielun putken halkaisija on suurempi, kuin pinnankorkeus Kuusilahdessa?
- Alueella on kolme toimijaa, jotka suunnittelevat pumppuvoimalaitoksia tai energiavarastoja, kuka on vastuussa yhteisvaikutusten arvioinnin järjestämisestä tai koolle kutsusta?
- Voidaanko toimittaa esim. kaupungin kirjaamoon linkkejä ja vinkkejä ulkomailta tehdyistä jo toiminnassa olevista pumppuvoimaloista?
- Toivottiin, myönteistä suhtautumista hankkeeseen, koska se on tärkeä hanke kunnan elinvoimalle.
- Eri pumppuvoimahankkeiden yhteisvaikutukset täytyy selvittää.
- Kemijärvellä valtuustoaloite Kemijärven säännöstelyn alarajan 2 metrin nostosta menossa kaupungin hallituksessa. Auttaisiko alarajan nosto niin, että keväällä riittäisi vesi paremmin? Voi olla myös kaavan edellytys?

9.7.2024

- Voiko pumppuvoimalan 550 MW sähkötuotantoteho pitää paikkansa?
- Kuinka selvitetään vaikutuksia lähteisiin, valuma-alueisiin, suoalueisiin ja metsätalouteen?
- Mikä on pumppuvoimalaitoksen kokonaishyötysuhde?
- Mikä on pumppuvoimalaitoksen bruttotuotto?
- Onko AFRY Finland Oy (ent. Pöyry) mukana pumppuvoimalaitoksen suunnittelussa?
- Kauhaselkä on suosittu kalastuskohde talvella, kuinka pitkästi tulee sulaa talven aikana?
- Tykkylumivaikutus tulee ottaa ympäristövaikutusten arvioinnissa huomioon. Ylävarasto voi aiheuttaa ympärilleen mikroilmaston ja huurtumista. Näiden vaikutukset esimerkiksi alueen metsätaloustyöhön otettava huomioon. Onko kokemuksia muualta, Itävallasta, Sveitsistä, mitä siellä on tapahtunut ja voisivatko olla avuksi?
- Mikä on ylävaraston huoltotien tarkempi linjaus?
- Mihin sijoittuu kulkuaukon (tunnelin) suu koneasemalle?
- Kemijärvellä vireillä neljä hanketta, eikö ELY todellakaan edellytä kolmen muun laitoksen yhteisvaikutusten huomioimista?
- Onko projektissa otettu alueella mahdollisesti esiintyvää seismisyyttä mitenkään huomioon?
- Yhteisvaikutukset pitää arvioida ja eri putken sijoitusvaihtoehdot; Tossanlahti olisi vaikutuksiltaan alhaisin.
- Mikä on Suomen säätösähkön tarve vuodessa?
- Onko Seitakorvan voimalaitos kiinni, silloin kun yläallasta täytetään?
- Kemijärven vedenlaatu, mikä on syy hyvää huonompaan laatuun (ekologinen tilaan kemiallisen luokittelun mukaan)?
- Aiotaanko maksaa korvauksia aiheutuvista haitoista?
- Miten hanke vaikuttaa pohjavesiin, kaivoihin ja lähteisiin?
- Mistä pumppuvoimalaitosta tullaan valvomaan tai operoimaan?
- Minkälainen työllistämisaikutus hankkeella on Kemijärvellä?
- Eri hankkeiden yhteisvaikutukset Itä-Kemijärvessä tulisi selvittää.
- Ruoppauksen vaikutukset vedenlaatuun? Sedimenttiselvitys ja vaikutukset kalastoon?
- Kuka tekee YVA-ohjelmassa mainitut luontoselvitykset ja miten taataan niiden puolueettomuus?
- Miten estetään kalojen imeytyminen tunneliin?
- Yhteiskuntavaikutukset, mikä osuus tulee kiinteistöveron piiriin?

9.7.2024

- Verotuslain muutoksesta käyty neuvottelemassa eduskunnassa (Itä-Lapin tahot). Verohaitat eivät saa kohdistua kuntiin, joihin haittaa kohdistuu.
- Mikä on hankkeen takaisinmaksuaika?
- Minkä verran veden pinnankorkeus vaihtelee?
- Selvitetäänkö näiden useamman pumppuvoimalan rakentamisen vaikutukset Kemijärven alaosaan?
- Luuksinsalmi ja Lehtosalmi ovat tärkeitä kevätkutuisen kuhan lisääntymisalueita. Tämä kannattaa ottaa huomioon YVA:ssa, kun arvioidaan laitoksen otto- ja purkuvesien kalastovaikutuksia.
- Paljonko kaloja menee imuputken kautta yläaltaaseen ja vahingoittuvatko kalat?
- Ensin pitäisi saada varmuus, että Yli-Kemin poikastuotantoalueille pääsevät taimenet ja lohet takaisin ohitusuomien kautta.
- Minulla jäisi mökkitontti osittain suunnitellun uuden voimajohdon alle. Pakkolunastetaanko tontti vai osoitetaanko jokin toinen tontti tilalle? Kuinka lähellä voimajohtoa voi asua, jottei tulisi terveydellisiä ongelmia?
- Kemijärveä säännöstellään jo nyt voimakkaasti. Pumppuvoimaloiden vaikutukset järven pohjasedimenttiin ja muikkuihin?
- Paljonko Kemijärvi saisi kiinteistöveroja ja vakinaisia työpaikkoja?
- Kuinka paljon sähkön hinta halpenee?
- Jo nykyiselläkin Kemijärven voimakkaalla säännöstelyllä on voimakkaita luontovaikutuksia esim. vesilinnuston pesimiselle.
- Miten viitasammakkoselvitys on tehty?

Arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja mielipiteet

Yhteysviranomaisen pyysi 8.5.2024 lausunnot seuraavilta tahoilta:

Kemijärven kaupunki, Kemijärven kaupungin rakennusvalvontaviranomainen,
Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta, Rovaniemen kaupunki,
Rovaniemen kaupungin rakennusvalvontaviranomainen, Rovaniemen kaupungin
terveydensuojeluviranomainen, Rovaniemen kaupungin
ympäristönsuojeluviranomainen, Lapin aluehallintovirasto, Metsähallitus luontopalvelut,
Metsähallitus, Lapin liitto, Lapin hyvinvointialue / pelastuslaitos, Lapin maakuntamuseo,

9.7.2024

Fingrid Oyj, Puolustusvoimat, 3. logistiikkarykmentti, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Luonnonvarakeskus, Väylävirasto, Maanmittauslaitos, GTK, Hirvasniemen paliskunta, Pyhä-Kallion paliskunta, Vanttauksen paliskunta, Paliskuntain yhdistys, Suomen metsäkeskus, Metsänhoitoyhdistys Lappi, MTK-Lappi, Suomen luonnonsuojeluliitto, Lapin piiri ry, Metsänhoitoyhdistys Metsä-Lappi, Yli-Kemin kalatalousalue, Kemijärven osakaskunta, Lapin vapaa-ajan kalastajat ry, Kemijärven ammattikalastajat ry, Kemijärven riistanhoitoyhdistys ry, Ryti-Lehtolan kyläseura ry, Kemijärven yrittäjät, Kemijärven matkailu ry.

Lisäksi lausuntopyyntö annettiin tiedoksi Kemijoki Oy:lle.

YVA-ohjelmasta annettiin yhteensä 20 lausuntoa ja 48 mielipidettä viranomaisilta, yhdistyksiltä ja yksityishenkilöiltä. Kaikki lausunnot ja mielipiteet toimitettiin hankkeesta vastaavalle. Lapin ELY-keskus säilyttää alkuperäiset lausunnot ja mielipiteet. Seuraavassa on esitetty yhteenveto kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä.

Yhteenveto lausunnoista

Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta toteaa lausunnossaan, että vaikka suunnitelmien mukaan voimala ei aiheuta ravinteiden tai raskasmetallien kuormitusta, lisääntynyt virtaama voi kuitenkin kuljettaa ravinteita ja haitta-aineita alapuoliseen vesistöön. Tämä voi johtaa pohjasedimentin haitta-aineiden kulkeutumiseen ja hajoamiseen, mikä on arvioitava tarkasti. Lisäksi veden virtausten ja pinnankorkeuden vaihtelut Kuusilahdessa voivat vaikuttaa vedenlaatuun ja rannan eroosioon, mikä tulisi huomioida asukkaiden virkistyskäytön ja terveyden näkökulmasta. Voimalahanke on ristiriidassa Kemijoen vesienhoitosuunnitelman kanssa, jossa tavoitteena on säännöstelyn kohtuullistaminen. Kemijärven tilaluokitus perustuu teknis-taloudellisesti toteuttamiskelpoisiin parantamistoimenpiteisiin, eikä luonnontilaan. Vesienhoitosuunnitelmassa tavoitteena on kuitenkin säännöstelyn kohtuullistaminen, mikä vaikuttaa biologisiin muuttujiin, ekologiseen tilaan, kalojen lisääntymiseen ja rantavyöhykkeen pohjaeläimistöön. Ympäristönsuojeluviranomainen korostaa, että säännöstelyn vaikutukset on arvioitava kattavasti, huomioiden nykyinen keinotekoinen tila ja kuormituksen käyttäytyminen. Vesienhoitosuunnitelman ekologisesti kestävämmät tavoitteet on varmistettava, ja arvioinnissa tulee huomioida myös Kemijärven

9.7.2024

kaupunginvaltuustossa vireillä oleva aloite säännöstelyn alarajan nostamisesta sekä vaikutukset alapuoliseen vesistöön.

YVA-ohjelman mukaan kalastoon ja uhanalaisen nilviäislajin esiintymiseen liittyvät vaikutukset selvitetään asiantuntija-arvioina, käyttäen tausta- ja suunnitteluaineistoa. YVA-ohjelma ei tarkenna arviointimenetelmiä tai miten eri tekijöiden, kuten veden virtauksen, säännöstelyn, samentumisen, lämpötilamuutosten ja haitta-aineiden, vaikutuksia arvioidaan kalaston ja vesieliöstön lisääntymiseen ja elinympäristöihin. Arvioinnin tulisi kattavasti käsitellä vesieliöstön ja kalaston vaikutuksia sekä rakentamisen että voimalan toiminnan aikana.

Mahdolliset pohjaveden virtaussuuntien muutokset ja paineen alenemisen vaikutukset lähiympäristöön ja asukkaisiin on tunnistettava. Alueen luontoarvot, kuten lammet ja lähteet, tulee arvioida kokonaisuutena. YVA-ohjelman mukaan arvioidaan maanalaisten tilojen kuivanapidon vaikutuksia lähteisiin, jotka ovat vesilailla suojeltuja ja joiden luonnontilaa ei saa heikentää. Pohjavesivaikutusten merkitys ja yhteys lähteisiin on selvitettävä. Lisäksi yläaltaasta maaperään suotautuvan veden ja yhden lähteen jäämisen ylävesialtaan alle vaikutukset on arvioitava. Kemijärven ympäristönsuojeluviranomainen korostaa hankkeen todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia suojeltuihin luontoarvoihin ja edellyttää niiden tarkkaa arviointia.

Kemijärven säännöstelyn vaikutusten arviointi yhdessä hankkeen, Seitakorvan ja Jumiskon vesivoimalaitosten kanssa on tunnistettu YVA-ohjelmassa. Kemijärven ympäristönsuojeluviranomainen korostaa vihreän siirtymän ratkaisujen yhteydessä valtakunnallisten ympäristö- ja vesiensuojelunäkökulmien huomioimista. Uusien hankkeiden suunnittelussa kaikille vesienhoitoalueille tulisi tehdä ennakkotutkimuksia ja ennakkovertailuja, kartoittaa potentiaalisia alueita ja määritellä ympäristön kannalta parhaat paikat pumppuvoimaloille. Ympäristövaikutukset on arvioitava etukäteen, jotta uudet hankkeet aiheuttaisivat mahdollisimman vähän haittaa ja mahdollisimman paljon hyötyä. Hankkeet on mitoitettava vastaamaan kysyntää, taloutta ja ympäristötavoitteita. Suljettuja pumppuvoimalarakenteita tulisi suosia.

Mahdollisen uuden maa-ainesluvan vaikutukset on kartoitettava ja arvioitava YVA-ohjelmassa tarkasti. Mikäli tarvitaan uusi maa-ainesten ottoalue, sen

9.7.2024

ympäristövaikutukset on arvioitava erikseen. Lisäksi on huomioitava rakentamisesta syntyvän jätteen, kuten puhtaan maa-aineksen, käsittely. Liikennevaikutusten arviointi keskittyy tieliikenteeseen, erityisesti hankkeen aiheuttamiin muutoksiin liikennemäärissä ja niiden vaikutuksiin liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen. Rakentamisvaihe, joka kestää neljä vuotta, aiheuttaa merkittävän tilapäisen liikenteen kasvun, erityisesti Peräposiontiellä. Toimintavaiheen liikenne on arvioitu vähäiseksi. Liikenteen kasvusta aiheutuvat melu-, tärinä- ja pölyhaitat alueen asutukselle tulee arvioida ja mallintaa.

Ympäristöterveyslautakunta on huolissaan Kemijärven vesistöalueen tilasta, koska alueelle on suunnitteilla useita pumppuvoimaloita.

Fingrid Oyj toteaa lausunnossaan, että Fingrid Oyj on Suomen valtakunnallinen kantaverkkoyhtiö, jonka tehtävänä on varmistaa maan sähköjärjestelmän toimivuus ja siirtokyky sähkömarkkinalain mukaisesti. Yhtiöllä on velvollisuus liittää verkkoonsa tekniset vaatimukset täyttävät sähkökäyttöpaikat ja -tuotantolaitokset sekä kehittää ja ylläpitää kantaverkkoa. Liittymiseen liittyvät tekniset vaatimukset ja oikeudet on määritelty Fingridin yleisissä liittymisehdoissa (YLE) ja järjestelmäteknisissä vaatimuksissa (VJV). Asiakkaan tulee varmistaa myös omaan sähköverkkoon liittyvien osapuolten järjestelmien yhteensopivuus. Fingrid ei tässä vaiheessa ota kantaa hankkeen sähkötekniisiin asioihin, mutta vaatii erillisen risteämäläusunnan voimajohtoalueelle tai sen läheisyyteen suunnitellusta rakentamisesta.

Lapin liiton lausunnossa on tuotu esille hanketta koskevan Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavan merkinnät ja määräykset. Lapin liito näkemyksen mukaan Ailangantunturin pumppuvoimalaitos ja 400 kV:n voimajohto Pirttikoskelle -hankkeen YVA-ohjelmassa on tuotu kattavasti esille Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava sekä sen hankealuetta ja sähkönsiirtoreittiä koskevat kaavamerkinnät. Maakunnan suunnittelun kannalta vaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota poronhoitoon kohdistuviin vaikutuksiin. Lisäksi tulee kiinnittää huomiota Ottavaaran suojelualueeseen ja Pirttikosken voimalaitosyhdyskunnan RKY-kohteeseen kohdistuviin vaikutuksiin sekä hankealueen ja sähkönsiirtoreitin lähialueen kyliin suuntautuviin maisemavaikutuksiin. Lisäksi YVA-menettelyssä tulee arvioida Kemijärveen kohdistuvat yhteisvaikutukset muiden alueelle suunniteltavien pumppuvoimalahankkeiden sekä

9.7.2024

niiden vaatimien sähkösiirtolinjojen osalta. Lapin liiton virasto toteaa Ailangantunturin pumppuvoimalaitos ja 400 kV:n voimajohto Pirttikoskelle -hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelman antavan hyvän pohjan arviointiselostuksen laatimiselle.

Lapin maakuntamuseo tuo lausunnossaan esille, että sille ei ole esitetty hankkeesta pidettyyn ennakkoneuvotteluun kutsua, eikä Lapin maakuntamuseo ole osallistunut neuvotteluun. Lapin maakuntamuseo katsoo, että YVA-ohjelma on arkeologisen kulttuuriperinnön osalta puutteellinen. YVA-ohjelmassa viitataan tunnettuihin muinaisjäänöksiin ja mainitaan, kuinka vaikutusten arviointi tulee perustumaan saatavilla oleviin inventointitietoihin ja rekisteritietoihin. Ohjelmasta ei kuitenkaan tarkasti selviä mitä arkeologisen kulttuuriperinnön selvityksiä YVA-menettelyn aikana tehdään. Muinaisjäänösrekisteri rekisteritietojen tarkastaminen ole riittävä selvitys, jonka pohjalta hankkeen vaikutuksia arkeologiseen kulttuuriperintöön voitaisiin arvioida. YVA-ohjelmaa tulee arkeologisen kulttuuriperinnön osalta täydentää. YVA-menettelyssä tulee hankealueelle ja sähkösiirtolinjalle tehdä arkeologisen kulttuuriperinnön inventointi ja ruoppauskanavan alueelle vedenalaisen arkeologisen kulttuuriperinnön inventointi. Inventoinnissa tulee huomioida arkeologiset kohteet esihistoriasta 1900-luvun alkuun sekä sotahistorialliset kohteet. Inventointien ja niiden raportoinnin tulee kaikilta osiltaan noudattaa Museoviraston laatimia arkeologisten kenttätöiden laatuohjeiden viimeisintä päivitettyä versiota (<https://museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus/arkeologisten-kenttatoidenlaatuohjeet>).

YVA-ohjelmassa on pääosin tunnistettu hankealueen valtakunnallisesti merkittävät maisema- ja rakennetun kulttuuriympäristön kohteet. Kuitenkin esimerkiksi Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavassa maakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi osoitettu Luusuan alue on jäänyt tunnistamatta. YVA-ohjelmassa olevaa maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön nykytilan kuvausta tulee tarkentaa ja täydentää.

Geologian tutkimuskeskus toteaa lausunnossaan, että kokonaisuudessaan YVA-ohjelma on valmisteltu huolellisesti. Kallioperän osalta patojen ja tunnelin suunnittelun yhteydessä suositellaan tarkemmin selvitettäväksi mahdollisten kallioperän ruhjeiden

9.7.2024

sijainti ja laatu. GTK suosittelee Kemijärvestä ruopattavasta aineksesta määritettäväksi myös rikkiyhdisteet. Ruoppauksen alue on ollut jääkauden päättymisestä saakka veden peittämänä ja on mahdollista, että ruopattavassa aineksessa on voinut tapahtua sulfidimuotoista rikkiä tuottavaa sedimentoituneen orgaanisen aineksen mätänemistä hapettomissa olosuhteissa. GTK katsoo YVA-ohjelmassa olevan puutteita läjitysalueen kuvauksessa ja sen pohjan sekä patojen rakenteessa, erityisesti pohjaveden ja järven suojelemisessa läjitetyiltä aineilta. GTK suosittelee läjitys- ja varastointisuunnitelman laatimista, jossa otetaan huomioon mahdolliset ympäristöriskit. Lisäksi suositellaan läjitysalueen pohjan vedenläpäisevyyden selvittämistä maastossa ja vaikutusten arviointia Kalliojätkä-suoalueen veden virtaukseen järveen. Johtopäätöksenä GTK toteaa, että Ailangantunturin pumppuvoimalaitoksen rakentamisen ympäristövaikutukset lienevät kuitenkin varsin vähäiset johtuen suotuisasta geologiasta alueella. GTK suosittaa seuraamaan louhinnan edistyessä kallioperän laatua ja tarvittaessa toimimaan mahdollisten muutosten edellyttämällä tavalla.

Helsingin yliopiston Seismologian instituutti kehottaa huomioimaan hankkeen suunnittelussa alueen luonnolliset maanjäristykset sekä voimalaitoksen mahdolliset vaikutukset seismiseen riskiin. Lähimmät seismiset asemat hankealueeseen nähden sijaitsevat Kuusamossa, Rovaniemellä ja Sodankylässä. Kuusamon ja sen ympäryskuntien alueella sattuu vuosittain useita maanjäristyksiä, enemmän kuin Suomessa keskimäärin. Järistysten voimakkuus jää tyypillisesti alle magnitudin 2, mutta alueella on havaittu myös magnitudin 4 maanjäristyksiä. Suunnitellun hankkeen lähiympäristössä maanjäristyksiä tapahtuu harvemmin. Noin 50 kilometrin säteellä hankkeesta on tapahtunut yhteensä ainakin 12 maanjäristystä tunnetun historian aikana. Erityisesti isompien maanjäristyksien vaikutukset ulottuvat laajalle alueelle. YVA-ohjelmassa todetaan, että geofysikaalisten tutkimusten mukaan alueella on luode-kaakko-suuntainen murrosvyöhyke ja useita luode-kaakko-suuntaisia ruhjeita. Veden johtuminen tunnettuihin ja ennalta tuntemattomiin rakovyöhykkeisiin saattaa nostaa indusoidun seismisyyden riskiä. Tarvittaessa Seismologian instituutti tarjoaa asiantuntija-apua seismisyydestä.

Luonnonvarakeskus katsoo, että Ailangantunturin pumppuvoimalaitos ja 400 kV:n voimajohto Pirttikoskelle -hankkeen ympäristövaikutuksia tulee arvioida

9.7.2024

rakennusvaiheessa, toiminnan aikana ja voimalan sulkemisen jälkeen, kuten YVA-ohjelmassa on esitetty. Poronhoidon osalta Luke tähdentää paliskuntien osallistamista YVA-menettelyn kaikkiin vaiheisiin, jotta ajantasainen tieto alueen poronhoidosta on käytettävissä. Luke näkee myös tutkimus- ja tilastotiedon sekä GPS- ja paikkatiedon hyödyntämisen keskeisenä, mutta korostaa, että niiden tulkinnassa tulee huomioida käytettävissä olevan tiedon rajoitteet sekä alueelliset erityispiirteet. Lisäksi Luke näkee yhteisvaikutusten huomioimisen keskeisenä.

Kalaston osalta YVA-ohjelmassa on tärkeää arvioida pumppuvoimalan yläaltaan rakentamisen ja käytön sekä ala-altaan ruoppausten vaikutukset vesistöihin ja kalakantoihin. Raakun ja reliktinieriän esiintymisen tutkimus eDNA-menetelmällä vaatii mahdollisesti validointia. Pumppauksen ja pumpun vaikutukset kalastoon tulee selvittää ja mahdolliset haitat minimoida. Nykyisin järven vedenpinta on keväisin ollut lähellä alemmaa säännöstelyrajaa, joten ehdotetut vedenkorkeuden muutosten selvitykset voivat olla riittämättömiä, jos ne eivät huomioi minimivedenkorkeuden ajanjaksoja. Kemijärven kalaston tilanne tulee arvioida erityisesti vedenpinnan alenemisen riskien osalta. Myös poronhoidon osalta tulee laaja-alaisesti arvioida Kemijärven säännöstelyyn mahdollisia vaikutuksia.

Metsähallitus toteaa lausunnossaan, että Metsähallitus lausuu hankkeesta valtion maa- ja vesialueiden hallinnoijana sekä valtion luonnonsuojelualueiden ja suojeluun varattujen alueiden hoidon ja käytön suunnittelusta vastaavana viranomaisena. Metsähallitus katsoo, että YVA-ohjelma antaa kaiken kaikkiaan hyvän yleiskuvan arvioitavasta hankkeesta sekä YVA-menettelyssä arvioitavista ympäristövaikutuksista. Arviointia varten suunnitellut selvitykset ovat perusteltuja, eikä niihin ole lisättävää. Suunnittelussa on huomioitu asianmukaisesti se, että pumppuvoimalan aiheuttamat suuret hetkelliset virtaukset sotkevat Kemijärven kerrostuneisuuden ja vapauttavat mahdollisesti pohjasedimenttiin varastoituneita haitta-aineita. Metsähallitus pitää tärkeänä, että nämä vaikutukset tunnistetaan ja arvioidaan YVA-selostuksessa.

Arviointiohjelmassa (luku 7.1.1) kerrotaan Ailangantunturin dialogialueesta ja todetaan, että aluetta ei ole suojeltu. Alueesta ei ole perustettu luonnonsuojelulain mukaista luonnonsuojelualueetta, mutta alue on tällä hetkellä Metsähallituksen omalla

9.7.2024

maankäyttöpäätöksellä perustettu suojelumetsä, jonka perustamistarkoitus on luonnonsuojelu, suojelumetsässä ei tehdä metsätaloustaloustoimia. Ailangantunturin itäpuolelle suunniteltu voimajohtolinja VE 1b kulkisi tämän alueen läpi.

Ottavaara on valtionmaiden luonnonsuojelualue, joka sijaitsee noin 4,4 km suunnitellun pumppuvoimalaitoksen altaan eteläpuolella. Alue on Natura-ohjelmassa nimellä Ottavaara (FI1300406) luontodirektiiviperusteisena SAC-alueena.

Luonnonsuojelualueen luoteisosan poikki kulkee olemassa oleva voimalinja, jonka viereen on sähkönsiirron toisessa vaihtoehdossa VEB1 on suunniteltu uusi voimajohto. Metsähallitus muistuttaa, että luonnonsuojelualueen nykyiset perustamissäädökset mahdollistavat olemassa olevan sähkölinjan ylläpidon, mutta uuden rakentaminen, kuten linja-alueen leventäminen (puuston poistaminen) sekä uusien pylväiden asentaminen eivät ole säädösten puitteissa mahdollisia. (Valtioneuvoston asetus Itä-Lapin luonnonsuojelualueista 646/2017). Jos sähkönsiirtolinjavaihtoehtoa VEB1 edistetään, vaatii se yllä mainitun valtioneuvoston asetuksen muuttamisen. Tämä on tarpeen tunnistaa arviointiselostuksen hankkeen edellyttämiä lupia, suunnitelmia ja päätöksiä koskevassa kohdassa. Suunniteltu VEB1 sähkönsiirtovaihtoehto kulkisi osittain Natura-alueella. Mikäli tähän vaihtoehtoon päädytään, Metsähallitus katsoo, että Natura-vaikutusten arviointi tulee tehdä.

Väylävirasto tuo esille lausunnossaan, että liikennevaikutusten arvioinnin yhteydessä on tarkasteltava hankkeen johdosta lisääntyvän liikenteen vaikutuksia läheisille väylille. Arvioinnissa on huomioitava väylien käyttö, liikenteen sujuvuus ja turvallisuus. Mahdollisten erikoiskuljetusten vaikutukset tulee arvioida koko suunnitellulla kuljetusreitillä. Erikoiskuljetusluvut myöntää Pirkanmaan ELY-keskus. Väylävirasto muistuttaa, että jos tierakenteiden parannustoimenpiteille tai uusille liittymille todetaan hankkeen seurauksena tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Liittymäluvut myöntää Pirkanmaan ELY-keskus.

Voimajohdon suunnittelussa ja rakentamisessa tulee noudattaa Väyläviraston ohjetta Sähkö- ja telejohdot ja maantiet (Liikenneviraston ohjeita 3/2018) sekä Väyläviraston määräystä johtojen ja rakenteiden sijoittamisesta maantien tiealueelle

9.7.2024

(LIVI/44/06.04.01/2018). Maanteiden osalta lausuu tarkemmin Lapin ELY-keskuksen L-vastuualue.

Hirvasniemen paliskunta toteaa lausunnossaan, että suunniteltu hanke kattaa kolmasosan paliskunnan laidunalueesta, jossa on 2300 eloporoa ja 68 poronmistajaa. Alue on tärkeä porojen vasomis- ja laiduntamisalue kesällä, syksyllä ja talvella. Hankealueella sijaitsee myös kesällä ja syksyllä käytettävä Palomaan erotusaitapaikka, jonka alapuolelle suunnitellaan vesitunnelia. Paliskunta on huolissaan hankkeen ja muiden vastaavien hankkeiden vaikutuksista poronhoidolle ja suhtautuu niihin kielteisesti. Paliskunta tuo lausunnossaan esille lainsäädännön, mm. erityisesti poronhoitolain 53 §:n mukaisen neuvotteluvollisuuden, maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n mukaisen yleiskaavassa huomioon otettavan kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset sekä YVA-lain elinkeinon kohdistuvien vaikutusten selvittämisen. Lisäksi Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavassa on annettu määräys poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytöllisten toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamisesta.

Pumppuvoimalaitokset ovat uusi ilmiö poronhoitoalueella, eikä niiden vaikutuksia vielä tunneta tarkasti. Hankkeen rakentaminen aiheuttaa pysyviä laidunmenetyksiä, sillä se sijoittuu paliskunnan laidunalueille, missä porot myös vasovat. Tutkimusten mukaan porot välttävät ihmistoimintaa, erityisesti vasoma-aikana. Hankealueella sijaitseva Palomaan erotuspaikka, jota käytetään vasojen merkitsemiseen ja porojen käsittelyyn, saattaa jäädä pois käytöstä, jos vesitunneli aiheuttaa häiriötä. Rakentamisaikana hanke häiritsee poroja ja poronhoitotöitä, ja vesialueiden tyhjentäminen ja täyttäminen voi aiheuttaa turvallisuusriskejä. Voimalan yläallas on aidattava porojen pääsyn estämiseksi, ja aidan ylläpitoon tarvitaan jatkuvia resursseja. Hanke vaatii myös 400 kV voimajohtokäytävän, joka pirstoo laidunalueita ja vaikeuttaa poronhoitotöitä.

Alueelle suunnitellaan kolmea pumppuvoimahanketta, joiden yhteisvaikutus laidunmenetysten ja poronhoidon järjestämisen osalta voi olla merkittävä. Tämä voi johtaa laidunpaineen lisääntymiseen muilla alueilla, porojen siirtymiseen naapuripaliskuntiin, lisäkustannuksiin ja porotalouden kannattavuuden heikkenemiseen. Porojen siirtyminen viljelyksille tai asutukselle aiheuttaa lisätyötä ja kustannuksia sekä

9.7.2024

ristiriitoja asukkaiden kanssa. Poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset arvioidaan YVA-menettelyn yhteydessä. Se tulee tehdä yhteistyössä Hirvasniemen paliskunnan kanssa. Arvioinnin tulee kattaa koko paliskunta, erityisesti eteläosan, ja käsittää vaikutukset laidunalueisiin, poronhoidon toimintaan, talouteen ja kulttuuriin sekä mahdolliset vahingot. YVA-ohjelman nykytilan kuvausta on tarkennettava.

Maakuntakaava edellyttää poronhoidon edellytysten turvaamista suunnittelussa. Neuvottelut paliskunnan kanssa haittojen estämisestä ja kompensoimisesta on järjestettävä ennen hankkeen luvituksen valmistumista. Paliskunta suhtautuu hankkeeseen jyrkän kielteisesti.

Paliskuntain yhdistys tuo esille lausunnossaan, että pumppuvoimala sijoittuu Hirvasniemen paliskunnan eteläosaan. Hirvasniemen paliskunnan suurin sallittu eloporomäärä on 2300 ja paliskunnassa on 68 poronomistajaa. Hirvasniemen paliskunnan alueelle suunniteltujen tuuli- ja pumppuvoimalahankkeiden yhteysvaikutukset huolestuttavat paliskuntaa. Paliskunnan kanta hankkeisiin on kielteinen. Hankkeen sähkönsiirtoon käytettävä voimajohto sijoittuu keskiosaltaan Pyhä-Kallion paliskunnan eteläosaan ja Vanttauksen paliskunnan pohjoisosaan. Paliskuntain yhdistys tuo lausunnossaan esille lainsäädännön, mm. erityisesti poronhoitolain 53 §:n mukaisen neuvotteluvollisuuden, maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n mukaisen yleiskaavassa huomioon otettavan kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset sekä YVA-lain elinkeinon kohdistuvien vaikutusten selvittämisen. Lisäksi Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavassa on annettu määräys poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytöllisten toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamisesta.

Pumppuvoimahanke aiheuttaa suoria ja mahdollisesti epäsuoria laidunmenetyksiä Hirvasniemen paliskunnalle, jos porot välttävät hankealuetta laajemmin. Hanke sijoittuu alueelle, jossa noin kolmasosa paliskunnan poroista laiduntaa ja joka on tärkeää porojen kevät-, syys- ja talvilaidunnukselle sekä lisääntymisaluetta. Alueella sijaitsee Palomaan erotusaitapaikka, jonka käyttöön hanke voi vaikuttaa, erityisesti rakentamisen aikana melun ja tärinän vuoksi. Laidunmenetykset ovat pysyviä, koska hankkeen toiminta-aika on arvioitu jopa 80 vuodeksi. Voimajohto sijoittuu Pyhä-Kallion paliskunnan kevät-, kesä-

9.7.2024

ja talvilaidunalueelle, ja sen loppumatkalla johtoaukealle tulee myös 220 kV voimajohto, jolloin johtoalue levenee noin 41 metriä, ollen yhteensä 126 metriä ja johtoaukea noin 106 metriä. Vanttauksen paliskunnassa voimajohto sijoittuu parhaalle talvi- ja kevätlaidunalueelle. Paliskuntien välillä ei ole aita, joten porot voivat laiduntaa vapaasti molemmin puolin rajoja.

Paliskuntain yhdistys tuo esille, että laidunten vähentyminen ja pirstoutuminen lisää porojen laidunnuspainetta muilla alueilla, mikä kuluttaa laitumia epätasaisesti ja heikentää teurastustuottoa ja porotalouden kannattavuutta. Porojen siirtyminen viljelyksille ja asutukselle aiheuttaa haittaa ja ristiriitoja. Voimajohtoalueet vaikeuttavat poronhoitotoita ja vähentävät laidunresursseja. Vesialtaiden tyhjentäminen ja täyttö voivat aiheuttaa turvallisuusriskejä, ja Kemijärven jäättilanne voi heikentyä. Pumppuvoimahankkeiden vaikutuksia poronhoitoon ei täysin tunneta, ja tärinän ja melun vaikutukset ovat epävarmoja.

Poronhoidon vaikutukset on arvioitava kattavasti, kattaen koko hankealueen paliskunnat ja poronhoidon. Selvitettäväksi tulee hankkeen vaikutukset porolaitumiin, poronhoitotoimintaan, turvallisuuteen ja mahdollisiin vahinkoihin. Myös sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset sekä suorat ja välilliset vaikutukset on huomioitava, mukaan lukien rakentamisen aikaiset ja pysyvät vaikutukset. Hankkeen yhteisvaikutukset muiden pumppuvoimahankkeiden kanssa on analysoitava. Haittojen estämiseen, lieventämiseen ja kompensointiin tulee kehittää toimenpiteitä yhteistyössä poronhoitajien kanssa. Seuranta on suunniteltava YVA-menettelyn aikana.

YVA-ohjelmassa on kuvattu yleisesti hankealueen poronhoidon nykytilaa, mutta kuvaus on puutteellinen. Nykytilan selostus ei riittävästi kuvaa porojen laidunnusta, laidunkiertoa, poronhoidon rakenteiden käyttöä eri vuodenaikoina tai alueen merkitystä paliskunnille. Tämä on täydennettävä YVA-selostuksessa.

Poronhoidon muutosten arviointi vaatii nykytilan perusteellista ymmärtämistä. Karttoja on täydennettävä nimeämällä aitapaikat ja tärkeät poronhoitoalueet. Arvioinnissa tulee hyödyntää paikkatietoanalyysijä, tilastoja ja tieteellistä tutkimustietoa. Paliskuntia on haastatettava ja heidän kanssaan on kartoitettava keinoja haitallisten vaikutusten estämiseksi ja vähentämiseksi. Valtion maita koskee PHL 53 § neuvotteluvollisuus.

9.7.2024

Yksityismailla on käyty elinkeinojen yhteensovittamiseksi vastaavanlaisia neuvotteluita. Neuvottelut on aloitettava riittävän aikaisessa vaiheessa, tasapuolisin tiedoin ja mahdollisuudella vaikuttaa. Hankkeessa on arvioitava yhteisvaikutuksia muiden alueen pumppuvoimahankkeiden kanssa, erityisesti kumulatiiviset vaikutukset Hirvasniemen paliskuntaan sijoittuvien tuulivoimahankkeiden kanssa. Uudenlaisen hanketyypin aiheuttama epävarmuus korostaa tarvetta huolelliselle arvioinnille.

YVA-menettelyssä on arvioitava poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset paliskunnille maakuntakaavan, YVA-lain ja poronhoitolain mukaisesti, turvaten poronhoidon toimintaedellytykset. Lisäksi tulee arvioida kumulatiiviset ja yhteisvaikutukset muiden alueelle suunniteltujen pumppuvoima-alueiden ja muun maankäytön kanssa. Haittojen estämiseen ja lieventämiseen tulee etsiä keinoja yhteistyössä paliskuntien kanssa. Jos hanke toteutuu, rakentamisen ja toiminnan aiheuttamat haitat tulee estää, lieventää ja korvata täysimääräisesti paliskunnille. Kompensoinnista ja seurannasta on sovittava hyvissä ajoin luvituksen aikana. YVA-menettelyn ja mahdollisen kaavamenettelyn aikana on syytä neuvotella paliskuntien kanssa PHL 53 §:n mukaisesti.

Lapin hyvinvointialueen pelastuslaitos Pelastusviranomaisen pyytää viestintäyhteyksiin liittyen, huomioimaan mahdollisen tarpeen viranomaisverkon (Virve ja Virve 2) sisäkuuluvuuden vahvistamiseen. Viranomaisradioverkon sisäkuuluvuudella tarkoitetaan radioverkon kuuluvuuden toteuttamista rakennuksen tai rakennelman sisätiloihin teknisillä ratkaisuilla. Pelastusviranomaisen käyttämien radioverkkojen kuuluvuus tulee varmistaa sisätiloissa, joissa rakenteet estävät maanpäällisten verkkojen kuuluvuuden. Sisäkuuluvuus parantaa pelastusviranomaisten kykyä suoriutua pelastustehtävistä rakennuksen sisällä. Sisäkuuluvuuteen liittyvistä vaatimuksista säädetään pelastuslaissa (379/2011 109 §).

Pelastusviranomaisen määrittelee riskikohteet, joissa rakennuksen omistajan on varmistettava pelastusviranomaisten käyttämien viestintäpalveluiden toimivuus sisätiloissa. Pelastusviranomaisen lausuu kuuluvuuden toteutustarpeen uusissa kohteissa niiden suunnittelu-/rakennuslupavaiheessa. Viranomaisverkon toimintaa hallinnoi Suomen Erillisverkot Oy.

9.7.2024

Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri toteaa lausunnossaan pitävänsä vastuuttomana, että Kemijoki Oy (Fortum) vastustaa vesiluonnon monimuotoisuuden palauttamista ja vaelluskalojen paluuta Kemijoen vesistöön. Yhtiön toiminta pyrkii estämään vaelluskalojen nopean paluun ja heikentämään Kemijoen vesistön, erityisesti Kemijärven, vedenlaatua sekä tuhoamaan yhden kokonaisen latvavesistön tunturilammen. Hankkeen toteutuessa Ailanganlammen nieriäkanta sekä Ailanganpuron taimenen ja salassa pidettävän lajin populaatiot tuhoutuisivat, ja Ailangantunturin erämainen luonne kärsisi. Suomessa kiihtyvän luonnonmonimuotoisuuden köyhtymisen ja lajikadon vuoksi pidämme vastuuttomana edistää lajikatoa tuhoamalla ainutlaatuisen Ailangantunturin nieriäkannan, joka on jääkauden jälkeinen reliikki. Myös YVA-ohjelmassa esitetyt voimalinja- ja purkuputkilinjaukset ovat luontoarvojen, rakenteen ja sijaintien osalta toteuttamiskelvottomia.

Olennessa osa hanketta koskee yläaltaan ja ala-altaan sijoituspaikkojen ratkaisuja, joille ei ole esitetty vaihtoehtoja. Haitattomin vaihtoehto on ns. kuivan maan vaihtoehto, jossa altaisiin syötetään lisävettä tarpeen mukaan estääkseen kuivumisen. Nyt esitetyssä vaihtoehdossa suunnitellaan tuhottavaksi erinomaisessa tilassa oleva erillinen vesimuodostelma, Tunturilampi. Suunnitellun Tunturilammen ja siihen liittyvän puron vesistön laadun tarkkailu on riittämätön, sillä alueella on lukuisia vesilain suojelemissa lähteitä, soita ja lähdepuroja. Ainakin yksi lähde jäisi kokonaan tekojärven alle ja muiden lähteiden luonne muuttuisi padottujen valuma-alueiden vuoksi merkittävästi.

Lisäksi talven aikaisen ilmankosteuden vaikutusta ympäristöön ei ole otettu huomioon hankekuvauksessa, mikä tulee selvittää YVA-menettelyssä. YVA-menettelyssä on huomioitava kattavasti Kemijärven vesistöön kohdistuvat vaikutukset niin järven sisällä kuin ylä- ja alavirtaan. Hanke voi heikentää entisestään Kemijärven tilaa, joka on jo nyt huonossa ekologisessa tilassa. Toimenpiteiden on oltava positiivisesti vaikuttavia ja niiden ei tule heikentää tai tehdä mahdottomaksi järven tilan parantamista. Esimerkiksi jos hanke pienentää Kemijärven säännöstelyväliä, nostaa alarajaa tai laskee ylärajaa, sillä voi olla positiivisia vaikutuksia. Yläallas tulee rakentaa kuivalle maalle, ja vastaavasti myös ala-allas tulee sijoittaa kuivalle maalle.

9.7.2024

Hankkeella lienee pohjavesivaikutuksia. Jos kallioon tehdään tunneli, se kontaktoi pintaveden pohjaveden kanssa. Vaikutukset tulee arvioida. Pohjan eroosio Kemijärnessä on kiistatonta. Pienvesien kuivuminen on suuri riski ja jokihelmisimpukalle aiheutettava haitta on todellinen.

Kanahaukka on tärkeä indikaattorilaji, joka on Lapissa lintudirektiivin suojelema. Se elää boreaalisen havumetsävyöhykkeen pohjoisimmassa osassa, napapiirin yläpuolella ja sen tuntumassa. Hankkeessa on tarpeen tunnistaa hankealueen vaikutusalueella sijaitsevat kanahaukkareviirit. Mikäli alueella ei ole reviirejä, hanke tulisi suunnitella siten, että neljä lähintä reviiriä tulee esille ja säilytetään. Kanahaukka on uhanalainen tehometsätalouden vuoksi, ja johtojen ja teiden rakentaminen voi aiheuttaa metsäkatoa sekä kiihdyttää ilmastonmuutosta ja luontokatoa.

Luonnonsuojelulaki ja asetus eivät tunnista suojelun tarpeessa olevia lajeja/luontotyypppejä. Hankkeessa täytyy tutkia suojellut luontotyypit ja lajit direktiivin kautta. YVA-ohjelmassa seurantaryhmän kokoonpanosta mainitaan luonnonsuojeluyhdistykset, mutta mm. Lapin luonnonsuojelupiiriä ei ole kutsuttu mukaan arviointityöhön.

Kemijärven ekologinen tila on huono, ei tyydyttävä, kuten asiakirja toteaa. Suomi käyttää ”one out all out”-periaatetta, jolloin huonoin osatekijä määrää tilaluokan. Tunturin pienvesien tilaluokka täytyy arvioida kohteittain käyttäen VPD:n mukaisia tilaluokkia ja niiden osia.

Sähkömarkkinoiden toiminnan kuvaus on epäselvä ja harhaanjohtava. Tosiasia on, että jos sähkön hinta laskee, sen kulutus nousee. Jos säätövoimaa ei ole tarjolla niin sähkön hinta nousee ja kulutus vähenee. Se säästää luontoa ja myös ilmastoa.

Muinaisjäänöksiä ei ole tutkittu ennen Kemijärven säännöstelyyn ryhtymistä. Kemijoki Oy on kajonnut luvatta alueen muinaisjäänöksiin. Nollavaihtoehdon vaikutuksiin on arvioitu kuuluvan kasvihuonepäästöjen vähentämisen toteutumattomuus. Tätä laskentaa ei ole avattu eli pitääkö tämä ollenkaan paikkaansa.

Hanke edellyttää kaavaa. Aluetta ei ole varattu energiateollisuuteen maakuntakaavassa ja rakentamiseen ryhtyminen edellyttää vähintään oikeusvaikutteisen ja

9.7.2024

rakentamislupien myöntämiseen oikeuttavan yleiskaavan laatimisen. Kaavakuvaus puuttuu ohjelmasta.

Muun muassa edellä mainituin perusteluin katsomme, että Ailangantunturin pumppuvoimalahanke on toteuttamiskelvoton, eikä sitä tule edistää missään muodossa.

Keski-Kemijoen kalatalousalue toteaa lausunnossaan, että suunnitellulla pumppuvoimalaitoshankkeella voi olla merkittäviä haitallisia vaikutuksia Kemijoen vesistöön ja kalastoon, erityisesti Kemijärven säännöstelyn ja muiden mahdollisesti rakennettavien pumppuvoimalaitosten kanssa. Tämä koskee erityisesti Seitakorvan voimalaitoksen alapuolista Kemijoen pääuomaa sekä Pirttikosken ja Vanttauskosken altaita, jotka ovat tärkeitä kalastusalueita. Näillä alueilla esiintyy muun muassa muikkua ja kuhaa, ja niillä harjoitetaan kaupallista kalastusta. Kemijärven biotuotetehtaan ympäristö- ja vesitalouslupakäsittelyssä on havaittu mateen lisääntymishäiriöitä, joiden arvellaan liittyvän Stora Enson tehtaan vapauttamiin haitta-aineisiin.

Pumppuvoimalaitosten rakentaminen ja käyttö saattaa vapauttaa näitä haitta-aineita Kemijärven sedimenteistä ja haitta-aineet voivat kulkeutua Seitakorvan alapuoliseen vesistöön. Keski-Kemijoen kalatalousalue vaatii, että YVA-selostuksessa arvioidaan sedimentin irtoamisen ja kulkeutumisen vaikutuksia myös Seitakorvan alapuoliseen vesistöön. Lisäksi tulee huomioida vuosikymmenten aikana valuma-alueilla tehtyjen ojitusten aiheuttama humus- ja kiintoainekuormitus sekä 60 vuoden säännöstelyn aiheuttama eroosio. On myös selvitettävä, miten nämä vaikutukset heijastuvat kalastukseen, kaupalliseen ja vapaa-ajan kalastukseen sekä kalan käyttökelpoisuuteen ravintona.

Kemijärven osakaskunta toteaa lausunnossaan, että vaikka Kemijärven allasalueen pääasiallisena käyttötarkoituksena katsottaisiin olevan voimatalous, ei kalataloutta saa jättää huomiotta. YVA-ohjelmassa tulisi ottaa huomioon kaikki alueelle suunnitellut kolme pumppuvoimalahanketta, vaikka Lapin ELY-keskus ei edellytä muiden hankkeiden vaikutusten huomioimista. Alueen kalatalous on kärsinyt merkittäviä menetyksiä kutupaikkojen toistuvan tuhoutumisen vuoksi. Ammattikalastus on nousussa, mutta tärkeät pyyntipaikat ja turvallinen liikkuminen vesistöissä ovat uhattuna. Kalaston hyvinvointi ja turvalliset kulkureitit eivät merkittävästi lisää voimalan

9.7.2024

rakentamisen kustannuksia. Nykyinen velvoitetarkkailu on puutteellinen kalojen elinolosuhteiden osalta. Tarkkailussa tulisi huomioida myös muikun lisääntymisalueet ja vaellusreitit, jotka ovat uhattuna pumppuvoimalahankkeiden myötä.

Kemijärven tärkeimmät muikun lisääntymisalueet sijaitsevat Kauhaselällä, jossa myös Ailangantunturin pumppuvoimalan purkuputki sijaitsee. YVA-ohjelmassa esitetään, että Kauhaselän pohjaa ruopataan 80 metriä leveältä ja 1000 metriä pitkältä alueelta tasolle 125–139 m (N43). Purkuputki tulee näin ollen sijaitsemaan säännöstelyrajan tason 142 alapuolella, 17 metriä säännöstelyn alarajaa alempana. Muikku kutee Kemijärvessä 10 metrin tai syvemmälle, joten purkuputki sijoittuu muikun mädin talvehtimisalueille. Kemijärvessä muikun mäti selviää 7 metrin säännöstelyn vuoksi vain yli 10 metrin syvyydessä, jossa mäti kuoriutuu veden lämpötilan ollessa 4–5 astetta. Talvella sääolosuhteista ja pumppaustiheydestä riippuen, vesi voi jäähtyä niin paljon, että mäti tai poikaset tuhoutuvat. Purkuputken virtaama aiheuttaa myös eroosiota, joka vapauttaa pohjasedimentin liikkeelle ja samalla sedimenttiin sitoutuneet ympäristömyrkyt, jotka ovat peräisin lopetetusta sellutehtaasta.

Kevätkutuiset kalalajit ovat herkkiä kutuaikaisille vedenkorkeuden ja lämpötilan vaihteluille, mikä voi pahimmillaan johtaa koko ikäluokan tuhoutumiseen. Nykyisen säännöstelyn vuoksi virtaamat Sikkiönlammessa sekä Launiniemen ja Niittyeniemen yli ovat tuhonneet kevätkutuisille kaloille tärkeitä kutualueita.

Kokkoselältä avattu väylä on lisännyt virtaamaa Kuuskannan alueella ja osaltaan aiheuttanut haukikannan romahtamisen. Kokkoselän ja Sääsakilahden väliset heinikkoiset kutualueet ovat kuihtuneet läpivirtauksen seurauksena, mikä on merkittävä syy kevätkutuisten kalakantojen vähenemiseen. Pikkukuusilahden, Haapakaarten ja Kuusilahden nykyisin säästyneet kutualueet tuhoutuvat kokonaan hankkeen rakentamisen seurauksena.

Kemijärven säännöstelyn kalakantojen tarkkailuohjelma on laadittu voimassa olevan säännöstelyn lupaehdon tulosten arviointiin, eikä siinä selvitetä kalojen elinolosuhteita ja niiden muutoksia. Täten tarkkailuaineisto on riittämätön pumppuvoimalahankkeen vaikutusten arviointiin. Lisäksi YVA-ohjelmassa ei ole huomioitu purkuputken imuvaikutusta kaloihin.

9.7.2024

Kemijärven säännöstely on viime vuosikymmenien aikana muuttanut Lehtosalmen ja Kauhaselän virtausolosuhteita, mikä vaarantaa nykyisellään virkistyskäyttöä ja kalastusta. Valvontaviranomainen ei ole puuttunut näihin muutoksiin lukuisista vaatimuksista huolimatta. Tämä vaikuttaa erityisesti Kauhaselällä talvikalastukseen ja jäällä liikkumiseen.

Suunnitteilla olevien pumppuvoimaloiden veden pumppaamisen ja takaisin laskemisen vaikutukset ympäristölle ovat suuria ja osittain ennalta arvaamattomia. Pumppuvoimaloiden aiheuttamat virtausmuutokset ja vedenkorkeusvaihtelut ulottuvat Lehtosalmen yläpuolelta Luuksinsalmen alapuolelle, vaikeuttaen näiden alueiden virkistyskäyttöä ja kalastusta.

Ruoppausmassoja arvioidaan tulevan 550 000 kuutiometriä, ja ne läjitetään Kemijärven ruoppausalueen läheisyyteen, tunnelinpurkuaukon kaakkoispuolelle.

Ruoppausmenetelmät tarkentuvat suunnittelun edetessä, ja tunnelin suuaukon lähellä ruoppaus toteutetaan kuivatyönä työpadonsuojassa.

Osakaskunta katsoo, että pysyvästi veden alla olleet maa-ainekset ja louhoskiviaineet tulee tutkia haitallisten aineiden varalta, jotka voivat kuivuttuaan tai ilman kanssa reagoidessaan haihtua ympäristölle haitallisina aineina tai muuttua vesiliukoisiksi.

Ruoppausmassat tulee tutkia ja lajitella käytettäväksi erilaisiin rakenteisiin.

Louhintatyön suoritustavasta ei ole tietoa, mutta mikäli käytetään räjähdysaineita, tulee huomioida, että sade- ja sulamisvesiin voi liueta räjähdysaineista peräisin olevaa tyypeä tai pintamaiden läjitysalueiden ravinteita. Sivukiviin liittyy myös happamien valumavesien muodostumisriski. Näiden ravinteiden ja muiden aineiden aiheuttavat vaikutukset ympäristöön ja vesistöön tulee selvittää.

Osakaskunta esittää YVA-ohjelmaan toimenpide-ehdotuksia. Kalaston selvitystarpeiden osalta tulee selvittää Kauhaselän muikun kutukannan koko sekä alkukesän vedenkorkeuden vuorokausivaihtelut kevätkutuisten kalalajien lisääntymisalueilla. Tulee tutkia vesimassan kerrostuneisuuden muutosten vaikutus kalojen käyttäytymiseen. Tulee selvittää purku- ja imuputkeen joutuvien kalojen kuolleisuus, tarvittaessa kansainvälisiä esimerkkihankkeita huomioiden sekä tutkia syvänteiden

9.7.2024

pohjasedimenttien koostumus ja ympäristömyrkkujen vapautumiseen liittyvät riskit vesiluonnolle ja kalastolle.

Kalastuksen ja vesillä liikkumisen osalta tulee selvittää Lehtosalmen-Kauhaselän jääkannen aikaiset virtausolosuhteet ja jään muodostus aina Luuksinsalmeen asti. Olosuhteiden muutokset tulee tehdä vertailukelpoisiksi nykyisestä hetkestä tulevaisuuteen.

Louhinta-aineksen läjityksen ja pumppaamisen vaikutusten osalta tarvitaan laajempi ja kokonaisvaltaisempi selvitys Kemijärven virtaamiin kohdistuvista vaikutuksista. Hankkeen vaikutuspiirissä olevien kallio- ja maaperän sekä pohjavesialueiden laatu ja kunto tulee selvittää ennen työn aloittamista ja niitä tulee seurata työn aikana. Näin mahdollisten vahinkojen syyt voidaan paikantaa. Ruoppaus- ja louhintamassat tulee ottaa hyötykäyttöön ja luokitella niin, että ne voidaan käyttää patorakenteisiin, kulkureitteihin, uusien kosteikkojen ja kutualueiden rakentamiseen sekä rantojen suojeluun.

YVA-menettelyssä tulee ottaa huomioon tulevien pumppuvoimalahankkeiden yhteisvaikutusten arviointi ennakoivasti, vaikka lainsäädäntö ei sitä nykyisellään edellyttäisikään.

Kemijärven ammattikalastajat ry toteaa lausunnossaan, että suunnitellulla pumppuvoimalaitoshankkeella voi olla merkittäviä haitallisia vaikutuksista vesistöön, kalastoon ja kaupalliseen kalastukseen, erityisesti Kemijärven säännöstelyn ja muiden mahdollisesti rakennettavien pumppuvoimalaitosten kanssa. Kemijärvi on määritelty kaupalliseen kalastukseen soveltuvaksi alueeksi ja pumppuvoimalan purkupuutken vaikutusalue on erityisesti kuhan tärkeä esiintymis- ja lisääntymisalue. Kemijärvässä elää maailman pohjoisin alkuperäinen luontaisesti lisääntyvä kuhakanta, joka on riippuvainen luonnonkudun onnistumisesta. Kemijärven biotuotetehtaan ympäristö- ja vesitalouslupakäsittelyssä on havaittu mateen lisääntymishäiriöitä, joiden arvellaan liittyvän Stora Enson tehtaan vapauttamiin haitta-aineisiin. Pumppuvoimalaitosten rakentaminen ja käyttö saattaa vapauttaa näitä haitta-aineita Kemijärven sedimenteistä. Kemijärven ammattikalastajat ry vaatii, että YVA-selostuksessa arvioidaan sedimentin irtoamisen ja kulkeutumisen vaikutuksia myös ns. ylävirtaan Lehtosalmeen ja siitä

9.7.2024

ylöspäin sekä Luuksinsalmesta pohjoiseen. Lisäksi tulee huomioida vuosikymmenten aikana valuma-alueillan tehtyjen ojitusten aiheuttama humus- ja kiintoainekuormitus sekä 60 vuoden säännöstelyn aiheuttama eroosio. On myös selvitettävä, miten nämä vaikutukset heijastuvat kaupalliseen ja vapaa-ajan kalastukseen sekä kalan käyttökelpoisuuteen ravintona. Hankkeesta tulee tehdä myös sosioekonominen selvitys, josta ilmenevät kalastukseen kohdistuvat vaikutukset vuodesta 2024 alkaen.

Yli-Kemin kalatalousalue toteaa lausunnossaan, että vaihtoehto VE1 on vesiluonnon ja ympäristön kannalta erittäin haitallinen. Suunnittelun jatkuessa tulisi tarkasteluun ottaa suljetulla kierrolla oleva pumppuvoimalaitos, jonka ympäristövaikutukset olisivat vähäisempiä. Kokonaisteholtaan 550 MW:n pumppuvoimalaitoksella on vaikutusta kaikkiin sen alapuolisiin voimalaitoksiin ja niiden vesistöihin. Yläaltaan täyttö johtaa koko Kemijoen vesivoimalaitosten katkokäyttöön ja vesivoimatuotannon rajoittamiseen. Pumppuvoimalaitoksen vaikutukset Seitakorvan ja sen alapuolisten voimalaitosten vesivoimatuotantoon, sähkönhinnan muodostukseen, katkokäyttöön sekä vesistö- ja kalastovaikutuksiin voimalaitosaltaissa on arvioitava. Pumppuvoimalan kansantaloudellinen edullisuus ja järkevyyys muihin energiantuottomuotoihin on perusteltava. Investointipäätöksen todelliset kustannusvaikutukset tulee selvittää. Yhteisvaikutukset Kemijärven alueelle suunnitelmassa olevien muiden pumppuvoimalahankkeiden kanssa on otettava huomioon, samoin kuin Lapin ELY-keskuksen vireille laittaman Kemijoen kalatalousvelvoitteen muutoshakemus. Vesistövaikutusten ja sähköntuotantovaikutusten arviointi on ulotettava koko Kemijoen voimalaitosalueelle, aina Isohaaran voimalaitokselle saakka. Vesistövaikutukset on arvioitava myös Kemijärven yläpuolisissa pää- ja sivuvesissä, Kemijärven päävirrassa Kemijärven kaupungin kohdalla, Seitakorvan alapuolisissa Pirttikosken ja Vanttauskosken patoaltaissa sekä pohjavesimuodostelmissa. Ns. välpeen vaikutukset vesistöön, kalastoon, vesiekologiaan ja virkistys- ja kalatalouskäyttöön tulee arvioida. Vaikutukset taloudellisesti merkittävälle kuhlalle on arvioitava, kuten myös muikulle. Vaikutukset vapaa-ajan kalastukseen sekä haitat ammattikalastajille tulee arvioida. Vesikasvillisuuden, kasviplanktonin ja pohjaeläinten tarkkailua tulee tehdä myös ylävirran suunnassa piilopadolle saakka, sekä alavirran suunnassa Lapinselän alueella ja edelleen Lautasalmen länsipuolella. Maisema- ja kulttuuriympäristövaikutusten

9.7.2024

arviointi on ulotettava myös kyliin Lehtola, Ryttilahti, Räisälä, Ämmälä ja Soppela sekä Oilunkaan ja Ulkuniemeen. Kiinteistöjen ja irtaimen sekä tonttien omaisuuden arvo tai arvонmenetys tulee arvioida, kuten myös vaikutukset syntyviin työpaikkoihin. Henkisen hyvinvoinnin ja terveyden yhteisvaikutus on huomioitava vaikutuksissa ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen.

Villilohi ry toteaa lausunnossaan, että selvittämisen ja tiedottamisen tulisi olla kattavampaa. Hankkeen vaikutukset kaikkiin Kemijärven ekologisen tilan osatekijöihin ja Kemijärven tilaluokkaan on arvioitava. Pumppuvoimalan käytön vaikutukset säännöstelykäytäntöihin on arvioitava, erityisesti lyhytaikaissäännöstelyyn. Hankkeen talous on selvitettävä huolellisesti ja läpinäkyvästi. Seismisyys tulee selvittää. Vaikutukset EU:n vesipuidedirektiivin määrittelyn mukaisiin pohjavesiin luokiteltujen pohjavesien lisäksi tulee selvittää. Hankkeen todellisen vaikutuspiirin suojellut lajit ja erityisesti EU:n luontodirektiivin lajien esiintyminen tulee selvittää. Laitoksen toteuttaminen suljetulla vesikierrolla on otettava tarkasteluun.

Seuraavat tahot ilmoittivat, että niillä **ei ole lausuttavaa tai huomautettavaa**:
Rovaniemen terveysuojeluviranomainen ja Maanmittauslaitos.

Yhteenveto mielipiteistä

Mielipiteitä esitettiin yhteensä 48 kappaletta. Yhteysviranomaiselle toimitettiin useita saman sisältöisiä mielipiteitä ja yhden mielipiteen oli allekirjoittanut 122 henkilöä.

Mielipide 1

Mielipiteen esittäjä toteaa, että vesistövaikutusten tarkastelualue on rajattu liian suppeaksi. Tarkastelualueen tulee kattaa koko Kemijärvi ja Kemijärven ylä- ja alapuoliset vesistöalueet. Mielipiteen esittäjän mukaan vaikutusarviot kasvillisuuteen ja eläimistöön on rajattu liian suppeaksi. Vaikutusalue tulee laajentaa koskemaan koko Kemijärveä ja sen ylä- ja alapuolista vesistöaluetta.

Mielipiteen esittäjä tuo esille, että Kemijärvelle on suunnitteilla useampia pumppuvoimalaitoksia, joiden yhteisvaikutus vesistöön ja ympäristöön tulee tarkastella kokonaisuutena, ei pelkästään hankekohtaisesti. Yksittäiselle hankkeelle ei tule myöntää

9.7.2024

lupaa, ennen kuin kaikkien alueelle suunniteltujen hankkeiden yhteisvaikutukset on selvitetty.

Mielipiteen esittäjän mukaan lupaviranomaisen tulee huolehtia siitä, että hankkeiden yhteisvaikutukset on esitetty asianmukaisesti ja niin, että kaikkien vaikutusalueella olevien hankkeiden osalta YVA-selostukset ovat valmistuneet ja viranomaisen käytettävissä. Hallintolain 31 §:n 1 momentin mukaan: ”Viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset.” On oletettavaa, että hankkeet etenevät eriaikaisesti, jolloin sen hetkinen arviointi ei täytä yhteisvaikutusten arviointivaatimusta!

Lupaviranomaisen tulee ottaa hankkeiden eriaikaisuus huomioon (HL 31.1 §).

Mielipiteen esittäjän mukaan yhteisvaikutusten arviointi tulee suorittaa hankkeesta riippumattomalla ja ulkopuolisella asiantuntijalla. Mielipiteen esittäjä katsoo, että YVA-selostuksesta vastaavan toimijan AFRY Finland Oy:n puolueettomuus vaarantuu yhtiön ollessa toimeksiantosuhteessa hankeyhtiöön (Kemijoki Oy).

Hankkeessa toimitettavista selvityksistä puuttuu mm. vaikutukset kalastoon ja vesieliöstöön, jotka tulee sisällyttää ohjelmaan ja selostukseen. Kemijärvi on merkittävä kalavesi, jolloin vaikutuksia kalastoon ja muuhun vesieliöstöön ei voi jättää selvittämättä. Mikäli veden pinnan säännöstely lisääntyy, negatiiviset vaikutukset kalastoon kasvavat.

Mielipiteessä tuodaan esille, että YVA-ohjelmassa ja -selostuksessa tulee ottaa huomioon, että Lapin ELY-keskus on jättänyt (2017) hakemuksen Kemijoen kalatalousvelvoitteiden päivittämiseksi Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon (P-S avi), joka käsittelee parhaillaan ELY:n hakemusta. On mahdollista, että P-S avin päätöstä ei vielä ole YVA-ohjelman hyväksymiseen mennessä. Arviointiohjelmasta voi esittää mielipiteitä ja antaa lausuntoja kirjallisesti toimittamalla ne viimeistään 14.6.2024. YVA-lain 27 §:n mukaan ”Lupaviranomaisen on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupaasiaa ratkaistaessa. Yhteysviranomaisen on lupaviranomaisen pyynnöstä esitettävä näkemyksensä laatimansa perustellun päätelmän ajantasaisuudesta ja tarvittaessa yksilöitävä, miltä osin se ei enää ole ajan tasalla ja miltä osin arviointiselostusta on täydennettävä perustellun päätelmän ajantasaistamiseksi.”

9.7.2024

Mielipiteen esittäjä tuo esille, että Mikäli P-S avin päätös ei ole valmistunut YVA-ohjelman hyväksymiseen mennessä, tulee P-S avin päätös huomioida varsinaisessa arviointiselostuksessa. P-S avin päätöksellä voi olla merkittäviä vaikutuksia pumppuvoimahankkeiden toteuttamisessa.

Mielipide 2

Mielipiteen esittäjän näkemyksen mukaan Kemijärven ja Kemijoen säännöstely nyt jo kohtuutonta, lisäksi vastuut aiheutettujen luontohaittojen osalta hoitamatta. Ohitusuomat on ensin saatava toteutettua säännöstelyn toteutus tehtävä niin, että virtaamat säilyvät suositeltuina sekä esim. Kemijärven säännöstely merkittävästi alhaisemmaksi kuin nyt. Sen jälkeen pumppuvoimala on harkittavissa, kunhan sen vaikutus ei muuta em. tavoitteita. Nykyisessä tilanteessa mielipiteen esittäjä kannattaa sitä vaihtoehtoa, jossa hanketta ei toteuteta!

Mielipide 3

Mielipiteen esittäjä kannattaa vaihtoehtoa 0.

Mielipide 4

Mielipiteen esittäjä tuo esille, että korkein hallinto-oikeus teki vuoden 2023 keväällä vesistöihin liittyvän merkittävän päätöksen (993) korostaen velvoitetta vaalia vesien ekologiaa ja parantaa sitä.

Tässä yhteydessä tuomioistuin myös lausui sanasta sanaan näin: "Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä on katsottu, että jäsenvaltiolla on velvollisuus evätä hanke, joka voi johtaa pintavesimuodostuman tilan heikkenemiseen tai vaarantaa hyvän tilan saavuttamisen (asia C-461/13, Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland e.V. vastaan Saksan valtio, ns. Weser-tuomio).

Mielipiteessä tuodaan esille, että Kemijoen ja Kemijärven tilanne on huono. Parinkymmenen vuoden seurannan aikana tilanne on heikentynyt entisestään kasvaneiden juoksutusten johdosta. Samaan aikaan myös ilmastonmuutos vaikuttaa ja vaatii enemmän elvyttäviä toimenpiteitä. Kaikki nämä yhdessä huonontuvan ekologisen tilan huonontumisen kanssa osoittavan, ettei hankkeelle ole mitään edellytyksiä.

9.7.2024

Sähkömarkkinat ja tuotantomuodot muuttuvat parhaillaan nopeammin kuin koskaan. Pian ollaan jo siinä tilanteessa, ettei sähkö kannata siirtää näin pitkän matkan päästä. Tässä tilanteessa ja tällaisten muutosten hetkillä hankkeelle ei ole osoittaa sellaisia perusteita kuin se edellyttäisi. Energiakriisitilanne voisi olla sellainen tilanne, mutta siihenkin tilanteeseen olisi muita parempia ratkaisuja olemassa

Mielipide 5

Mielipiteen esittäjän mukaan ensin pitäisi tehdä ohitusuomat Kemijokeen myös Yli-Kemin puhtaisiin latvavesiin saakka. Pumppuvoimalat vie kaloilta rauhan syvänteistä, samentaa järven vedet. Kiinteistövero on laiha korvaus verrattuna puhtaaseen Kemijärveen. Kemijärveä nykyisellään säännöstellään aivan liikaa, jotta järven ekosysteemi olisi tasapainossa.

Mielipide 6

Mielipiteen esittäjä kysyy, onko tutkittu tunturilammen purosta salassa pidettävän lajin kanta? Mielipiteen esittäjä tuo esille, että suunnitteilla olevan voimalinjan alla oleva Ailankajoki on tutkittu noin vuonna 2022 ja siellä on elinvoimainen salassa pidettävän lajin kanta, joka ulottuu Ailankajärvelle asti. Tunturilammen pohjoispäässä on teeren soidinalue. Lisäksi Askanaavalla on myös teeren soidinalue, joka on tämän hankkeen vaikutusalueella (em. alue on suurin/isoin teeren soidinpaikka/lisääntymisalue Ailangan alueella). Askantunturin eteläosassa on metson soidinpaikka. Nämä soidinalueet ovat tärkeitä Pyhänrovan alueella suurelle uhanalaiselle petolinnulle.

Mielipiteen esittäjä tuo esille, että noin vuonna 2011 on ollut vireillä hanke tuulivoimapuistosta Ailankatunturiin ja silloin Metsähallitus palkkasi henkilön tutkimaan tämän seudun luontoarvot laajasti (teki tutkimusta ainakin yhden vuoden). Näistä saa varmasti lisätietoja hankkeen/alueen luontoarvoista. Salassa pidettävän lajin tutkijat ovat informoineet tästä salassa pidettävän kannan tutkimuksesta Metsähallitukselle. Heiltä saa lisätietoja tarvittaessa. Tutkimuksen on tehnyt Alleco Oy (heiltä tarkempaa lisätietoa tarvittaessa). Lisäksi tunturilammessa on elinvoimainen taimenkanta.

Mielipide 7

9.7.2024

Mielipiteen esittäjä on jättänyt 13-sivuisen mielipiteen, jolla on 14 allekirjoittajaa.

Mielipiteen esittäjä tuo esille, että Ailanganniemi-Raudankangas on Kemijärven ainoa valtakunnallisessa harjijensuojeluohjelmassa mainittu alue, joka kuuluu Lapin 25 suojelualueeseen. Tämä vanhojen harjien alue sekä siellä sijaitseva pohjavesialue on huomioitava YVA-menettelyssä. Vesipumppuvoimalaitoksen suunniteltu ala-allas ja ruoppausalue on alle kilometrin päässä harjijensuojelualueesta, ja sen vedenpinnan muutokset uhkaavat alueen geologisia ja hydrologisia olosuhteita, aiheuttaen vyörymiä ja haittoja pohjavesille. Myös alueen maisemalliset, virkistykelliset ja kulttuurihistorialliset arvot vaarantuvat, kuten yksityisomistuksessa olevat maa-alueet ja mökit. Harjijensuojelualue on tärkeä niin paikallisesti kuin valtakunnallisesti, ja sen luonteenomaiset piirteet on säilytettävä.

Mielipiteessä tuodaan esille, että Ailanganjoessa elää uhanalainen laji, saukko ja luonnonvarainen putotaimenkanta. Mielipiteen esittäjän mukaan hankkeella olisi negatiivinen vaikutus edellä mainittuihin lajeihin. Toteutuessaan suunniteltu voimajohtovaihtoehto A-B1 rasittaisi merkittävästi Ailanganjokea ja seillä eläviä lajeja. Voimajohto aiheuttaisi myös maisemahaittaa ja vaikuttaisi negatiivisesti virkistykseen. Voimajohtovaihtoehto A-B2 vaikuttaisi haitallisesti Ottavaaran Natura-alueeseen. YVA-menettelyssä on otettava huomioon voimajohtoon aiheuttamat haitat niin Ailanganjoelle, siellä eläville suojelun alaisille lajeille ja Natura-alueelle. Lisäksi on tutkittava A-B2-reitin vaikutukset Ailanganjärviin ja Askanaapaan.

Mielipiteessä tuodaan esille, että pumppuvoimalaitoshanke uhkasi heikentää Kemijärven tilaa, mikä on vastoin vesipuidedirektiiviä ja vesienhoitolain määräyksiä. EU-tuomioistuimen Weser-tuomio ja korkeimman hallinto-oikeuden päätös korostavat, että lupaharkinnassa ympäristötavoitteiden on sitovasti estettävä vesimuodostuman tilan huononeminen. Kemijärvi on tällä hetkellä hyvässä saavutettavissa olevassa tilassa, ja YVA-menettelyssä on otettava huomioon kaikki tekijät, jotka voisivat heikentää Kemijärven tilaa Kauhaselän alueella. YVA-menettelyssä on laajasti tutkittava hankkeen vaikutukset Kauhaselän alueeseen, rantavyöhykkeisiin, kalastoon ja veden laatuun, sekä rakennusaikaiset ja pitkän aikavälin vaikutukset vedenpinnan korkeuserojen muutoksiin eteläisessä Kemijärnessä.

9.7.2024

Mielipiteen esittäjä tuo esille, että YVA-menettelyssä on tutkittava hankkeen vaikutukset Kauhaselän alueella kaikissa vuodenaajoissa, erityisesti talvella jäiden kestävyys. Hanke ei saa vaarantaa jäillä liikkujien turvallisuutta. Vesilain 4 § kieltää luvan myöntämisen, jos hanke vaarantaa terveyttä, turvallisuutta, ympäristön luonnonsuhteita tai vesiluontoa, tai heikentää asutus- tai elinkeino-oloja. Hankkeen vaikutukset on arvioitava myös virkistys- ja ammattikalastukseen sekä alueen asutukseen, koska se aiheuttaisi haittaa ja vaaraa vesistöissä liikkujille ja muuttaisi luonnonsuhteita arvaamattomasti.

YVA-menettelyssä on tutkittava hankkeen vaikutukset kalakantoihin ja ympäristöön kaikissa vuodenaajoissa. Rakentamisen ja ruoppauksen aikainen veden samentuminen sekä jatkuva vedenpinnan vaihtelu aiheuttavat pysyvää haittaa kalakannoille ja lisääntymisalueille. Virtausnopeuden kasvu Kauhaselässä vaarantaa jääolosuhteet talvella. Hanke vaikuttaa merkittävästi myös alueen virkistys- ja ammattikalastukseen, maisemaan, rantavyöhykkeisiin sekä metsästykseseen. Erityisesti muikun, kuhan ja suojeltavan purotaimenen kutualueet ovat vaarassa. Ala-altaan ruoppaus lisää veden samentumista ja tuhoaa kalojen kutualueita. Alueen matkailu- ja retkeilymahdollisuudet sekä paikallisen asutuksen elinolosuhteet kärsisivät merkittävästi, ja hankkeen aiheuttamat sosiaaliset ja virkistyselliset haitat olisivat huomattavia. Ailangan alueen rauhallisuus ja erämaisyyden olosuhteet olisivat uhattuna.

Mielipiteen esittäjän mukaan ympäristövaikutusten arviointia ei voida luotettavasti suorittaa ilman muiden hankkeiden mahdollisia haittavaikutusten arviointia.

Mielipiteen esittäjä tuo esille, että pumppuvoimalan patojen rakentaminen lisääisi vesistöihin kohdistuvaa valuntaa ja kiintoainekuormitusta. Vaikutuksia ei voida katsoa vähäisiksi. Edelleen on arvioitava padon vaikutuksia sen ympäristöön, Ailanganjokeen, metsästykseseen, eläimistöön, linnustoon ja kasvillisuuteen. Lisäksi on tutkittava alueella sijaitsevat lähteet. YVA-menettelyssä on huomioitava Tunturilammen ainutlaatuisuus ja luontoarvot, mukaan lukien mahdollinen reliktinieriä, kalasto ja linnusto. On arvioitava hankkeen negatiiviset vaikutukset Tunturilammen ympäristöön, kuten puroihin ja pienempiin lampiin, sekä alueen virkistysmahdollisuuksiin. Tunturilampi ja sen ympäristö ovat metsälain 10 § mukaisia luonnontilaisia kohteita, jotka tulee suojella.

9.7.2024

Mielipiteen esittäjän mukaan YVA-menettelyssä on arvioitava suunnitellun voimajohtoreitin mahdolliset haittavaikutukset Ottavaaran Natura-alueeseen, kuten alueen eheyteen, ekologiseen rakenteeseen ja elinympäristöjen säilymiseen. Hankkeella olisi vaikutuksia alueen eläimistöön ja luontoarvoihin sekä maisemaan. Natura-arviointi on välttämätön.

Lopuksi mielipiteen esittäjä tuo esille, että ainoa mahdollinen ratkaisu tässä tilanteessa on hankkeen hylkääminen, eli nollavaihtoehto. Toteuttaminen aiheuttaisi peruuttamatonta vahinkoa suojelluille luontoarvoille ja lajeille, alueen vesistöille sekä virkistysmahdollisuuksille. Hankkeen myötä menetettäisiin arvokkaita elinympäristöjä ja maisemia, ja se heikentäisi paikallista ekosysteemiä. Muut vaihtoehdot eivät ole hyväksyttävä, sillä ne aiheuttaisivat merkittävää vahinkoa luonnolle ja ympäristölle.

Mielipide 8

Mielipiteen esittäjä tuo esiin huolensa suunnitellun pumppuvoimalaitoksen vaikutuksista alueen luontoarvoihin, erityisesti teerien soidinalueiden, taimenen elinympäristön ja jokihelmisimpukan kannan osalta. Mielipiteen esittäjä haluaa varmistaa, että nämä asiat otetaan vakavasti huomioon hanketta suunniteltaessa. Mielipiteen esittäjä tarjoaa aktiivisesti lisäinformaatiota ja on ollut yhteydessä Lapin ELY-keskukseen varmistaakseen, että edellä mainitut asiat huomioidaan päätöksenteossa.

Mielipide 9

Mielipiteen esittäjä ilmaisee huolensa hankkeen ilmastovaikutuksista ja tykkylumivaikutuksista puustoon ja ympäristöön. Mielipiteen esittäjä tuo esille, että vertailukohteita ei ole Suomessa, eikä Liettuassa ja Norjassa ole samanlaisia pakkas- ja metsäolosuhteita.

Mielipide 10

Mielipiteen esittäjä vastustaa suunniteltua pumppuvoimalaitoshanketta, sillä se vaikuttaisi merkittävästi alueen luontoarvoihin ja virkistysmahdollisuuksiin. Hankkeen toteutuessa virkistystoiminta alueella heikkenisi huomattavasti, ja luontokohteiden maine kärsisi. Mielipiteen esittäjä pelkää, että pumppuvoimalaitos vaikuttaisi kielteisesti

9.7.2024

järviekologiaan ja kalakantoihin, joita paikalliset hyödyntävät. Hankkeen rakennusvaihe aiheuttaisi melu- ja värinähaittoja sekä vahingoittaisi olemassa olevaa luontoa. YVA-menettelyssä tulisi huomioida nämä seikat sekä ottaa kokonaisvaltainen näkökulma hankkeen vaikutuksiin. Olisi toivottavaa, että suunnitellut voimalaitoshankkeet tarkasteltaisiin yhdessä ja niiden vaikutukset arvioitaisiin kokonaisuutena.

Mielipide 11

Mielipiteen esittäjä tuo esille, että ympäristövaikutusten arviointi tulee selvittää puolueettoman tahon toimesta, joka on hankkeesta riippumaton toimija. AFRY Finland Oy puolueettomuus on vaarantunut, sillä se on toimeksiantosuhteessa hankeyhtiöön, eli Kemijoki Oy:hyn. Mielipiteen esittäjän mukaan hankkeen tarkastelu- ja vaikutusalueen rajaukset ovat liian suppeita. Vesistövaikutusten ja pinta- ja pohjavesien osalta tarkastelualue tulee laajentaa vähintään 5 kilometrin säteelle tunturilammesta, jotta valuma-alueiden vaikutukset lähisoihin tulevat tarkasti mallinnettua ja arvioitua! Tämä sama raja-alue tulee huomioida myös kasvillisuuden ja eläimistön osalta, alueen lammet, purot ja riistakosteikot ovat hyvin riippuvaisia alueiden lähteistä ja erityisesti tunturilammen purosta.

Mielipiteen esittäjä tuo esille, että hänen yrityksensä on joutunut keskeyttämään metsäkiinteistönsä kehittämisen pumppuvoimalaitoshankkeen vuoksi. Investoinnit koulutus- ja matkailupalveluihin on pysäytetty, ja kiinteistön vesilähteet ovat vaarassa kuivua patoaltaan takia. Ailangantien liikenteen lisääntyminen aiheuttaa haittaa suunnitellulle yritystoiminnalle. Lisäksi suoalueet, jotka saavat vetensä tunturilta, ovat uhattuna.

Mielipiteen esittäjän mukaan pumppuvoimalaitoksen rakentamistoimet, kuten louhinta ja kiviainesten kuljetus, aiheuttavat haittaa ympäristölle ja asukkaille. Tiedotus hankkeesta on ollut puutteellista, mikä aiheuttaa huolta alueen maanomistajille. Jatkossa tiedotuksen tulisi olla avointa ja kattavaa kaikille hankealueen vaikutuspiirissä oleville. Pumppuvoimalaitoksen rakentaminen voi aiheuttaa merkittävää ympäristövahinkoa ja vaikuttaa haitallisesti Kemijärven ja sen lähialueiden luontoon ja asukkaisiin. On tärkeää arvioida kaikki neljä suunniteltua pumppuvoimalaitosta kokonaisuutena Kemijärven ja Kemijoen vesistössä varmistaaksemme tasapuolisen kilpailutilanteen yritysten välillä ja

9.7.2024

arvioidaksemme haittavaikutukset kokonaisuudessaan. Lisäksi on tarvittaessa ryhdyttävä korjaaviin toimenpiteisiin ympäristövahinkojen korjaamiseksi.

Mielipide 12

Mielipiteen esittäjä vastustaa voimakkaasti suunniteltua pumppuvoimalahanketta, joka ottaisi vettä Kemijärvestä ja palauttaisi sen Ailangantunturin humuksella kyllästettynä takaisin. Mielipiteen esittäjän mukaan tämä haittaisi sekä ammatti- että vapaa-ajan kalastusta, ja vaarantaisi Kemijärven vedenlaadun ja alueen ekosysteemin. Mielipiteen esittäjä ehdottaa vedenoton ja purkamisen sijasta Tossanlahtea, mikä aiheuttaisi vähemmän haittaa. Mielipiteen esittäjä on vakuuttunut siitä, että suunnitellut pumppuvoimalat pilaisivat vedenlaadun ja lopettaisivat kalastuksen alueella. Mielipiteen esittäjä vaatii toimia virheiden estämiseksi ja hankkeen peruuttamiseksi.

Mielipide 13

Mielipiteen esittäjä vastustaa ehdottomasti suunnitellun pumppaamon purkuputken sijoittamista Kemijärven Kuusilahteen. Purkuputken tulee sijoittua Tossanniemen alapuolelle Tossanselälle. Jäillä on talvisin tarpeeksi vaarallista liikkuu jäiden laskun ja virtauspaikkojen suhteen. Veden laatu oletettavasti myös huononee entisestään virtaamien kasvaessa. Mielipiteen esittäjän mukaan Kemijärven ranta-asukkaille ei jää näistä kuin haitat kärsittäväksi. Mielipiteen esittäjä kysyy, onko hankkeesta vastaava miettinyt ajatusta korvaukseksi bisneksestänne esimerkiksi sähkön myymistä haitta-alueille edullisempaan hintaan?

Mielipide 14

Mielipiteen esittäjä tuo esille, että Lapin luontoa on tuhottu jo liikaa vesivoiman takia ja että sähköenergian tuottamiseen on parempia, luontoa vähemmän vahingoittavia keinoja. Kemijärven vedenpinnan vaihtelut ovat jo nyt ongelmallisia, ja lisäpumppaus pahentaisi tilannetta. Kemijoki Oy, jonka suurin omistaja on Suomen valtio, tulisi keskittyä luonnon monimuotoisuuden palauttamiseen eikä sen tuhoamiseen. Ainoa hyväksyttävä vaihtoehto on hylätä hanke (vaihtoehto VE0).

9.7.2024

Mielipide 15

Mielipiteen esittäjä vastustaa Kemijoki Oy:n Ailangatunturille suunnittelemaa massiivista pumppaamohanketta, erityisesti sen Kemijärveen kohdistuvien haitallisten ympäristövaikutusten vuoksi. Kemijärvi ja kemijärveläiset ovat jo vuosikymmenten ajan osallistuneet omalta osaltaan Suomen "vihreän" energiatalouden tuottamiseen. Kemijärven pilaaminen säännöstelyllä oli jo itsessään sellainen ympäristörikos, ettei sitä tarvitse enää uudelleen voimistaa kyseisellä hankkeella.

Mielipide 16

Mielipiteessä tuodaan esille, että suunniteltu pumppuvoimahanke pilaisi kauniin ja kirkasvetisen Kemijärven, jonka vesi ja kalakanta ovat parantuneet tehtaan sulkemisen jälkeen. Kalastus olisi mahdotonta ja mökin arvo romahtaisi. Vedestä tulisi kelvotonta jopa saunavedeksi, ja talvisin jäälle meneminen olisi hengenvaarallista vedenpinnan vaihtelujen vuoksi. Prosessin aikana kalat joutuisivat vesivarastoon ja tuhoutuisivat. Mielipide korostaa, että vaikutuksia ei voi tarkasti ennustaa eikä testata etukäteen. Arviointitilaisuudessa todettiin, että kalat imeytyisivät vesivarastoon, mikä tuhoaisi ne. Kemijoki Oy ei arvosta luontoa ja Lapin ihmisiä kiusataan uusilla hankkeilla.

Mielipide 17

Mielipiteen esittäjä tuo esille, että pumppuvoimalahanke aiheuttaa virtausten muutoksia, vaikuttaa virkistyskäyttöön haitallisesti ja aiheuttaa vaaratilanteita. Eroosio vaikuttaa rantoihin ja maa-aineksia huuhtoutuu rannoilta vesiin. Pohjasedimentit lähtevät liikkeelle, täyttävät syvänteet ja muuttavat kalojen kutupaikkoja. Kalakantoihin ja vesilinnustoon kohdistuu muutoksia. Veden laatu muuttuu. Vaikutuksia kohdistuu pohjavesialueisiin sekä ihmisten kaivoihin. Metsämaiden ja rakennusten arvot heikkenevät, kun sumu ja vesihöyry lisääntyy veden purkupaikalla. Luontomaisemaan kohdistuu pysyviä vaikutuksia tiestä ja aidoista. Työllisyysvaikutukset ovat ylimitoitettuja. Mielipiteen esittäjä tuo myös esille, että hankkeen tiedottaminen tulisi olla avoimempaa ja kattavampaa. Haittojen kartoittajat ja tutkijat eivät saa olla sidoksissa Kemijoki-yhtiöön.

9.7.2024

Mielipide 18

Mielipiteen esittäjän mukaan pumppuvoimala tuottaa puhdasta ja kestävästä CO₂-vapaata energiaa, tukee Kemijärven ja lähialueiden elinvoimaa verotulojen kautta, ja on merkittävä kansalliselle sähkömarkkinalle. Se auttaa pitämään sähkön hinnan kohtuullisena ja tukee tuulivoimatuotantoa toimimalla säätövoimana. Pumppuvoimala on pitkäaikainen investointi, johon tulisi suhtautua myönteisesti.

Mielipide 19

Mielipiteen esittäjä tuo esille, että pumppuvoimalan Kuusilahteen suunniteltu tunneli sijoittuu hänen tilalleen. Tämä estää käytännössä suunnittelemansa vapaa-ajan asunnon rakentamisen tilalle. Voimalan aiheuttamat virtaamat ovat niin voimakkaat, että talvisin jään muodostuminen estyy. Tämä estää muun muassa moottorikelkkailun vapaa-ajan asunnolta virallisille kelkkareiteille.

Mielipide 20

Mielipiteen esittäjän mukaan YVA-selvityksessä tulee esittää esiselvityksen tulokset purkupaikan valinnalle ja perustelut, jotka vaikuttivat valintaan. YVA-selostuksessa tulee tarkasti esittää eri veden korkeuksissa alavesi (+142,00 N43) ja ylävesi (+148.60 N43) veden saanti määrä alavesialtaalle ja veden virtausten muuttuminen toiminnan aikana ylöspumpatessa (10 milj. m³/h 10 h:n ajan) ja alaslaskettaessa (10 milj. m³/h 9 h:n ajan). Tarkastelussa tulee huomioida tarkastelu hetken Kemijoen virtaama. Karttapohjainen mallinnus Termusniemen pohjapadon alapuolisesta Kemijärven osasta.

Pumppuvoimalaitos on yksi neljästä Ala-Kemijärvelle suunnitelluista pumppuvoimala energiavarastoista. YVA-ohjelmassa asia on tunnistettu, mutta sivuutettu tarkempien tietojen puutteessa. Kemijärven osalta on oleellista selvittää mikä on ympäristön kesto ja vaikutus on jos/kun nämä muutkin voimalaitokset tulevat hakemaan rakennuslupia. Asia liittyy myös Lapin ELY:n Kemijoen vesistön hoitosuunnitelma 2028–2033 selvitykseen, joka on lausunnolla samanaikaisesti. Pumppuvoimalaitoksen vaikutukset Seitakorvan voimalaitoksen juoksutukseen on merkittävät.

YVA-selvityksessä tulee tarkastella vaikutus käyttöaikoihin ja juoksutusmääriin. Pumppuvoimalan vesien ylös pumppauksen aikana ja alas juoksutuksen aikana

9.7.2024

huomioiden eri veden korkeudet ja vuodenaajat. Tarkastelussa tulee huomioida Seitakorvan ylä- ja alapuolinen ympäristövaikutus. Kiinteistöveron osalta selvityksessä tulee tuoda selkeästi esitettyä ja eriteltynä mihin toimenpiteisiin kohdistetaan kiinteistövero ja mikä sen tuotto on vuositasolla. YVA-selvityksessä tulee tarkastella pumppuvoimalaitoksen toimiessa oleelliset vaikutukset Ala-Kemijärven ja erityisesti Kauhaselän alueen vesistön ja rantojen käyttömahdollisuuksia muihin tulevaisuudessa asemakaavalla vahvistettaviin toimintoihin esim. loma-asutukseen ja virkistyskäyttöön.

Mielipide 21

Mielipiteen esittäjä vastustaa Kemijärvellä suunniteltuja pumppaamoja. Pumppaamot pilaavat talvikalastusmahdollisuudet. Jäät heikkenevät ja tekevät jäällä liikkumisen vaaralliseksi talvella. Suurien vesimassojen päästäminen pohjia pitkien myllää järveä pilalle. Järvessä on yksi voimalaitos Askanperällä. Tehkää sinne purkuputkia, jos teette.

Mielipide 22

Mielipiteen esittäjän mielestä sähkölinja pitäisi suunnitella Ailanganjoen eteläpuolelta siitä Pyhänulkin länsipuolta yhtyen Pohjolan voimanlinjauraan. Ailanganjoen pohjoispuolella on useampi lomamökki ja linjasta koituisi niille haittaa. Nykyinen linjasuunnitelma on suunniteltu kulkemaan mielipiteen esittäjän mökin pihapiiristä läpi, joten hän vastusta nykyistä sähkölinjasuunnitelmaa.

Mielipide 23

Mielipiteen esittäjä tuo ilmi, että suunnitellun Ailangantunturin pumppuvoimalan voimalinjan alle jää osa mökkitontista. Mökkiä ei ole vielä rakennettu, mutta se on suunnitelmissa. Mielipiteen esittäjä kysyy, että miten tontin kanssa toimitaan, jos voimalinja rakennetaan? Meneekö tontti kokonaan tai osittain pakkolunastukseen, saanko tilalle toisen tontin, ja millaiset korvaukset siitä maksetaan? Lisäksi milloin minuun otetaan yhteyttä ja milloin pakkolunastukset toteutetaan? Näitä asioita ei käsitelty esittelytilaisuudessa.

9.7.2024

Mielipide 24

Mielipiteen esittäjä tuo esille, että siinä muodossa kuin hanke yleisötilaisuudessa esiteltiin, hän ei tule missään tapauksessa hyväksymään sen rakentamista.

Yläaltaaseen pumpattavan veden otto- ja purkuputken sijoitus Kuusilahteen on erittäin huono vaihtoehto. Mielipiteen esittäjä ihmettelee, miten huonosti Kemijoki Oy ja suunnittelussa mukana ollut Pöyry on asian miettinyt. Jos em. otto ja purku olisi suunniteltu Tossanlahteen, tuskin mitään hälyä ja vastustusta olisi asiaan tullut. Pudotuskorkeus olisi siellä sama jopa parempikin kuin Kuusilahdessa ja veden otosta ja purkaamisesta aiheutuva veden edestakainen liike ei näkyisi juurikaan Luuksinsalmesta ylävirran puolelle. Luuksinsalmesta Ämmänselälle ja Kauhaselän suuntaan ovat vesialueet erittäin suositut kalastusalueet. Varsinkin talvisaikaan jolloin kuhasaaliit on runsastuneet viime vuosina. Tämä myönteinen kehitys romuttuisi, jos otto/purku tapahtuisi Kuusilahdesta. Veden edestakainen liike heikentäisi jäät pitkälle Kuusilahdesta Ämmänselän suuntaan, myös Lehtosalmen suuntaan ja vaikutus tuntuisi kesät talvet. Tossanselkä on suuri vesialue ja se olisi lähempänä Seitakorvan voimalaitosta. Rakennusteknisesti on turha puolustella Kuusilahtea tai moittia Tossanlahtea sijoituspaikkana, sillä tämänpäivän tekniikalla asia kyllä pitää pystyä ratkaisemaan. Jos osaa porata tunnelin Kuusilahteen, niin kyllä sen pitää onnistua Tossanlahteenkin. Energian lisäyksen ja hyödyntämisen Kemijoen vedellä, sitä ei mielipiteen esittäjä vastusta periaatteessa, mutta tuon suunnitelman mukaan mikä nyt on pöydällä, hän ei missään tapauksessa pysty näkemään hyväksyttävänä.

Mielipiteen esittäjän mukaan paras vaihtoehto on, että suunnitelmasta luovutaan kokonaan, sillä kymmenen vuoden päästä tilanne voi olla, että tällaisia pumppuvoimaloita ei tarvita lainkaan.

Mielipide 25

Mielipiteen esittäjä omistaa kiinteistön suunnitellun pumppuvoimalaitoksen vaikutusalueella, ei tosin välittömässä läheisyydessä. Hän tuo esille, että nyt yleisölle esitettyyn toteutussuunnitelmaan pitää kuitenkin tehdä muutoksia. Mielipiteessä esiin tuotu muutosesitys ei koske yläallasta. Yläallas n. yhden neliökilometrin suuruisena ei aiheuttane merkittäviä, laajalle alueelle ulottuvia ympäristövaikutuksia.

9.7.2024

Sen sijaan Kemijärven käyttäminen pumppuvoimalaitoksen ala-altaana esitetyllä tavalla aiheuttaa huomattavia ympäristövaikutuksia erityisesti laskupaikan alapuoliseen vesistöön Seitakorvan voimalaitokselle johtavan kanavan alkupäähän saakka. Vaikutuksia tulee myös pumppuvoimalaitoksen laskupaikan yläpuoliseen vesistöön voimistuvien virtauksien vuoksi. On huomioitava, että suunniteltu pumppuvoimalaitos ei ole ainoa alueella. Samalla periaatteella toimivia voimalaitoksia on jo suunnitteilla lähelle Jumiskon voimalaitosta Askanaavalle ja Räisälän kylään Suomutunturin eteläpuolelle. Lisäksi tältä vesistöalueelta löytyy helposti muitakin pumppuvoimalaitoksen rakentamiseen soveltuvia kohteita, mainitsen niistä kaksi: Matkaskelkä-Mulju-Iso-Huhtavaara laskupaikkana Jumiskonperä, korkeusero 140 m ja Vaarainvälinen Iso Hirvassvaaran ja Pieni Hirvasvaaran välissä laskupaikkana Hirvasjärvi, Lantunginperä tai Kälkäjänperä, korkeusero 110 m.

Pumppuvoimalaitoksen ala-altaita suunniteltaessa pitää ottaa huomioon, että kaikki säätövoimaa tuottavat voimalaitokset tuottavat sähköä samanaikaisesti sähkön kysynnän ja myös hinnan ollessa huipussa. Samoin pumppuvoimalaitosten yläaltaiden täyttäminen tapahtuu samanaikaisesti kun edullista sähköä on saatavilla. Sekä sähkön tuottaminen että veden pumppaaminen yläaltaisiin aiheuttavat virtausten kasvua. Kesällä, Kemijärven ollessa täynnä ja jäätön ongelmat koskenevat lähinnä kalastoa. Talvella virtaukset heikentävät jäätä ja kapeikoissa estävät jään muodostumisen.

Tähän ongelmaan on olemassa yksinkertainen ratkaisu, täysin tai osittain suljettu vedenkierto erillisine ala-altaineen.

Ensimmäinen vaihtoehto on rakentaa suljettu vedenkierto Kuusilahdesta lähtevään Kalliojängkään, mahdollisesti osittain suljettuna. Alueelle rakennettaisiin patoja ja poistettaisiin irtonainen maa-aines tarvittaessa kallioiden louhinnalla. Toisena vaihtoehtona harkitaan ala-altaan sijoittamista Ailanganlahden Pirttipерään, johon Ailanganjoki laskee. Yksi pato mahdollistaisi neliökilometrin kokoisen ala-altaan, jossa vesitilavuus olisi riittävä irtonaisen maa-aineksen poiston ja kallioiden louhinnan avulla. Kolmas vaihtoehto on johtaa vesi Kemijärveen Tossanlahden kautta. Tämä vaihtoehto vaatii kanavan kaivamista ja louhimista, mutta haittavaikutukset rajoittuisivat pääosin Tossanlahden ympäristöön. Näistä vaihtoehdoista kaksi ensimmäistä tarjoavat suljettuja

9.7.2024

ratkaisuja ilman merkittäviä ympäristövaikutuksia, kun taas kolmas vaihtoehto vaikuttaisi rajoitetusti Tossanlahden alueeseen.

Mielipide 26

Mielipiteen esittäjä katsoo, että hankkeen seurantar ryhmä ei ole kattava, koska siitä puuttuvat kiinteistönomistajain edustajat sekä Kemijärven kalastajat kokonaan. Kaupungin edustajista puuttuvat luottamushenkilöt. Hanke tulee vaikuttamaan laajasti maanomistusoloihin ja rantatonttien arvoihin. Kalastukselle aiheutuu varsinkin talvella vakavaa haittaa, kuten saaliin menetyksiä, pyydysten likaantumista, virtausten muutosten aiheuttamia vaaratilanteita sekä vedenkorkeuden vaihteluina. Kuusilahden tuloputken suulle ja ruopattavaan kanavaan tulee pitkälle Kauhaselälle ulottuva rajun virtaamamuutoksien aiheuttama kalaston tuhoutuminen. Kauhaselän alue on merkittävä kalastuspaikka. Kalojen joutuminen pumppuun on estettävä.

Mielipiteen esittäjän näkemyksen mukaan Luuksinsalmi on oikea purkuputken paikka, sillä salmi on syvä ja lähes läpi talven sulana pysyvä. Aasukkaat osaavat varoa alueen heikkoa jäätä. Alueella ei kalasteta juuri lainkaan ja kalojen aiheuttama haittakin on vähäisempi kuin Kuusilahdessa.

Mielipide 27

Mielipiteen esittäjä tuo esille, että hänen metsäpalstansa sijoittuu yläaltaan välittömään läheisyyteen. Tutkimustieto talvisesta kosteudesta kertoo puuston kärsivän suuria vahinkoja aiheuttaen suurta taloudellista vahinkoa. Kesäisin toiminta sotkee veden ja aiheuttaa kalastolle ennalta arvaamattomia ongelmia. Kauhaselän ja läheisyyden jäätilanne muuttuu oleellisesti, joten liikkuminen alueella on mahdotonta jopa hengenvaarallista. Koska voimala on ensimmäisiä Suomessa, joten kokemuseräistä näyttöä ei ole. On käsittämätöntä, että voimala sijoitetaan Kemijärveen, joka on raikattu jo Kemijoki Oy:n toimesta siihen malliin, ettei tänä päivänä sellainen ei olisi edes mahdollista.

Pörssisähkön vuoksi Kemijärveen aiheutuu vedenpinnan jatkuvaa nousua ja laskua, 5–30 cm, on uusi ilmiö, joka kesäisin aiheuttaa ongelmia ranta-asukkailla ja talvisin voimakkaita virtauksia ja jään heikkenemisiä koko alueelle. Tällainen toiminta lisääntyy

9.7.2024

voimalan myötä. On erikoista, että viranomaiset eivät puutu ko. toimintaan. Lupaehdoissa on maininta veden nostosta talvella: "Veden korkeutta voidaan nostaa muutamalla sentillä lyhytaikaisesti, siten ettei vettä tule jäälle". Vaikuttaa tyhjältä kirjaukselta! Sehän jo estäisi ko. voimalan perustamisen. Ehdoton ei ko. hankkeelle.

Mielipiteen esittäjä tuo esille ehdottomasti suoritettavat toimenpiteet, jotka ovat veden korkeuden humpuamisen vaikutus jääalueen virkistys- ja kalastuskäyttöön, uiton ja sellutehtaan jättämien aineiden vaikutus, kokonaisvaikutus kalatalouteen ja virkistyskalastukseen sekä pohjavesiselvitys ko. altaan alueelle.

Mielipiteen esittäjä tuo esille lisäksi sen, että pumppuvoimaloille tarvitaan ympäristölupa. Pumppuvoimalat suunnitellaan Kemijärvelle suoalueille, mikä on riskialtista ilmastonmuutoksen kannalta (mm. metaanin vapautuminen). Luontodirektiivit edistävät soiden suojelua, mutta Kemijärven pumppuvoimalat tuhoavat suoalueita päinvastoin. Ailankatunturin alue on pohjavesialuetta, jossa ei tulisi olla pumppuvoimaloita rajallisten pohjavesivarantojen takia. Kemijärven säännöstely yhdessä pumppuvoimaloiden kanssa häiritsee järven ekosysteemiä ja voi aiheuttaa ympäristömyrkyjen leviämistä. Suunnitteilla on neljä erillistä pumppuvoimalahanketta, joiden yhteisvaikutukset on selvittävä ennen ympäristöluvan myöntämistä. Mankala-periaatteella toimivat pumppuvoimalat hyödyttävät Etelä-Suomessa sijaitsevia omistajia, mutta aiheuttavat haittoja Kemijärvelle. Tunturilampi alueella on harvinaisuus, joka tulisi säilyttää rauhoittamalla alue kaikelta rakentamiselta ja metsätaloustoimenpiteiltä.

Mielipide 28

Mielipiteen esittäjä on huolissaan Kemijoki Oy:n suunnittelemasta Ailangantunturin pumppuvoimalahankkeesta ja sen mahdollisista vaikutuksista Kemijärven ranta-alueiden asukkaille. Vaikka hanke tarjoaa merkittäviä hyötyjä energian varastoinnissa ja sähköjärjestelmän tasapainottamisessa, on tärkeää huomioida myös sen paikalliset haitat.

Hankkeen toteutus esitettyssä muodossa muuttaisi merkittävästi Kemijärven vesistön ekosysteemiä. Veden kierrätys ja virtaukset vaikuttaa veden laatuun ja lämpötilaan, mikä voi heikentää kalakantoja ja vesieläimistöä sekä tekee talvisaikaan jääolosuhteet

9.7.2024

arvaamattomaksi Termusniemi–Kaisansalmi–Lehtosalmi–Tossanniemi-välisellä alueella. Tämä puolestaan voi vaikuttaa ranta-asukkaiden kalastusmahdollisuuksiin ja vesistön virkistyskäyttöön ympäri vuoden. Lisäksi heikentää alueen esteettistä arvoa ja vaikuttaa kiinteistöjen markkina-arvoon. Vaikka hanke voi tuoda alueelle taloudellista hyötyä, on tärkeää arvioida sen vaikutuksia paikallisiin elinkeinoin, kuten matkailuun ja kalastukseen. Nämä elinkeinot ovat riippuvaisia puhtaasta ja elinvoimaisesta vesistöstä. Vaadin, että mikäli hanke toteutetaan, se tehdään ensisijaisesti suljetulla kierrolla alaltaan sijaintipaikkana Tossanlahti. Toissijaisena vaihtoehtona alakanavan suu sijoitetaan Tossanlahteen, jolloin valtaosa Kemijärven vesistöstä säilyy lähes nykyisellään myös rakennusvaiheen aikana.

Mielipide 29

Arviointiohjelmassa esitetään vain kaksi vaihtoehtoa pumppuvoimalaitoksen sijainnille Kemijärvellä: nollavaihtoehto ja vaihtoehto 1, jossa vesitunneli sijoitetaan Kuusilahteen. Vaihtoehto 1 valittiin, koska se koettiin toteutuskelpoisimmaksi ja vähiten haitalliseksi vaihtoehdoksi alueen käytölle, asukkaille ja ympäristölle. Itään päin Askanselälle suunniteltu vaihtoehto hylättiin Lehtosalmen kapeuden vuoksi. Arviointiohjelmassa ei kuitenkaan ole perusteltu, miksi lännen suuntaan, esimerkiksi Tossanselälle, ei tutkittu vesitunnelin sijoitusvaihtoehtona, vaikka tätä vaihtoehtoa on esitetty yleisötilaisuudessa. Tämä herättää kysymyksiä hankkeen vaihtoehtojen kattavuudesta.

YVA-menettely on ensimmäinen laatuaan Suomessa pumppuvoimalaitokselle, joten sen ympäristövaikutukset tulee arvioida erityisen huolellisesti ja kattavasti. Tärkeää on erityisesti virtausmallinnuksen avulla arvioida vaikutuksia vedenkorkeuksiin, virtauksiin, sedimentin kulkeutumiseen ja eroosioon sekä jääpeitteen muutoksiin. Näiden vaikutusten laajuus on selvitettävä riittävällä alueella. Lisäksi on tärkeää arvioida hankkeen vaikutuksia alueen talousvesikaivoihin, ruoppauksen vesistövaikutuksia, rakentamisaikaisten liikenteen vaikutuksia sekä sosiaalisia vaikutuksia asukaskyselyn avulla. Asukaskyselyn tulisi kattaa laajasti alueen asukkaat ja vapaa-ajan asukkaat. Koska hankkeen vaikutukset ovat merkittävät ja kokemus puuttuu Suomessa, YVA-ohjelman kuulemisaikaa tulisi pidentää vähintään 60 päivään, jotta kaikilla on riittävästi aikaa perehtyä arviointiselostukseen ja esittää mielipiteensä.

9.7.2024

Mielipide 30

Mielipiteen esittäjän mukaan suunniteltu pumppuvoimala pilaa pohjaveden hankealueelta ja laajasti sen vaikutusalueelta. Käytän kiinteistölläni olevaa kaivoa ruuan viljelyksessä olevaan maa-alueeseen, noin puolen hehtaarin alueella. Kaivo on n. 5 km etäisyydellä Kuusilahdesta. Mielipiteen esittäjä tuo esille ympäristönsuojelulain mukaisen pohjaveden pilaamiskiellon. Mielipiteen esittäjän mukaan suunniteltu pumppuvoimala estää paikallisten kalojen hyödyntämisen ruuaksi. Muikku ja kuha katoavat, kun ne eivät pysty lisääntymään luonnollisesti joen voimakkaiden virtaamien muuttumisen vuoksi. Vaelluskalat eivät vaella luonnonmukaisesti nykyäänkään ilman Kemijoki Oy:n patojen ohitusuomia, mutta pumppuvoimala estää ja tekee mahdottomaksi vaelluskalojen mahdollisen vaelluksen Kemijoen tulevaisuudessa.

Mielipiteen esittäjä on hyvin huolissaan poroelinkeinon harjoittajien tulevaisuudesta harjoittaa elinkeinoaan ja pumppuvoimalan aiheuttamista vaikutuksista Kemijoen vesistöön (mm. jääpeite).

Mielipide 31

Mielipiteen esittäjän näkemyksen mukaan Kemijoki Oy on tuhonnut ainutlaatuista Kemijoen vesistöä ja luontoa vuosikymmenien ajan ja piinannut alueen väestöä luomalla vähän väliä ristiriitaa aiheuttavia hankkeita. Nk. valtionyhtiöltä häikäilemättömyyttä ja vastuutonta toimintaa. Maapallon elinkelpoisuus on veitsenterällä ja silti häikäilemättömästi suunnitellaan lisää luonnonarvoja tuhoavia toimia sähköntuotantoon ja -kuluttamiseen. Elämme suurta teknologisen edistyksen aikaa ja uusia innovaatioita pulpahtelee esille tämän tästä. Silti Kemijoki Oy pysyttäytyy ikivanhoissa hankkeissa - välittämättä tässäkin kriisijassaan vesistön tilasta ja luonnonarvoista. Luonnontila sen mukaan vain paranee. Vain kustannussyistä se luopui Sierilä-hankkeesta. Yhtiötä eivät luonnonarvot, kulttuuri tai muut ihmiskunnan tärkeät arvot hetkauttaneet. Vrt. Vaarunvuorihanke ja sen faktat ja lopputulos. Perustelut löytyvät ko. hankkeen vastustajien asiakirjoista ja lopullisesta päätöksestä. Mielipiteen esittäjä vastustaa ehdottomasti pumppuvoimalahankkeita Kemijärven ja Kemijoen sadealueelle.

9.7.2024

Mielipide 32

Mielipiteen esittäjät (viisi allekirjoittajaa) tuovat esille asioita, jotka voivat olla haitallisia ympäristölle ja sen luonnolle, eläimille ja ihmisille. Voimalaitoksen toiminta vaikeuttaa talvella jäällä liikkujien turvallista liikkumista ja virkistyskäyttöä. 350 m³/s aiheuttaa sen, ettei normaalia jäätymistä tule purkuputken lähistölle, eikä alajuoksulle. Sulasta aiheutuva sumu lisää vaikeutta liikkua turvallisesti.

Jääpeitteinen järvi on paikallisille luonteva kulkuväylä joka tällä hankkeella voi pahasti vaarantua. Lisäksi Ailangantunturin päällä olevan altaan aiheuttama sumu, miten se vaikuttaa ilmastoon? Lisääkö se merkittävästi tykkyä puihin?

Vedenlaadun pilaantuminen on uhkana jos pohjasedimenteissä olevat vanhan sellutehtaan epäpuhtaudet lähtevät liikkeelle. Vedenkorkeuden vaihtelu voi aiheuttaa eroosiota joka muokkaa pohjanrakennetta. Mitä nämä aiheuttaa veden eliöstölle? Mitä nämä aiheuttaa asukkaiden ja mökkiläisten vedenkäytölle? Nämä päästöt olisi tutkittava.

Ailangantunturin vanhan metsän tuhoutuminen. Ailangantunturin maasto on harvoja vanhan metsän alueita Kemijärvellä, lisäksi aiheuttaako hetteiden jääminen altaan alle pohjavesien pilaantumista. Alueella on lisäksi pieniä puroja, mitä allas aiheuttaa näiden eliöstölle.

Sähkölinja ja patorakennelma tulee viemään alueelta suuren määrän puustoa. Miten nämä vaikuttaa maisemaan sekä alueen eläimille. Miten hätäjuoksutus ja mitkä ovat sen riskit ja vaikutukset ympäristölle ja ihmisille.

Mielipide 33

Mielipiteen on allekirjoittanut 122 henkilöä. Mielipiteessä tuodaan esille, että vesistövaikutuksen tarkastelualue on rajattu liian suppeaksi. Tarkastelualueen tulee kattaa koko Kemijärvi ja sen ylä- ja alapuoliset vesistöalueet. Huomioon tulee ottaa vesistön virkistyskäytön huononeminen, veden virtauksien suunnanmuutokset, virtausten lisääntymisen vaikutus jäätälanteeseen talvisin sekä voimalan käyttämän vesimäärän vaikutus Kemijärven kokonaisvesimäärään.

9.7.2024

Lisäksi on huomioitava vedenlaadun huononeminen pohjasedimenttien irtoamisen johdosta ja irtoaineksen kulkeutuminen laajemmalle. Nykyiset säännöstelyrajat tulee arvioida uudelleen. Vedenpinnan vaihtelut käytön aikana aiheuttavat haittaa ja vahinkoa asukkaiden laitureihin, muihin rakenteisiin ja veneisiin sekä aiheuttaa rantaeroosioita. Purkuputken laajalla vaikutusalueella olevat maan- ja vesialueen omistajat on huomioitava

Hankkeen suunnittelussa on huomioitava vaikutukset pohjavesiin, alueen vedenottamoihin ja kaivoihin sekä luonnonvaraisiin lähteisiin. Alueen luontoarvot kärsivät hankkeen moninaisista vaikutuksista. Vaikutusarviot kasvillisuuteen ja eläimistöön on rajattu liian suppeaksi. Vaikutusalueita tulee laajentaa. Selvityksistä puuttuu vaikutukset kalastoon ja vesieliöstöön. Kemijärvi on merkittävä kalavesi, jolloin vaikutuksia siihen ei voi jättää selvittämättä.

Ilmastonmuutos ja esim. kosteudesta syntyvä huurre talvisin tulee selvittää. Hankkeen rakennusaikaiset vaikutukset melun, värinän ja pölyn osalta tulee selvittää, kuten hankkeen vaikutukset Kalliorannantien käyttöön. Lehtosalmen sillan patoava vaikutus vesistöön on huomioitava. Kemijärvellä on suunnitteilla useita pumppuvoimalaitoksia, joiden yhteisvaikutukset tulee tarkastella kokonaisuutena, ei pelkästään hankekohtaisesti. Yksittäiselle hankkeelle ei tule myöntää lupaa ennen yhteisvaikutusten arviointia. Yhteisvaikutusten arviointi tulee suorittaa hankkeesta riippumattomalla ja ulkopuolisella asiantuntijalla. AFRY Finland Oy:n puolueettomuus on vaarantunut.

Mielipide 34

Mielipiteen esittäjän mukaan hankkeen suunnittelijat eivät ole ottaneet huomioon tai ymmärtäneet, että Kemijärvellä on pitkä ja kylmä talvi, jolloin lämpömittari laskee viikoiksi, jopa kuukausiksi -20–30 asteen lämpötiloihin. Tällöin pumppuvoimalan yläallas jäätyy ja umpilampena se jäätyy nopeasti 0,5–1 m paksuiseksi. Kun neliökilometrin kokoinen jäätynyt lampi lasketaan 15 m alakorkeuteensa, jäät makaavat kuivalla maalla. Kun sitten on käytettävissä halpaa sähköä (onko sitä talvipakkasella?) pumpataan yläaltaaseen nolla-asteista vettä. Jäiden lämpötila on silloin sama kuin ulkoilman, -20–30 astetta. Tällöin jää ei suinkaan sula vaan pumpattava vesi jäätyy. Siten jo ensimmäisen tuotantoprosessin aikana yläaltaaseen on muodostunut jäätä huomattavan

9.7.2024

suuri osa tilavuudesta. Jäätähän ei voi laskea turbiinin läpi energiaa tuottamaan. Muutaman käyttökerran jälkeen pakkaskaudella yläallas on todennäköisesti jäässä pohjiaan myöten ja sulaa vasta juhannuksen jälkeen, jos silloinkaan. On siis odotettavissa, että laitoksen käyttöaste tulisi olemaan hyvin huono sydän talvikaudella, jolloin siitä odotetaan saatavan suurin hyöty. Mielenpitemen esittäjän mielestä pumppuvoimalan toimintaedellytyksiä Lapissa ei ole tarpeeksi tai lainkaan selvitetty, vaan on suuren innostuksen vallassa lähdetty monen toimijan voimin kilvan hankkimaan ympäristölupia todennäköisesti toteutuskelvottomille hankkeille.

Mielipide 35

Mielenpitemen esittäjä suhtautuu hankkeeseen kielteisesti, koska luontoarvot ovat suuremmat mitä sähkön saannin turvaamiseen esitetyt hyödyt. Ailankatunturin Tunturilampi on metsäkananlinnuista teeren soidin paikka, teeret soivat keväisin lammen jäällä. Tunturilammen ympäristö metsineen ja tunturi alueineen on runsaiden metsäkanalintumäärien pesimä aluetta. Alueella on ihmisten marjastusalueita sekä iso ja komea suonsilmäke, joka on talvellakin sula ja lammen vesi on todella puhdas.

Tällaisia alueita pitäisi säästää ja rauhoittaa kaikilta tuotantomuodoilta, alue on jo pelkästään nähtävyytenä niin kesällä kuin talvellakin näkemisen arvoinen paikka. Kuusilahti ja Kauhaselkä on kalastusalueena korvaamaton hyvine taimen-, kuha-, muikku-, ahven- ja haukikantoineen. Alueella harrastetaan runsaasti kalastusta niin kesäisin kuin talvisinkin. Alueella moni kalastaja pyytää ympäri vuoden kalaa ja toimittavat kaloja paikalliseen kauppaan myyntiin. Kalastajien joukossa on myös ammattikalastajia, jotka myyvät kalaa ja kaloille on kysyntää. Pumppuvoimalaitos aiheuttaisi tilanteen, jossa vedenlaatu väistämättä huononee ja kalastus / muu virkistys käyttö vesistöissä käy mahdottomaksi. Talvella jäällä liikkuminen käy vaaralliseksi virtauksien lisääntyessä. Kemijärvi on jo antanut osansa energian tuotantoon.

Mielipide 36

Mielenpitemen esittäjä tuo esille, että Kemijärvessä tehtävien ruoppausten osalta on tehtävä tarkat selvitykset ruopattavien maamassojen laadusta. Ympäristövaikutusten arvioinnissa on tehtävä tarkka tutkimus siitä, mitä mahdollisia vierasaineita ruopattavat

9.7.2024

maamassat sisältävät ja esitettävä ratkaisut mahdollisten haitallisten aineiden leviämisen estämiseksi.

Sekä yläallasta täytettäessä että erityisesti sitä tyhjennettäessä virtaamat kasvavat ja sillä on negatiivisia vaikutuksia ala-altaan alueella. Ala-altaan alueen ja sen alapuolisen Kemijärven virtaamamuutokset on mallinnettava ja on esitettävä suunnitelma vedenlaadun heikkenemisen estämiseksi. Muuttuvat virtaukset ja alati vaihteleva vedenkorkeus talvikaudella vaikuttavat ala-altaan alueen jäätilanteeseen ja aiheuttavat vaaratilanteita niin alueella liikkuville ihmisille kuin eläimillekin. Arvioinnissa on esitettävä, millä ratkaisuilla toiminnanharjoittaja aikoo estää tarpeettomat onnettomuudet.

Ylikemin kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmassa Luuksinsalmi todetaan kalataloudellisesti merkittäväksi kuhan lisääntymisalueeksi. Lisääntyvien virtaamien myötä Luuksinsalmen alueen kunto heikkenee. Aiemmin mainittujen mahdollisten pohjasedimentteihin sitoutuneiden epäpuhtauksien lisäksi Kemijoen uiton aikana pohjaan painunut orgaaninen aines, parkki jne. lähtenee kasvavien virtaamien myötä liikkeelle ja yhdessä ne vaikuttavat kuhan lisääntymiseen. Vaikutukset Kemijärven kalakantaan, erityisesti kuhan lisääntymisolosuhteisiin Luuksinsalmessa on selvitettävä.

Yläaltaan myötä Ailangantunturin alueen mikroilmasto muuttuu merkittävästi. Erityisesti talvisin – oletettavasti – sulana pysyvä allas lisää ilmankosteutta, mikä johtaa tykyn lisääntymiseen ja siten lisääntyviin tykkyvaurioihin lähialueen metsissä. Tykyn muodostuminen ja sen aiheuttamat ongelmat niin puustolle itselleen kuin alueen metsätaloudelle aiheutuvat taloudelliset haitat on mallinnettava ja arvioita etukäteen.

VE1:n suunnittelussa on selvitettävä, toimisiko alempana Kemijärnessä, Ailangantunturin länsipuolella sijaitseva Tossanlahti ala-altaana paremmin kuin nyt esitetty Kuusilahti/Kauhaselkä. Tossanlahti on osa laajempaa Tossanselkää, jossa muutokset vedenkorkeudessa ja virtaamissa vaikuttaisivat vähemmän kuin pienemmän vesimassan Kuusilahden/Kauhaselän alueelle. Myös sosiaaliset vaikutukset olisivat pienemmät. Tossanlahdessa ala-altaan vaikutusalueelle ei sijoitu vapaa-ajan asuntoja, kun taas Kuusilahti/Hiekkaniemi – alueella on useita vapaa-ajan asuntoja, joiden käyttöön jatkuvat vaihtelut vedenkorkeudessa ja virtaamissa vaikuttaisivat suoraan.

9.7.2024

VE0, jossa hanketta ei toteuteta, olisi sekä ympäristön kannalta että sosiaalisilta vaikutuksiltaan parempi.

Yläaltaaksi kaavailtu tunturilampi on suomalaisittan harvinainen, korkealla tunturissa sijaitseva järvi. Vastaavia ei Suomesta löydy kuin Tunturi-Lapista, käsivarren alueelta. Tunturilampi on siten hyvin harvinainen luontokohde, joka tuhoutuu, jos hanke käynnistetään. Ailangan alueella laajemminkin on kemijärveläisille tärkeä merkitys. Vuosikymmenten ajan seutu on ollut tärkeä virkistäytymisalue. Ailangan alue on kemijärveläisille pyhä, eikä sitä kuvaa pidä rikkoa.

Suomen voimakkaimmin säännösteltynä luonnonjärvenä Kemijärvi on jo nykyisellään kovan rasituksen kohteena. Vedenpinnan korkeuden vaihtelu vaikuttaa nykyiselläänkin järven virkistyskäyttöön ja pumppuvoimaloiden ala-altaiden kohdalla paikalliset vaikutukset vain lisääntyisivät. Kemijoen uiton loppumisen ja Kemijärven sellutehtaan alasajon jälkeisinä vuosina järven kuntoa on saatu hiljalleen nostettua suunnilleen niin hyväksi kuin se näissä olosuhteissa voidaan nostaa. Paljon on kuitenkin vielä tehtävissä alkaen kalakannan elvyttämisestä säännöstelyn aiheuttaman rantaerosion torjumiseen. Kemijärvi tarjoaa hyödyntämätöntä potentiaalia esimerkiksi matkailussa, josta hyöty koituu Kemijärvelle ja kemijärveläisille. Nyt suunnitteilla olevan saati muiden Kemijärven pumppuvoimalahankkeiden toteutuessa Kemijärven tila kääntyy taas huonommaksi samalla kun hankkeesta saatava hyöty valuu muualle kuin paikallisille, joiden elämään, elinolosuhteisiin ja elinpiiriin tämä tai vastaavat pumppuvoimalahankkeet suoraan vaikuttavat.

Mielipide 37

Mielipiteen esittäjän näkemyksen mukaan hankkeessa on kysymys todella massiivisista toimista rauhallisen järven vesistölle. Kemijoen keskivirtausta vastaavat edestakaisin siirrettävät vesimassat mullistavat järven sedimentit ja ekosysteemin perinpohjaisesti. Tähän on olemassa yksinkertainen ja käyttökelpoinen ratkaisu. Erotetaan allas vesistöstä padolla. Kun tämä pato sijoitetaan matalaan n. 6 metrin rantaveteen saadaan kevättalvelle säännöstelyn ansiosta kuivat ja helpot rakentamisolosuhteet vähillä työpadoilla. Riippuen altaan tilavuusvaatimuksista ruoppausmäärä lisääntyy, mutta onhan ruopattavaa muutoinkin virtausputken upottamisessa. Tämä ratkaisu turmelee

9.7.2024

pari sataa hehtaaria järvestä, kun taas hankkeessa asetetaan vaaraan satoja neliökilometrejä.

Mielipide 38

Mielipiteen esittäjä vastustaa veden pumppaus- ja purkupaikkaa Kuusilahdessa, koska sen varrella on runsaasti loma-asutusta eikä sijaintipaikalle ole esitetty järkeviä syitä. Parempi otto- ja purkupiste olisi Tossanlahti. Ailangantunturi sijaitsee samalla etäisyydellä, patoamiskorkeus on samaa luokkaa eikä alueella ole juuri ranta-asutusta. Kokonaan parempi vaihtoehto hankkeelle olisi niin kutsuttu suljettu vesikierto, ala-allas tehtäisiin lahteen patoamalla. Mielipiteessä tuodaan esille, että hankkeen vaikutuksia ei ole esitetty numeroarvoina, joten tarkempien vaikutusten arviointi on vaikeaa. Mielipiteen esittäjä esittää uusia esittelytilaisuuksia, joissa esitetään suunnitelmat tarkempina lukuina sekä vaihtoehtoja, ottaen huomioon nyt annetut palautteet.

Mielipide 39

Mielipiteen esittäjä toivoo, että vaihtoehto VE0 toteutuu. Luontoa ja ympäristöä säästyisi.

Mielipide 40

Mielipiteen esittäjän näkemyksen mukaan henkilö, jolla on henkilökohtainen suhde Kemijärveen tai Ailangantunturiin ei ikinä suunnittelisi kyseistä hanketta. Ilman YVA-menettelyä on selvää, että ekosysteemit alueella tulevat häiriintymään puhumattakaan siitä, että vesistö on kaupungin sydän. Kemijärvellä luonto, ekosysteemit ja ihmisten eko-kulttuurinen ympäristö joutuisi maksamaan aivan liian kovan hinnan muutaman tunnin energiavarastosta. Ennen kuin entiset ympäristöririkokset on maksettu, ei valitettavasti luottoa ole siihen, etteikö uusia syntyisi.

Mielipiteen esittäjä tuo esille padlet-alustan, johon muutamat ovat jättäneet mielipiteitään ja kysymyksiään. Mielipiteen esittäjä kysyy mitä on se, mitä kaupunki ja kaupunkilaiset pumppuvoimalaitoksesta saavat?

9.7.2024

Mielipide 41

Mielipiteen esittäjä vastustan hanketta ehdottomasti. Hankkeen rakentamisen ja käytön aikana aiheuttamat vaikutukset Lapin herkkään luontoon ovat tuhoisat. Jo nyt Kemijoki Oy aiheuttaa suuria pinnan korkeuden vaihteluita Kemijärvessä ja tämä laitos myös osaltaan lisää niitä. Mielipiteen esittäjä kertoo ymmärtävänsä kyllä, miksi Kemijoki Oy haluaa luonnosta väittämättä ja ahneuksissaan lisätä vesivoimaa, ja juuri siksi, tämä hanke on lopetettava. Kemijoki Oy:n himoitsemmaa säättövoimaa voidaan toteuttaa myös muilla tavoilla. Esimerkiksi kotimainen Wärtsilä pystyy toimittamaan järkevästi voimalaitoksia ympäristöystävällisellä tekniikalla tasapainottamaan sähkönkulutuksen vaihteluita.

Mielipide 42

Mielipiteen esittäjä tuo ilmi, että hänellä on mökki liki Kuusilahtea, ja katsoo hankkeen vaikuttavan mökkirauhaan monellakin tavalla. Vedenpinta alkaa heittelehtiä ja virtaus lisääntyy, joten tyyntä järveä ei enää näe. Kalat häviävät, kun ne imetään tunneliin, joten mökkikalat grilliin jäävät enää vain haaveeksi. Talvella ei enää ole jätää, millä pilkkiä, vain vaarallinen sula jäljellä. Samoin muu luonnonrauha, lintujen pesiminen/viserrys sekä muiden metsän pieneläinten elämä häiriintyy, kun niiden reviireille ilmestyy liikennettä, melua ym. häiriötekijöitä.

Pumppuvoimalaitos eittämättä aiheuttaa melua ympärilleen käydessään ja jo rakennusvaiheessakin, joka useamman vuoden kestää - tulee runsaasti melua ja tiellä tulee olemaan runsaasti ylimääräistä liikennettäkin, mikä kuluttaa tietä – se huononee.

Rakennus vaikuttaa myös nykyiseen maisemaan ja pilaa sen. Kemijoen perustelut kiinteistöverohyödyistä, työpaikoista ja mahdollisesta edullisesta sähköstä tulevaisuudessa ovat pelkkää sanahelinää ja myyntipropagandaa. Kemijoella on tunnetusti roiston maine. Luuksinsalmi vaihtoehtona olisi paljon parempi – sulana jo muutenkin läpi vuoden, mökkejä ei lähellä siellä, iso Tossanselkä siinä, joten virtaus tasaisempaa siinä. VE0 on hankkeen suhteen ehdottomasti paras vaihtoehto.

9.7.2024

Mielipide 43

Mielipiteen esittäjän näkemyksen mukaan vaihtoehto VE1 on vesistön, luonnon ja ympäristön kannalta tuhoisa. Kemijärvelle ja Kemijoelle aina Perämerelle saakka, eikä sitä saa toteuttaa missään muodossa. Mielipiteen esittäjän mielestä VE0 on paras, koska se antaa Kemijoen vesistölle parhaat kehittämisedellytykset uudelleen lohijoeksi. Kemijärveen ei saa rakentaa yhtään pumppuvoimalaa. Kemijärvi on korvaamaton virkistyskohde paikallisille asukkaille ja matkailijoille ympäri vuoden

Kemijärven osakaskunta otti Ailangan pumppuvoimalaan kantaa 13.6.2024 ylimääräisessä kokouksessaan kantaa 13.6.2024 todeten seuraavaa; ”Kokous katsoo, että osakaskunnan omaisuuden ja tuottoarvon alenema huomioiden hankkeen nolla vaihtoehto, eli voimalaa ei rakenneta on ainut oikea ratkaisu”. Hankkeen haitat ovat ikuisia, mutta hyödyt hetkellisiä.

Mielipide 44

Mielipiteen esittäjä tuo esille, että Ailangantunturin välittömässä läheisyydessä sijaitsee Ailanganniemen hiekkaranta, joka on ainutlaatuinen näillä leveyspiireillä.

Pumppuvoimalaitoksen toiminta haittaisi asukkaiden sekä matkailijoiden hyvinvointia tukevia luonnontiloja. Vaikutukset vesistöön olisivat suuret, joista kärsii ympäristö, asukkaat, matkailijat, eläimet. Ympäristön luonnontilan tukeminen lisäisi Suomutunturin vetovoimaisuutta, asukkaiden viihtyvyyttä, kalojen ja eläinten elinolojen säilyvyyttä.

Talvisin jäättilanne heikentyisi entisestään pumppuvoimalan myötä. Vaikutus näkyisi talvikalastamisessa sekä moottorikelkkailussa, jota Kemijärvellä harrastetaan paljon. Eläinten jäällä liikkumisesta tulisi myös epävarmaa. Laajan alueen kasvillisuus muuttuisi huonompaan ja heikompaan suuntaan. Asiat täytyy ottaa huomioon paljon laajemmasta näkökulmasta. Mitä tuleville jälkipolville jää, jos ympäristö tuhoetaan välittämättä seurauksista?

Mielipide 45

Mielipiteen esittäjä vastustaa pumppuvoimalaitoksen rakentamista. Mielipiteen esittäjän perikunnan vapaa-ajan asunto sijaitsee Kalliorannassa eli pumppuvoimalaitoksen

9.7.2024

alavarastona toimivan Kuusilahden rannalla. Hämmennystä on aiheuttanut se, että vapaa-ajan asunnon omistajia ei ole kuultu hankkeen vireille panosta toisin kuin maanomistajia vaan hankkeesta saa lukea julkisista tiedotusvälineistä ja ottaa kantaa asiaan myöhemmin kuin muut alueella pääsääntöisesti asuvat. Vapaa-ajan asunnon omistajien ympärivuotista käyttöä pumppuvoimalaitoksen rakentaminen sekä olemassaolo kuitenkin eniten haittaa. Haittana on jo ilmoitettu ympärivuotinen sula putken vaikutusalueella, joka haittaa esimerkiksi talvikautena hiihtämistä jäällä tai esimerkiksi moottorikelkkailua tai muita talviaktiviteetteja.

Huolena on myös vedenpinnan korkeuden ja veden virtauksien vaihtelut ja vaikutukset veden laatuun sekä rantojen kuntoon mahdollisten maanvieremien vuoksi, jotka taas voi olla esteenä kesäkalastukselle ja uimiselle. Pumppuvoimalaitoksen rakentamisesta ja käytöstä aiheuttava melu- ja värinähaitta estää myös huomattavasti vapaa-ajan asunnon käyttöä rauhassa ja häiriöttä. Jos tämä ei voi toteutua niin vapaa-asunnon käyttöaste on vähäinen ja näin ollen myös vapaa-ajan asunnon sekä tontin jälleenmyyntiarvo laskee ja haittana on myös taloudellista menetystä. Lisäksi Kuusilahden ja Kalliorannan alue on maisemaltaan perinteistä suomalaista järvimaisemaa, mikä kulttuurihistoriallisesti olisi säilytettävä sellaisenaan. Hanke pilaisi tämän luonnonkauniin järvimaiseman. Mielenpitemien esittäjä pyytää, hänelle lähetetään kaikki meneillään olevat suunnitelmat ja kutsut tiedotustilaisuuksiin sähköpostilla, jotta hän voi niihin tutustua ja asianosaisena osallistua!

Mielipide 46

Mielenpitemien esittäjä vastustaa nykyistä suunnitelmaa vedenottoputken sijainnille ja on ehdottomasti sitä mieltä, että uusi vedenottoputki tulisi sijoittaa lähemmäs seitakorvan voimalaitosta eli Tossanlahdelle. Liikkuminen alueella talvella menee todella vaaralliseksi jo ennestään vaarallisen Luuksinsalmen lisäksi jos putki sijoitetaan Kuusilahteen. Kalastus vaikeutuu myös Kuusilahdessa ja sen läheisyydessä.

Mielipide 47

Mielenpitemillä on kuusi allekirjoittajaa. Mielenpitemien esittäjät tuovat esille, että heidän asuntonsa ja kiinteistöyhtymänsä metsäpalsta, johon aiotaan rakentaa huvila, sijaitsee

9.7.2024

Kuusilahdessa noin 200 m:n päässä suunnitellun purkuputken suulta eli pahimmalla vaikutusalueella. Suunnitteilla oleva avokanava kulkisi ranta-alueella. Vastarannalla ja lähellä on myös muita mökkejä ja vakituisia asuntoja. Jos hanke toteutuisi, kaikkien virkistystoiminta heikkenisi merkittävästi. Alueella metsästetään, kalastetaan, retkeillään, kelkkaillaan, hiihdetään ja veneillään aktiivisesti. Hanke aiheuttaisi haittaa ja vaaraa virkistyskäyttäjille ja vesistöllä liikkujille. Kauhaselän alue on suosittu virkistyskalastuksen aluetta niin kesällä kuin talvellakin. Muikun kutualue sijaitsee lähellä hankkeen tarkoittamaa Kuusilahden ala-allasta.

Aikoinaan Vaarunvuoren pumppuvoimalahankkeessa todettiin, että se olisi vaikuttanut mikroilmastoon. Altaan vesi olisi jäätänyt kasvistoa, koska allasvesi olisi ollut ilman jääpeitettä talvella. Altaan ulkopuolisen alueen veden kierto olisi muuttunut ja alueen pienet järvet olisivat jopa kuihtuneet. Voimalahanke estettiin. Miten käy lähteiden, joita on alueella lukuisia? Mökillämme tulee vesi lähteestä. Yläaltaan kosteus jäädyttää puut ja tykkylumi aiheuttaa puiden katkeamisia eli metsät kärsivät tästä.

Vaasan hallinto-oikeus on antanut päätöksen, että Kemijokea ei saa enää kuormittaa. Veden laatu on todettu tyydyttäväksi. EU-direktiivin mukaan veden laatu pitää saada hyväksi. Voimalaitoshanke heikentää varmasti veden laatua rajusti, kun maa-ainekset lähtevät liikkeelle. Noin 1 km:n etäisyydellä suunnitellun pumppuvoimalaitoksen kanavan suulta sijaitsee harjijensuojeluohjelmaan kuuluva Ailanganniemi-Raudankangas. Rakentamisen aikainen melu ja värinä vaikuttavat mielenterveyteen ja viihtyvyyteen. Ruoppauksesta aiheutuu melu- ja maisemahaittaa. Jättömaa jää näköetäisyydelle. Mielenpitemien esittäjät ovat sitä mieltä, että ainoa ja paras vaihtoehto on, ettei hanketta toteuteta lainkaan.

Mielipide 48

Mielenpitemien esittäjä ehdottaa ystävällisesti, että putket sijoitetaan Kuusilahden sijasta mieluummin Tossanlahdelle, joka olisi ensinnäkin lähempänä Seitakorvaa ja se aiheuttaisi vähemmän ongelmia ajatellen kalastusta ja mm. kelkkailua. Suljettu järjestelmä olisi toki kaikkein paras ympäristön ja asukkaiden näkökulmasta.

9.7.2024

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta

Hankekuvaus

YVA-ohjelmassa vaihtoehdot kuvataan ennen varsinaista hankekuvausta, eikä luvun 1 hankkeen kuvaus sisällä varsinaista hankkeen kuvausta. Hankkeen kuvaus tuodaan esille vasta luvussa kaksi. Yhteysviranomainen katsoo, että luvun 1 otsikko ei vastaa sisältöä ja hankkeen kuvaus on esitetty epäloogisesti. YVA-selostuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota hankkeen kuvaukseen ja sen loogisuuteen.

YVA-ohjelmassa käytetään termiä "hankealue" epäjohdonmukaisesti.

Yhteysviranomainen huomauttaa, että voimajohdot ovat keskeinen osa hanketta, joten hankkeesta puhuttaessa sen tulee käsittää myös voimajohdot.

Yhteysviranomainen katsoo Ailangantunturin pumppuvoimalaitokselta lähtevän 400 kV voimajohdon sekä Pirttikoskella sijaitsevan voimajohdon liityntäpisteen kuvauksen olevan puutteellinen. Voimajohdon lähtöpisteen ja liityntäpisteen nykytilasta sekä sijainnista ei ole tarkkaa kuvausta, ainoastaan suurimittakaavaisia karttakuvia likimääräisestä sijainnista. Yhteysviranomainen huomauttaa, että Pirttikosken alue on valtakunnallisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön alue (Pirttikosken voimalaitosyhdyksunta, RKY). Voimajohdon lähtö- ja liityntäpisteen hankekuvausta tulee täydentää YVA-selostuksessa.

YVA-ohjelman mukaan hankkeen ruoppausmassoja on arvioitu tulevan 550 000 m³. Ruoppausmassat läjitetään Kemijärven ruoppausalueen välittömään läheisyyteen tunnelin purkuaukon kaakkoispuolelle. Yhteysviranomainen katsoo läjitysalueen kuvauksen olevan puutteellinen. YVA-selostuksessa tulee kuvata läjitysalueen sijainti, laajuus ja tapa, rakenteet sekä ruopattavan aineksen laatu ja arvioitava läjityksen ympäristövaikutukset. Myös Geologian tutkimuskeskus on tuonut lausunnossaan esille edellä mainitun ja lisäksi suosittelee tekemään läjitys- ja varastointisuunnitelman sekä läjitysalueen pohjan läpäisevyyden määrittämisen. Myös useissa mielipiteissä on kiinnitetty huomiota ruopattavan ja läjitettävän aineksen laatuun.

9.7.2024

YVA-ohjelman hankekuvauksessa ei ole kerrottu aidataanko hankkeessa hankealuetta tai se on osia. Yhteysviranomainen katsoo, että hankekuvausta tulee täsmentää tältäkin osin.

Hankkeen vaihtoehdot

YVA-ohjelmassa esitettyjä arvioitavia vaihtoehtoja on 0-vaihtoehdon lisäksi voimajohtovaihtoehtojen osalta kaksi.

Pumppuvoimalaitokselle sekä sen ylä- ja ala-altaalle, tiestölle ja vesitunnelille ei ole esitetty vaihtoehtoja YVA-ohjelmassa. YVA-ohjelmassa on todettu, että hankkeen esisuunnitteluvaiheessa tutkittiin eri vesitunnelivaihtoehtoja sekä mallinnettiin niiden vaikutuksia ala-altaana toimivan Kemijärven vedenkorkeuksiin ja virtaamiin. Vesitunnelin sijaintivaihtoehto Kuusilahteen valikoitui ainoaksi tarkasteltavaksi vaihtoehdoksi. Arviointiohjelmassa on esimerkinomaisesti perusteltu, miksi Askanselän vesitunneli ei ole soveltuva sijaintivaihtoehto. Useissa mielipiteissä vesitunnelivaihtoehtojen puute ja tunnelin suuaukon sijoittuminen Kuusilahteen nähtiin ongelmallisena. Useissa mielipiteissä tuotiin esille vaihtoehtoisia paikkoja vesitunnelivaihtoehdoille muun muassa Tossanlahteen. Yhteysviranomainen toteaa, että Tossanlahden tai Luuksinsalmen suunnat eivät ole olleet vaihtoehtotarkastelussa ja katsoo, että YVA-selostuksessa tulee perustella, miksi vaihtoehtojen haitat ympäristölle ovat suuremmat eivätkä ne ole vaihtoehtoina YVA-menettelyssä.

Voimajohtojen vaihtoehtojen perusteita ei ole avattu YVA-ohjelmassa. YVA-selostuksessa vaihtoehtojen kuvauksiin tulee panostaa ja selkeästi perustella, mihin vaihtoehtojen valinta perustuu. Yhteysviranomainen pitää hyvänä, että voimajohtovaihtoehdot hyödyntävät suurimmalta osin olemassa olevia johtokäytäviä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti.

Metsähallitus on lausunnossaan tuonut esille, että voimajohtovaihtoehto VE1b sijaitsee Metsähallituksen omalla maankäyttöpäätöksellä perustetulla suojelumetsän alueella. Alueen perustamistarkoitus on luonnonsuojelu eikä suojelumetsässä tehdä metsätaloustoimia. Ottavaaran luonnonsuojelualueen osalta Metsähallitus muistuttaa, että luonnonsuojelualueen nykyiset perustamissäädökset mahdollistavat olemassa

9.7.2024

olevan voimajohdon ylläpidon, mutta uuden rakentaminen, kuten linja-alueen leventäminen (puuston poistaminen) sekä uusien pylväiden asentaminen eivät ole säädösten puitteissa mahdollisia. (Valtioneuvoston asetus Itä-Lapin luonnonsuojelualueista 646/2017). Jos voimajohtovaihtoehtoa VE1b edistetään, vaatii se yllä mainitun valtioneuvoston asetuksen muuttamisen.

Arvio hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulusta

YVA-menettelyn alustava aikataulu on esitetty luvussa 3.4. Kuvassa 3–2 on esitetty kootusti YVA-menettelyn sekä osallistamisen vaiheita. Taulukossa on mainittu viranomaisneuvottelut. Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-menettelyssä pidetään ennakkoneuvotteluita. Yhteysviranomaisen katsoo, että taulukkoa tulee tarkistaa. Esitetty aikataulu vaikuttaa yhteysviranomaisen näkökulmasta realistiselta.

Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin

YVA-ohjelmassa on kuvattu hyvin yleisellä tasolla hankkeen liittymistä muihin hankkeisiin. YVA-ohjelmassa on tunnistettu Seitakorven ja Jumiskon vesivoimalaitokset. Lisäksi on tunnistettu suunnitteilla olevat muut pumppuvoimahankkeet. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin tulisi esittää myös kartalla. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee tunnistaa, onko hankkeen vaikutusalueella myös muita hankkeita (esimerkiksi maa-ainesten otto- tai energiantuotanto- ja voimajohtohankkeet).

Arviointimenettelyn sovittaminen yhteen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Kaavoitus

Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota siihen, että YVA-ohjelmassa ei ole selkeästi ilmaistu sitä, edellyttääkö hankkeen toteuttaminen kaavoittamista, vaan mahdolliset kaavojen muutostarpeet on ajateltu selvittää osana vaikutusten arviointia. Yhteysviranomaisen katsoo, että myös mahdollisen uuden kuntakaavan laatimisen tarve hankealueella tulee selvittää osana vaikutusten arviointia ja perustella, miksi hanke edellyttää tai ei edellytä kaavoittamista. Lienee selvää, ettei vaikutustenarviointia tehdä kaavan laadinnan yhteydessä.

9.7.2024

Luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi

YVA-ohjelmassa on mainittu, että tarvittaessa hankkeeseen tullaan laatimaan erillinen luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi koskien Natura 2000 -aluetta Ottavaara (FI1300406, SAC). Hankkeen edellyttämiä lupia, suunnitelmia ja päätöksiä koskevassa osiossa on todettu, että Natura-arviointi tehdään YVA-selostuksen laatimisen yhteydessä. Yhteysviranomaisen ymmärtää sinänsä ristiriitaiset kirjaukset siten, että tarvittaessa Natura-arviointi laaditaan YVA-menettelyn yhteydessä ja yhteysviranomaisen pyytää ELY-keskuksen ja luonnonsuojelualueen haltijan lausunnot ja sisällyttää ne perusteltuun päätelmään.

Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu

Hankkeesta ei ole järjestetty poronhoitolain 53 §:n mukaista neuvottelua. YVA-ohjelman mukaan hankkeessa järjestetään poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu voimajohdon vaihtoehtolinjauksen VE1b:n osalta. Yhteysviranomaisen painottaa, että neuvottelun tulee kuitenkin koskea koko hanketta. Paliskuntain yhdistys sekä Hirvasniemen, Pyhä-Kallion ja Vanttauksen paliskunnat ovat osallisina hankkeen seurantaryhmässä. Poronhoitajien kanssa järjestettäviä neuvotteluita ja tilaisuuksia tulee järjestää oikea-aikaisesti ja riittävästi suunnittelun edetessä. Neuvottelut on hyvä aikatauluttaa. Yhteysviranomaisen painottaa, että yhteistyö paliskunnan kanssa on olennaista hankkeesta aiheutuvien vaikutusten arvioinnissa sekä hankkeen hyväksyttävyyden kannalta. Poronhoitolain 53 §:n mukaisia neuvotteluja tulee järjestää niin monta kuin katsotaan tarpeelliseksi.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-ohjelmassa ei ole tunnistettu varsinaisia hanketta koskevia valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on lueteltu vain otsikkotasoisesti, uusiutumiskykyisen energiahuollon tavoitetta on avattu. YVA-selostuksessa on tunnistettava hanketta koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja avattava, miten hanke vaihtoehtoineen edistää valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita.

9.7.2024

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja niihin rinnastettavat päätökset

Hankkeen edellyttämiä suunnitelmia ja lupia sekä niihin rinnastettavia päätöksiä on tunnistettu YVA-ohjelmassa. Yhteysviranomainen katsoo, että yleisesti hankkeen tarvittavat luvat ja suunnitelmat on kuvattu YVA-ohjelmassa pääasiassa riittävällä tavalla, mutta YVA-selostuksessa lupatarkastelu tulee kohdistaa niihin lupiin ja suunnitelmiin, jotka ovat oleellisia tässä hankkeessa.

YVA-ohjelmassa on tunnistettu asianmukaisesti hankkeen vesilain (VL 587/2011) mukaisen luvan tarve sekä tilanteet, joissa hanke voi edellyttää ympäristönsuojelulain (YSL 527/2014) mukaista ympäristölupaa sekä vastaavat viranomaistahot.

Voimajohtojen osalta YVA-ohjelmassa on tunnistettu kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) mukaiset voimajohtoreitin käyttöoikeuden hankinnan mahdollistavat lunastus- ja tutkimusluvut sekä niiden lupaviranomaiset. Yhteysviranomainen kuitenkin tarkentaa, että valtioneuvoston sijaan voimajohtoalueen lunastuslupaa koskevan hakemuksen voi hyväksyä Maanmittauslaitos silloin, kun voimansiirtolinjaa koskevan lunastusluvan antamista ei vastusteta tai kysymys on yleisen ja yksityisen edun kannalta vähemmän tärkeästä lunastuksesta. Jos oikeutta voimajohtoon sijoittamiseen ei perusteta lunastuslain mukaisessa lunastusmenettelyssä ja voimajohto rakennetaan muualle kuin kaavassa tätä varten varatulle alueelle, tulee voimajohtoon reitille saada sähkömarkkinalain (588/2013) 17 §:n mukaan kunnan suostumus.

Suunniteltaessa vesistön ylittävää voimajohtoa tulee huomioida Liikenne- ja viestintäviraston (Traficom) ohje "Ilmajohtojen sekä kaapeleiden ja putkijohtojen asettaminen vesialueella" (TRAFICOM/216486/03.04.01.01/2021).

Koska suunniteltu voimajohto risteää maanteiden kanssa, tulee ottaa huomioon Liikenneviraston "Sähkö- ja telejohdot ja maantiet" -ohje (Liikenneviraston ohjeita 3/2018). Voimajohtoon pylväät eivät saa estää tai haitata maanteiden käyttöä. Kaapeleiden ja johtojen sijoittamisessa tiealueelle tulee noudattaa liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) 42 §:ssä ja 42 a §:ssä säädetyt määräykset. Rakennettaessa voimajohtoa maanteiden yhteyteen tulee noudattaa Väyläviraston

9.7.2024

"Sähkö- ja telejohdot ja maantiet" -ohjeen (Liikenneviraston ohjeita 3/2018) lisäksi Liikenneviraston 12.10.2018 antamaa määräystä johtojen ja rakenteiden sijoittamisesta maantien tiealueelle (LIVI/44/06.04.01/2018). Ohjetta tulee noudattaa siinäkin tapauksessa, että uusi johto rakennetaan olemassa olevan johdon rinnalle. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että mahdolliset erikoiskuljetukset vaativat omat lupansa, joita haetaan Pirkanmaan ELY-keskuksesta.

YVA-ohjelmassa on tunnistettu luonnonsuojelulain mukaisten poikkeamislupien mahdollinen tarve. Jos ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä ilmenee tarvetta luonnonsuojelulain mukaisista määräyksistä poikkeamiseen, tulee lupamenettelyt kuvata YVA-selostuksessa.

Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät

Yleistä

Nykytilan selvitykset

Ympäristön nykytilasta esitettävät tiedot ovat tärkeitä vaikutusarviointien kohdentamiseksi. Vasta hanke- ja vaikutusalueen ympäristön nykytilan selvittämisen jälkeen voidaan verrata hankkeen aiheuttamia muutoksia nykytilaan ja arvioida vaikutustyyppittäin vaikutuksia ja niiden merkittävyyttä.

Nykytilan selvityksissä tulee kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että selvitykset tehdään oikeaan selvitysaikaan, soveltuvilla menetelmillä, kohdennetaan oikeille alueille sekä maastokartoitusten ajalliseen riittävyteen. Kaikki selvitykset on raportoitava riittävän tarkasti, mikäli ne ovat pääasiallisia nykytilan tiedon lähteitä. Raportoinneissa on käytävä ilmi selvityksen kohde/kohteet, selvityksen tekijän pätevyys, selvitysmenetelmät, selvitysajankohta, selvityksen tulokset sekä mikäli selvityksen kannalta oleellista, selvitykseen käytetty aika, selvitysalueet, kartoitusreitit, havainnointipaikat ja muut vastaavat, selvityshetken säätiedot sekä muut selvityksen luotettavuuteen liittyvät seikat. Selvitysalueiden sekä tulosten ilmoittamisessa on erittäin suositeltavaa käyttää erilaisia karttaesityksiä. Yhteysviranomaisen korostaa edellä

9.7.2024

mainittujen tietojen tärkeyttä arvioitaessa myöhemmin arviointiselostuksen riittävyttä ja laatua sekä hankkeesta kohdistuvia merkittäviä vaikutuksia.

Epävarmuustekijät

Arviointiin liittyvät epävarmuustekijät on tuotava esille YVA-selostuksessa kaikkien vaikutustenarvioinnin osa-alueiden kohdalla. YVA-selostuksessa on tuotava selkeästi esille muun muassa se, millaisiin lähtötietoihin tehdyt mallinnukset ja muut arvioinnit perustuvat sekä millaisia epävarmuuksia arviointien tuloksiin liittyy.

Vaikutusalueen raja

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan YVA-ohjelmassa esitetyt vaikutusalueiden rajaukset ovat lähtökohtaisesti asianmukaisia. Hankkeesta vastaavan tulee kuitenkin varmistua siitä, ettei hankkeen merkittäviä vaikutuksia jää tunnistamatta etukäteen tehtyjen kilometrirajausten vuoksi.

Vaihtoehtojen vertailu

Vaihtoehtojen vertailusta laaditaan yhteenveto sekä sanallisena että taulukkomuodossa. Yhteysviranomaisen katsoo, että erittelevä menetelmä on sopiva esittämään vaihtoehtojen eroja. Yhteysviranomaisen kehottaa kiinnittämään huomiota siihen, että taulukkomuotoisessa vertailussa värikoodien eli merkittävyyden lisäksi esitetään vaikutus, koska se on olennainen osa erittelevää menetelmää.

Merkittävyyden määrittäminen

YVA-ohjelman mukaan vaikutusten merkittävyyden määrittämisessä on tarkoitus hyödyntää IMPERIA-menetelmää. Tätä voidaan pitää asianmukaisena ratkaisuna, koska kyse on vakiintuneesta menetelmästä ympäristövaikutusten arvioinnissa. Arvioinnissa tulee tunnistaa myös eri vaikutusten väliset yhteydet ja se, että eri vaikutusten kumuloituminen samoille alueille voi lisätä niiden merkittävyyttä. Yhteysviranomaisen korostaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee kuvata ensin vaikutukset ja vasta sen jälkeen niiden merkittävyys.

9.7.2024

Vesitalous

Arviointiohjelmassa on säännöstelytilavuudeksi ilmoitettu 10,6 Mm³ ja rakennusvirtaamaksi 300 m³/s. Ylävarastosta johdetaan vesiä alavarastoon enintään 10 Mm³ kerrallaan ja saman verran alavarastosta otetaan vettä kuin ylävarastoa täytetään. Ylävaraston tyhjentäminen kestää YVA-ohjelman mukaan täydellä teholla noin 8 tuntia. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että jos ylävarastosta otettava vesimäärä (enintään 10 Mm³) jaetaan arviointiohjelmassa ilmoitetulla rakennusvirtaamalla 300 m³/s saadaan tyhjennysajaksi kuitenkin noin 9,25 tuntia. Yhteysviranomaisen pyytää tarkistamaan sekä tarvittaessa korjaamaan tyhjennysaikaa koskevan kohdan.

Arviointiohjelmassa on todettu, että YVA-selostukseen tehdään tarkempi virtaus- ja vedenlaatumallinnus, jolla selvitetään pumppuvoimalaitoksen käytönaikaisia vaikutuksia Kemijärven virtausnopeuksiin, vedenkorkeuteen, veden laatuun ja jääpeitteeseen. Yhteysviranomaisen toteaa, että yläaltaan säännöstely tulee 16 metrin säännöstelyvälin myötä olemaan voimakasta. Mikäli yläaltaaseen ei saada muodostettua jääkantta tulee vesi pakkasjaksoilla alijäähtymään. YVA-selostuksessa tulee huomioida hyhyde- ja suppojään muodostumisesta aiheutuvat mahdolliset ongelmatilanteet sekä niiden vaikutukset laitoksen käyttöön. Veden juoksuttaminen Kuusilahteen sekä pumppaaminen yläaltaaseen tulevat aiheuttamaan sula-alueen myös ala-altaana toimivaan Kemijärven Kuusilahteen. YVA-selostukseen on sisällytettävä myös hyhyde- ja suppojään syntymisen vaikutukset ala-altaaseen eli Kemijärveen sekä antaa arvio siitä, lisääkö pumppulaitoksen käyttö vedennousua Kemijärven jään päälle.

Useissa lausunnoissa ja mielipiteissä on tuotu esille huoli pohjasedimentin irtoamisesta veden virtaaman lisääntyessä ja siihen liittyvistä vaikutuksista Kemijärven vedenlaatuun. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee arvioida lisääkö pumppuvoimalaitoksen käyttö Kemijärven rantojen eroosiota sekä pohjan eroosiota. Virtaamavaikutukset korostuvat talviaikaan, kun Kemijärven vedenpinta laskee ja vesitilavuus pienenee. YVA-selostuksessa on myös hyvä tuoda esille pumppulaitoksen käytön rytmittyminen Seitakorvan voimalaitoksen käytön kanssa sekä antaa arvio mahdollisista vaikutuksista Seitakorvan alapuolisiin virtaamiin. Lisäksi YVA-selostuksessa tulee tarkastella pumppulaitoksen käytön mahdolliset vaikutukset

9.7.2024

Kemijärven säännöstelyn nykyisiin lupaehtoihin sekä säännöstelyhaitoista annettuihin velvoitteisiin.

Pintavedet ja vesienhoito

YVA-ohjelmassa esitetty vesistövaikutusten tarkastelualue rajoittuu alustavan arvion perusteella pumppuvoimalaitoksen suunnitellun yläaltaan läheisiin pienvesiin, kuten Tunturilammen ja siitä lähtevään puroon sekä pumppuvoimalaitoksen ala-altaan osalta Kemijärven Kuusilahden, Luuksinsalmen ja Lehtosalmen väliselle alueelle. Voimajohtoreittien osalta tarkastellaan läheiset merkittävät vesistöt, kuten Ailanganjoki. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan YVA-ohjelmassa esitetty vesistövaikutusten tarkastelualue on pääosin riittävä. Kemijärven osalta tulee hankkeiden yhteisvaikutusten osalta arvioida muiden olemassa olevien ja hyväksytyjen hankkeiden yhteisvaikutukset Kemijärven tilaan.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan YVA-menettelyn aikana hankkeessa tehtävät selvitykset ovat vesistöjen osalta riittäviä. Hankkeessa otetaan mm. vesinäytteitä Tunturilammesta ja siitä lähtevästä purosta.

YVA-ohjelman vesistöjen nykytilan kuvauksessa käsitellään pääasiassa Kemijärveä, järven säännöstelyä, veden laatua ja ekologista tilaa. Tunturilammesta esitetään lammen pinta-ala (3,9 ha) ja siitä laskevasta purosta valuma-alueen pinta-ala (5 km²). Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee esittää tehtävien selvitysten perusteella riittävät tiedot hankkeen vaikutusalueella olevien pienvesien nykytilasta, niiden luonnontilaisuudesta ja luontotyypeistä sekä mahdollisesti niissä esiintyvistä harvinaisista tai rauhoitetuista lajeista sekä hankkeen vaikutukset niihin.

Vesistövaikutusten arvioinnin osalta yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että Tunturilammen ja siitä lähtevän puron veden laatua tutkitaan. Analyysivalikoimaan voisi kuitenkin lisätä veden puskurikykyä kuvastavan alkaliniteetin, joka on merkityksellinen esim. salassa pidettävän lajin kannalta. YVA-menettelyn kannalta Kemijärven veden laadun ja vesistövaikutusten arviointia olemassa olevien tarkkailutulosten, esim. Lehtosalmen havaintopaikan tulosten perusteella voidaan pitää riittävänä, mutta toisaalta voisi olla hyvä hankkia ennakoaineistoa Kuusilahden veden laadusta. Tätä

9.7.2024

voitaisiin hyödyntää vesistövaikutusten mallinnuksessa ja ympäristölupakäsittelyssä. Vesistövaikutusten arvioinnissa mainitaan jatkuvatoimiset mittaukset, mutta yhteysviranomaiselle jää epäselväksi, missä mittauksia tehdään ja mihin tuloksia käytetään. Jatkuvatoimisten mittausten sisältö tulee avata YVA-selostuksessa.

Vesistöön kohdistuvien yhteisvaikutusten osalta yhteysviranomainen katsoo, että vaikutukset tulee arvioida erityisesti muiden samantyyppisiä vaikutuksia vedenlaatuun, virtauksiin ja jäätymisolosuhteisiin aiheuttavien toimintojen kuten Kemijärven säännöstelyn sekä muiden vastaavien olemassa olevien ja hyväksytyjen hankkeiden kanssa. Muilta osin yhteysviranomainen katsoo, että vesistövaikutusten arviointia voidaan pitää riittävänä ja siinä käytettäviä menetelmiä luotettavina.

Kalasto ja kalastus

Kemijärven kalaston ja kalastuksen nykytilaa on kuvattu YVA-ohjelman kappaleessa 5.1. Kalaston ja kalaston nykytilaa on arvioitu mm. Kemijärven maksuveloitettarkkailun, koekalastusten ja Yli-Kemin kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmaan perusteella. Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiohjelman nykytilakuvaus Kemijärven vapaa-ajankalastuksen osalta on riittävä.

Hankkeen kalatalousvaikutusten arviointia on käsitelty YVA-ohjelman kappaleessa 5.2. Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelmassa ei ole esitetty lainkaan arvioita vaikutusmekanismeista Kemijärven kalastoon ja kalastukseen. Hankkeen vaikutusten arviointi on tarkoitus esittää asiantuntija-arviona YVA-selostuksessa. Kemijärven kalaston osalta ei ole tarkoitus tehdä lisäselvityksiä, vaan arviointi perustuu nykytilakuvaukseen. Yhteysviranomainen katsoo, että Kemijärven kalaston nykytilakuvaus on hankkeen vaikutusarvioinnin näkökulmasta puutteellinen ja sitä tulee YVA-selostuksessa täydentää.

Kalastolle todennäköisesti aiheutuvien merkittävien vaikutusten arvioimista koskien yhteysviranomainen toteaa seuraavaa. Kemijärvellä esiintyy geneettisesti alkuperäinen pohjoisiin olosuhteisiin sopeutunut kuhakanta. Kemijärven kuhan tärkeitä lisääntymisalueita on ainakin Luuksinsalmessa ja Lehtosalmessa ja kuhalle tärkeitä lisääntymisalueita voi esiintyä myös hankkeen vaikutusalueella. Kemijärvessä tehtyjen

9.7.2024

muikun kutualueselvitysten (Tikkanen & Hellsten 1987) perusteella hankealueella voi olla merkitystä myös muikun kutualueina. Selvityksen mukaan muikun kutua löytyi säännöstelyn alarajan alapuolisilta alueilta hankealueen läheisyydestä (Ämmälä ja Lehtosalmi). Kemijärven vapaa-ajankalastusta koskevien selvitysten perusteella ahven ja hauki ovat kalataloudellisesti merkittäviä kalalajeja Kemijärvellä. Myös ahvenen ja hauen kutualueita voi sijaita hankkeen vaikutusalueella. Kalaston nykytilakuvausta ei ole pidettävä riittävänä hankkeen vaikutusten arvioimiseksi edellä mainittujen kalalajien lisääntymisalueille ja poikastuotannolle. Olosuhteet kalaston lisääntymiselle sekä poikasten eloonjäännille ja kasvulle Kemijärvessä ovat jo ennestään haasteelliset voimakkaan säännöstelyn vuoksi. Tämän takia tulee kiinnittää erityistä huomiota hankkeen vaikutuksiin kyseisten kalalajien lisääntymis- ja kasvuolosuhteisiin.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeen vaikutusmekanismeja tulisi käyttää yhtenä suunnitteluperusteena arviointimenettelyssä. Hankkeen vaikutusmekanismit kalastolle ja kalastukselle määrittävät myös tarpeita lisäselvityksille.

Vaikutusmekanismeista yhteysviranomaisen nimeää rakentamisen aikana mm. ruoppausten ja rakentamisen vaikutukset kalojen kutualueisiin, lisääntymiseen ja käyttäytymiseen erityisesti Kemijärvessä sekä rakentamisesta kalastukselle aiheutuvat vaikutukset. Pumppuvoimalan käytön aikaisista potentiaalisista vaikutuksista mm. veden pumppaamisen vaikutukset virtauksiin Kemijärvessä, pumppausten vaikutus veden happipitoisuuteen ja lämpötilaan Kemijärvessä sekä näistä aiheutuvat seurannais- ja yhdysvaikutukset Tunturilammen ja Kemijärven kalastolle (mm. kalojen lisääntymiselle, kasvulle, käyttäytymiselle ja vaelluksille). Yhteysviranomaisen toteaa, että pumppuvoimalan käytön aikaiset virtaamat ovat huomattavia. Yhteysviranomaisen kysyy, miten on tarkoitus arvioida kalakantaa pumppuvoimalan vaikutusalueella ja missä määrin eri kalalajien tai kalojen eri elinvaiheiden arvioidaan olevan alttiita kulkeutumaan pumppuvoimalaan sen käytön aikana? Millaista on pumppuvoimalaan imeytyvien kalojen eloonjäänti? Useissa lausunnoissa ja mielipiteissä on nostettu huoli hankkeen haitallisista vaikutuksista kalastoon ja kalastukseen. YVA-selostuksessa kalastuksen vaikutustenarvioinnissa tulee kiinnittää huomiota erityisesti siihen, millä alueella kalastus estyy ja millä alueella kalastus vaikeutuu hankkeen eri vaiheissa.

9.7.2024

YVA-ohjelmassa Tunturilammelle ja Tunturilammesta lähtevän puroille esitetyt kalastoseselvitykset ovat perusteltuja ja niillä saadaan riittävät tiedot myös Ailangantunturin alueen pienvesien kalastosta. Hankkeessa tehdään mm. koekalastuksia ja reliktinieriäselvitys Tunturilammelta eDNA-menetelmällä. Yhteysviranomaisen katsoo, että erityisesti tulee kiinnittää huomiota reliktinieriän esiintymistä koskevan selvityksen tarkkuuteen ja tuloksiin liittyviin epävarmuuksiin. Tunturilammen kalakantaa tulee selvittää sellaisella tarkkuudella, että kalaston mahdollisesta häviämisestä aiheutuvien kalataloudellisten menetysten arvioiminen on mahdollista.

YVA-ohjelmasta ei käy ilmi, onko pumppuvoimalan käytöllä esimerkiksi Kemijoelle ulottuvia seurannaisvaikutuksia. Mistä yläaltaan täyttämiseen tarvittava energia on tarkoitus hankkia, ts. voiko pumppuvoimalan käyttö esimerkiksi äärevöittää säännöstelykäytäntöjä Kemijoen voimalaitoksilla. Hankkeen vaikutusmekanismit kalastolle ja kalastukselle tulee kuvata ja arvioida huolella arviointiselostuksessa.

Vesieliöstö

Vesieliöstön osalta nykytilan kuvaus keskittyy olemassa olevan tiedon pohjalta pääasiassa Kemijärveen, jonka osalta tietoja voidaan muun kuin kalaston osalta pitää riittävinä. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan arvioinnissa tehtävien selvitysten perusteella saadaan riittävät tiedot myös Ailangantunturin alueen pienvesien nilviäisistä. Hankkeessa tehdään mm. uhanalaisen nilviäislajin selvitys eDNA-menetelmällä Tunturilammesta lähtevästä purosta ja Ailangantunturin muista puroista. Suomen oloissa on todennettu, että pienissä jokivesistöissä eDNA-menetelmällä saadaan tietoa kyseisen nilviäislajin esiintymisestä suhteellisen luotettavasti, kun näytteitä kerätään riittävästi. Näytteiden riittävyys lisäksi on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota, että näytteenotto tulee tehdä oikeaan vuodenaikaan (loppukesästä-alkusyksystä, elokuun tienoilla) ja että menetelmää käytettäessä otetaan asianmukainen vertailureferenssi samankaltaisesta vesistöistä, josta kyseistä lajia tiedetään löytyvän. Myös käytettävän suodattimen on oltava paikallisiin olosuhteisiin sopiva. Käytetty menetelmä on kuvattava selostuksessa riittävän yksityiskohtaisesti.

9.7.2024

Vesieliöstöön kohdistuvien vaikutusten osalta yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-ohjelmassa esitettyä vaikutusten arviointia voidaan pitää riittävänä ja siinä käytettäviä menetelmiä luotettavina.

Linnusto

YVA-ohjelman mukaan alueella sijaitsee kaksi uhanalaisen suurikokoisen päiväpetolinnun reviiriä. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että kyseessä on yksi reviiri, jolla on useampi saman lintuparin käyttämä vaihtopesä. Suurten petolintujen reviireihin kohdistuvia vaikutuksia on ohjelmassa esitetty arvioitavan Metsähallituksen elinympäristömallin pohjalta. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että elinympäristömallin perusteella hankealueen sijainti suhteessa reviiriin on sellainen, että selostuksessa tulee esittää ehdotuksia haittoja lieventäviksi toimenpiteiksi, erityisesti länsipuolisen sähkönsiirtoreitin ja varsinaisen hankealueen rakennusvaiheen osalta.

Muiden lintujen osalta pesimälintuselvitys on ilmoitettu tehtävän huhti-kesäkuussa noin 20 päivän ajan kolmelle eri kartoituskierrökselle jaettuna. Linnustoselvitykset tehdään hankealueelta ja sen lähiympäristössä. Voimajohtoreitille ei ohjelmassa ole suunniteltu linnustoselvityksiä. Yhteysviranomaisen katsoo, että myös voimajohtoreitin linnustoa tulisi havainnoida edes yleispiirteisesti muiden kartoitusten yhteydessä, jotta esimerkiksi mahdolliset petolintujen pesät pystyttäisiin huomioimaan.

Vaikutusalueetta koskevassa luvussa on mainittu, että muuttolinnuston osalta tarkastellaan hankealueen lisäksi sen läheisyydessä muuttavaa linnustoa. Varsinaisia selvityksiä koskevassa luvussa muuttolintuselvityksiä ei kuitenkaan ole mainittu. Yhteysviranomaisen pitää tältä osin epäselvänä, mitä oikeastaan on suunniteltu. Mikäli muuttolintuselvityksiä ei tehdä, tulee päätös perustella YVA-selostuksessa.

Muu eläimistö

Viitasammakkoselvitys tehdään toukokuussa lajille potentiaalisista ympäristöistä hankealueelta ja sen vaikutusalueelta. Saukon esiintymistä on puolestaan kartoitettu saukkoselvityksissä maaliskuussa 2024. Yhteysviranomaisen katsoo, että myös näiden selvitysten tulokset ja menetelmät on syytä kuvata tarkasti YVA-selostuksessa.

9.7.2024

Ohjelmassa ei ole esitetty hyönteisiin kohdistuvia kartoituksia. Yhteysviranomaisen toteaa, että tietojen alueesta ollessa tässä vaiheessa vielä heikkoja, ei luontodirektiivin liitteen IV hyönteislajien esiintymistä alueella voida sulkea pois. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan asiaa tulee tarkastella vähintäänkin elinympäristötasolla. Mikäli luontotyyppikartoituksissa ei havaita jättisukeltajalle tai direktiivikorennoille sopivia elinympäristöjä, tulee asia tuoda esille selostuksessa. Mikäli sopivia elinympäristöjä taasen löytyy, on asiaa syytä tarkastella tarkemmin.

Hankkeen mahdollisesti edellyttämiä lupia koskevassa osiossa on todettu, että jos hankkeen toteuttaminen vaikuttaa haitallisesti erityisesti suojeltaviin lajeihin, rauhoitettuihin tai luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen IV(a) lajeihin, tulee hankevastaavan hakea luonnonsuojelulain mukaista poikkeamislupaa. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että poikkeuslupamenettelyn piiriin kuuluvat edellä mainittujen lisäksi luontodirektiivin liitteen IV(b) kasvilajit.

Natura-alueet ja luonnonsuojelualueet

YVA-ohjelman mukaan hankkeen suunniteltu sähkönsiirto ylittää Ottavaaran luoteisosan olemassa olevan voimajohdon rinnalla. Ottavaaran luonnonsuojelualue (ESA302802) on perustettu valtioneuvoston asetuksella Itä-Lapin luonnonsuojelualueista (646/2017). Asetuksen 3 §:n nojalla kyseisellä asetuksella perustettuihin luonnonsuojelualueisiin sovellettavista rauhoitussäännöksistä on säädetty vanhan luonnonsuojelulain (1096/1996) 17 a §:ssä. Nykyisen luonnonsuojelulain (9/2023) 137 §:n nojalla kyseinen kumotun lain nojalla annettu asetus on jäänyt voimaan, ja kumotun lain 17 a §:n sijasta asetuksen mukaisiin suojelualueisiin sovelletaan voimassa olevan lain 52 §:ä. Luonnonsuojelulain 52.1 §:n mukaan valtion muuhun luonnonsuojelualueeseen sovelletaan, mitä 49–51 §:ssä säädetään kansallis- ja luonnonpuistosta. Luonnonsuojelulain 49.1 §:n 1 kohdan mukaan kyseisillä alueilla ei saa rakentaa rakennuksia, rakennelmia tai teitä. Lähtökohtaisesti voimajohdon sijoittaminen suojelualueelle on kielletty. Yhteysviranomaisen suosittelee, että voimajohto siirretään suojelualueen ulkopuolelle. Yhteysviranomaisen toteaa, että valtioneuvoston asetuksella perustetun luonnonsuojelualueen rauhoitussäännöksen vastainen rakentaminen

9.7.2024

edellyttää asetuksen muuttamista. Voimajohtovaihtoehtojen vertailussa edellä oleva tulee ottaa huomioon.

YVA-ohjelmassa on todettu, että tarvittaessa hankkeeseen tullaan laatimaan erillinen luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi koskien Natura-aluetta Ottavaara (FI1300406, SAC). YVA-ohjelman mukaan päätöksen Natura-arvioinnin tarpeesta tekee Lapin ELY-keskus. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että luonnonsuojelulain 35 §:n mukaan arviointi tulee tehdä, jos hanke joko yksinään tai yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. YVA-ohjelmassa ei ole tunnistettu tai kuvailtu suunnitellun toiminnan vaikutusmekanismeja Natura-alueeseen tai esitetty muunlaistakaan selvitystä Natura-arvioinnin tarpeesta. Vaikutusten merkittävyyden arviointia vaikeuttaa myös, että ohjelmassa esitetty voimajohdon reitti on Ottavaaran luonnonsuojelualueen rauhoitussäännösten vastainen, mikä vaikuttanee lopullisen voimajohdon reitin sijoittumiseen.

YVA-ohjelmassa esitettyjen tietojen pohjalta yhteysviranomaisen ei pysty ottamaan sitovasti kantaa Natura-arvioinnin tarpeeseen. Mikäli Natura-alueeseen kohdistuvia vaikutuksia ei voida yksiselitteisesti sulkea pois YVA-selostuksen laatimisen aikana, tulee arviointi tehdä. Jos voimajohto siirretään kauemmas, voi vaikutusten poissulkeminen olla helpommin perusteltavissa. Joka tapauksessa tulee YVA-selostuksen yhteydessä esittää yleispiirteinen kuvaus Natura-alueeseen kohdistuvista vaikutuksista.

Itäisempi voimajohtoreitti sijoittuu osittain Metsähallituksen hallinnoimalle dialogialueelle. Dialogialueet ovat Metsähallituksen ja luontojärjestöjen neuvotteluissa todettuja kohteita, joilla esiintyy erityisiä luontoarvoja. Ohjelmassa on todettu, että tavoitteena kyseiselle alueelle on ollut Metsähallituksen suojelumetsän perustaminen, mutta että aluetta ei olisi kuitenkaan suojeltu. Yhteysviranomaisen toteaa, että alue on perustettu suojelumetsäksi vuonna 2007. Kyseessä ei ole lakisääteinen suojelu, vaan perustuu Metsähallituksen sisäiseen päätökseen jättää alue metsänkäyttötoimenpiteiden ulkopuolelle, jotta sen ensisijainen käyttötarkoitus voi olla luonnonsuojelu. Yhteysviranomaisen katsoo, että

9.7.2024

alueen käyttötarkoitus ja luontoarvot tulisi huomioida arvioinnissa ja voimajohtoreittien suunnittelussa.

Kasvillisuus ja luontotyypit

YVA-ohjelmassa hankealueen nykytilan kuvaus pohjautuu pitkälti Ailangantunturin tuulipuistohankkeen yhteydessä vuonna 2011 tehtyihin kartoituksiin sekä Lajitietokeskuksen laji.fi-tietokantaan. Ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä on suunniteltu tehtävän luontoselvityksiä hankealueelle, sen vaikutusalueelle ja suunnitellulle sähkönsiirtoreitille. Yhteysviranomaisen korostaa, että hanke- ja vaikutusalue tulee käsittää tarpeeksi laajasti huomioiden muun muassa läjitysalue, tunnelin mahdollinen vaikutusalue, uusi tie sekä mahdollisten pohjavesivaikutusten vaikutusalue.

YVA-ohjelman mukaan kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksissä keskitytään luontoarvojen kannalta potentiaalisesti tärkeisiin alueisiin (luonnonsuojelulaki, vesilaki, metsälaki, uhanalaiset luontotyypit Kontula ja Raunio 2018, uhanalaisen Hyvärinen ym. 2019 lajiston esiintymät ja muut huomionarvoiset kohteet). Lisäksi vaikutusalueiden tarkastelun yhteydessä on todettu, että vaikutuksia tarkastellaan erityisesti rakentamisen vuoksi muuttuviin luontoarvoihin. Yhteysviranomaisen katsoo, että kaikki edellä esitetyt tekijät huomioiden painotukset ovat lähtökohtaisesti asianmukaiset. Keskeisimpien vaikutusalueiden osalta yleispiirteiset luontotyyppitiedot on hyvä esittää, vaikka niiden ei katsottaisi edustavan erityisiä luonnonarvoja. Luontotyyppien luokittelussa on suositeltavinta käyttää LuTu-luokittelua, joka on esitelty muun muassa ohjelmassa mainituissa Luopas-oppaassa ja luontotyyppien punaisessa kirjassa. YVA-selostuksessa tulisi ilmaista kartoilla, kuinka inventoinnit on kohdennettu ja mitkä alueet on tarkastettu maastossa.

Maankäyttö ja yhdyskuntarakenne

Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-ohjelmassa on todettu hankkeen todennäköisen vaikutusalueen kaavoitustilanne riittävällä tavalla. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että maakuntakaavoissa ei anneta "yleisiä" määräyksiä, vaan koko maakuntakaava-aluetta koskevia määräyksiä. YVA-ohjelman mukaan maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen

9.7.2024

kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa selvitetään hankealuetta ja sen lähiympäristöä koskevat tiedot nykyisestä maankäytöstä, voimassa olevista kaavoista ja suunnitellusta maankäytöstä. Aineistoa ei ole tarkemmin kuvattu. Yhteysviranomainen huomauttaa, että maankäytön pinta-alojen muutokset tulee ottaa huomioon.

YVA-ohjelman mukaan lähimmät asuinrakennukset sijaitsevat 1–2 kilometrin etäisyydellä vesitunnelista sekä ruoppaus- ja läjitysalueista. Lisäksi Kuusilahteen suuntautuvan tunnelin suun ja sen edustan ruoppausalueen lähiympäristössä on vapaa-ajan asutusta. Voimajohtovaihtoehdon VE1a lähistölle kilometrin päähän sijoittuu yksi vapaa-ajan asunto. Olemassa olevan voimajohtokadun yhteydessä sijaitsevien voimajohtovaihtoehtojen läheisyydessä sijaitsee lukuisia asuinrakennuksia sekä vapaa-ajan asuntoja 1–2 km etäisyydellä voimajohtovaihtoehdoista.

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeesta aiheutuvat mahdolliset ristiriidat nykyisen ja suunnitellun maankäytön kesken tulee kuvata YVA-selostuksessa. Hankkeen vaikutukset tulee arvioida suhteessa maakuntakaavan ratkaisuihin. Paliskuntain yhdistys on korostanut lausunnoissaan maakuntakaavan määräysten mukaista poronhoidon huomioon ottamista suunnittelussa ja sen toimintaedellytysten turvaamista. Yhteysviranomainen katsoo arvioinnin tarpeelliseksi myös tästä näkökulmasta.

Vaikutukset liikenteeseen

Yhteysviranomainen katsoo, että liikenteen nykytila on kuvattu riittävällä tavalla. YVA-selostuksessa erityiskuljetusreittien osalta on esitettävä reitit ja vaikutukset koko maantieverkoston osalta. Kuljetusreitit tulee ilmoittaa selkeästi kaikille eri tarpeille, kuten esimerkiksi voimalan osille, maa-aineksille ja betonille. Liikenneturvallisuuden, liikenteen sujuvuuden ja ekologisuuden näkökulmasta on paras ratkaisu kuljettaa hankkeen vaatimat maa-ainekset mahdollisimman läheltä loppukäyttökohdetta.

Liikenteen osalta suurimmat vaikutukset aiheutuvat rakentamisen aikaisista vaikutuksista, joten pääpaino vaikutusten arvioinnissa liikenteen näkökulmasta tulee olla hankkeen rakentamisen aikaisissa vaikutuksissa mm. liikenneturvallisuuden, liikenteen sujuvuuden ja teiden kunnon näkökulmasta. Rakentamisen aikaisten liikennemäärien

9.7.2024

arvioinnissa on syytä huomioida myös tyhjänä ajo, ajojen säännöllisyys ja mahdolliset liikennehuiput.

Arviointiselostuksessa tulee arvioida sähkösiirron aiheuttamat vaikutukset liikenteen ja maanteiden osalta ottaen huomioon mm. mahdollisten erikoiskuljetusreittien vaikutus voimajohtojen sijoittamiseen. Mikäli tarkat kuljetusreitit eivät ole tiedossa arviointiselostusta laadittaessa, tulee arviointi tehdä eri vaihtoehtojen osalta sillä tarkkuudella, kun se on käytettävissä olevien tiedoin mahdollista.

Liikennevaikutusten arvioinnin yhteydessä kuljetusreittien varrella sijaitsevat mahdolliset häiriintyvät kohteet tulee selvittää. Hankealueelle johtavien teiden ja kuljetusreittien osalta arviointiselostuksessa tulee arvioida vaikutuksia teiden varsilla olevan asutuksen näkökulmasta. Liikenneturvallisuuden tai liikenteen sujuvuuden näkökulmasta mahdolliset ongelmalliset paikat tulee tunnistaa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Siltojen korkeus- ja painorajoitukset tulee huomioida kuljetusreittejä suunniteltaessa. Kuljetukset tulee ajoittaa siten, että vältetään kelirikkoaikaa.

Hankkeen aiheuttaman liikenteen vaikutukset tiestön ja siltojen kantavuuteen tulee arvioida sekä määrittää mahdolliset rakentamis-, vahvistamis- ja parantamistarpeet sekä mahdolliset liittymien ja kaarteiden leventämistarpeet.

Liikenteen osalta tulee arvioida melu-, päästö- ja värinähaitat ja huomioida mahdolliset yhteisvaikutukset muiden alueelle sijoittuvien hankkeiden kanssa, mikäli niiden rakentaminen voi tapahtua samanaikaisesti.

Ilmastovaikutusten arviointi

Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-ohjelmassa esitetty ilmastovaikutusten arviointimenetelmä on kattava ja toteuttamiskelpoinen sellaisenaan. YVA-ohjelmassa on tunnistettu hankkeen ilmastovaikutusten arviointiin liittyvät tekijät ja todennäköisesti merkittävimmät ilmastovaikutukset. Yhteysviranomaisen kuitenkin kehottaa varovaisuuteen arvioitaessa hankkeen positiivisia ilmastovaikutuksia ja painottaa, että myös näiden osalta arviointimenetelmä tulee kuvata YVA-selostuksessa tarkasti.

9.7.2024

Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että YVA-ohjelmassa on tunnistettu myös alueen nykyiset ilmasto-olosuhteet ja kuinka ilmastonmuutos vaikuttaa hankealueeseen. YVA-ohjelmassa on tunnistettu myös todennäköisesti merkittävimmät ilmastonmuutoksen mukanaan tuomat ilmatoriskit hankkeelle. Sopeutuminen sään ääri-ilmiöihin ja erityisesti muutoksiin alueen vesitaseessa on erityisen tärkeää pumppuvoimalahankkeessa. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että ilmastovaikutukset sekä ilmastonmuutoksen vaikutus hankkeeseen tulee arvioida myös voimajohtojen osalta.

Melu ja tärinä

Arviointiohjelman mukaan hankkeen rakentamisen aikaisia meluvaikutuksia arvioidaan asiantuntija-arviona, perustuen hankkeen suunnittelutietoihin, toimintaan liittyvien kuljetusten määriin sekä kokemuksiin muiden vastaavien laitosten ja toimintojen melusta. Rakentamisen aikana melutilanteet vaihtelevat työvaiheiden edetessä, joten arvioinnissa huomioidaan lähimpien häiriintyvien kohteiden kannalta merkittävien melutilanne. Myös voimajohtojen rakentamisen meluvaikutukset arvioidaan asiantuntija-arviona.

YVA-ohjelman mukaan hankkeen käytön aikaiset merkittävimmät melulähteet sijoittuvat maan alle. Käytön ajan meluvaikutuksia arvioidaan asiantuntija-arviona, joka pohjautuu suunnittelutietoihin sekä vastaavista laitoksista ja toiminnoista saatuihin kokemuksiin.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan YVA-ohjelmassa esitetyt menetelmät hankkeen ja voimajohtojen rakentamisen sekä toiminnan aikaisten meluvaikutusten arviointiin ovat asianmukaiset ja riittävät. YVA-ohjelmassa on tunnistettu sekä rakentamisen että toiminnan aikaisten merkittävimmät melua aiheuttavat työvaiheet. Myös ruoppauksen aiheuttama vedenalainen melu on ohjelmassa tunnistettu asianmukaisesti.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan arviointiohjelmassa on tunnistettu myös hankkeen mahdolliset tärinävaikutukset, jotka pääosin liittyvät rakentamisaikana tapahtuviin maanrakennustöihin sekä kuljetuksiin. Esitetyt menetelmät tärinävaikutusten arviointiin ovat asianmukaiset ja riittävät.

9.7.2024

Maisema ja rakennettu kulttuuriympäristö

YVA-ohjelman mukaan vaikutusten arvioinnissa kuvataan muun muassa hankkeen suhdetta laajempaan maisemakokonaisuuteen, lähiympäristön erilaisiin miljöötyyppeihin sekä maiseman ja kulttuuriympäristön valtakunnallisiin ja maakunnallisiin arvokohteisiin. Lisäksi arvioidaan hankkeen aiheuttamia vaikutuksia maisemakuvaan.

Maisemavaikutuksia tarkastellaan havainnekuvien avulla. Hankkeen vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriympäristöön tarkastellaan asiantuntija-arviona.

Yhteysviranomaisen korostaa havainnekuvien merkitystä erityisesti Ailangantunturin päälle rakennettavien patorakennelmien osalta sekä ruoppausmassojen läjitysalueen osalta. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-ohjelmassa on kuvattu riittäväällä tavalla maiseman ja kulttuuriympäristön arvoalueet ja kohteet hankealueen ympäristössä.

Yhteysviranomaisen katsoo, että suunniteltu maisemavaikutustenarviointi on asianmukainen.

Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-ohjelmassa on pääosin asianmukaisesti todettu hankealueen läheisyydessä sijaitsevat rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteet.

Lapin maakuntamuseo on lausunnossaan tuonut esille, että maakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi osoitettu Luusuan alue on jäänyt tunnistamatta.

Yhteysviranomaisen katsoo, että Luusuan alue tulee huomioida YVA-selostuksessa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutusten arvioinnin kohdentaminen rakennetun kulttuuriympäristön osalta on todettu asianmukaisesti.

Muinaisjäännökset

Arviointiohjelmassa on kuvattu muinaisjäännösten nykytila ja Lapin maakuntamuseo on katsonut lausunnossaan, että YVA-ohjelmasta ei kuitenkaan tarkasti selviä mitä arkeologisen kulttuuriperinnön selvityksiä YVA-menettelyn aikana tehdään. Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta kuvausta tulee täydentää. YVA-menettelyssä tulee hankealueelle ja sähkönsiirtolinjalle tehdä arkeologisen kulttuuriperinnön inventointi ja ruoppauskanavan alueelle vedenalaisen arkeologisen kulttuuriperinnön inventointi. Yhteysviranomaisen yhtyy Lapin maakuntamuseon lausuntoon muinaisjäännösten osalta.

9.7.2024

Maa- ja kallioperä sekä pohjavedet

Hankealueen nykytilan kuvaus

Yhteysviranomainen toteaa, että hankealueen maa- ja kallioperän nykytila on kuvattu olemassa olevien maa- ja kallioperää kuvaavien aineistojen pohjalta. Nykytilan kuvauksessa on muun muassa tunnistettu hankealueen läheisyyteen sijoittuvat valtakunnallisesti arvokkaat geologiset muodostumat ja esitetty alustavat arviot esimerkiksi happamien sulfaattimaiden ja mustaliuskeiden esiintymispotentiaalin sekä kallioperän rakenteen ja geokemian osalta. Pohjavesien osalta hankealueen nykytilan kuvaukseen sisältyvät tiedot hankealuetta lähimpänä sijaitsevista luokitelluista pohjavesialueista, talousvesikaivoista sekä luonnontilaisista lähteistä. Myös pohjavesien osalta nykytilan kuvauksessa esitetyt tiedot perustuvat olemassa oleviin aineistoihin, sillä arviointiohjelman mukaan alueella ei sijaitse esimerkiksi pohjaveden havaintoputkia, ja pohjaveden virtaussuunnat on arvioitu karttatarkastelun perusteella. Arviointiohjelmassa on tunnistettu, että hankealueella tulee tehdä kattavia maaperä-, kallioperä- ja pohjavesiselvityksiä tarkempien tietojen saamiseksi ja vaikutusten arvioimiseksi.

Yhteysviranomainen katsoo, että alueen nykytila on kuvattu oikein ja suhteellisen kattavasti siltä osin, kun aineistoa on ollut käytettävissä. Lisäksi nykytilaa koskevat selvitystarpeet on tunnistettu. Yhteysviranomainen katsoo siten, että maa- ja kallioperän sekä pohjavesien osalta hankealueen nykytila on kuvattu riittävällä tavalla, kun otetaan huomioon laissa ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä (252/2017) sekä valtioneuvoston asetuksessa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) esitetyt arviointiohjelman sisältövaatimukset.

Vaikutusten arviointi ja käytettävät menetelmät

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiohjelmassa on tunnistettu keskeiset maa- ja kallioperään sekä pohjaveteen kohdistuvat vaikutukset, joita ovat muun muassa louhintatöistä aiheutuvat muutokset pohjaveden virtaussuunnissa ja pinnantasoissa.

Arviointiohjelman mukaan keskeisiä tutkimusmenetelmiä ovat maa- ja kallioperäkairaukset sekä geofysikaaliset menetelmät, joiden avulla selvitetään muun

9.7.2024

muassa pohjavesiolosuhteita, kallioperän rakennetta ja vedenjohtavuutta sekä maapeitteiden paksuutta. Pohjaveteen kohdistuvia vaikutuksia on tarkoitus arvioida numeerisen mallin perusteella. Yhteysviranomaisen kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että käytettävät menetelmät on kuvattu hyvin yleispiirteisesti, eikä esimerkiksi kairausten kohdentamisesta hankealueella ole vielä esitetty alustavaa suunnitelmaa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että olemassa olevan aineiston yleispiirteisyyden ja varsinaisen tutkimustiedon puuttuessa hankealueella tehtävät tutkimukset tulee suunnitella huolellisesti. Yhteysviranomaisen pyytää kiinnittämään huomiota erityisesti kairauspisteiden sijoitteluun ja siihen, että tutkimustietoa saadaan kattavasti hankealueelta ja sen läheisyydestä. Yhteysviranomaisen korostaa lähtötietojen kattavuutta ja laatua, sillä puutteet tiedoissa heijastuvat suoraan myös mallinnuksen luotettavuuteen. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa tulee kuvata kattavasti mallinnuksen toteutus ja tulokset sekä mallinnukseen liittyvät epävarmuudet.

Arviointiohjelman mukaan pohjaveteen kohdistuvia vaikutuksia voidaan vähentää muun maassa tiivistämällä louhittuja tiloja sekä ruhjeisia ja rakoilleita tunneliosuuksia. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa tulee kuvata mahdolliset tiivistysmenetelmät ja arvioida, minkälainen merkitys niillä on esimerkiksi pohjaveden pinnan alenemien kannalta. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa tulee esittää myös muut mahdolliset toimenpiteet, joilla pohjaveteen kohdistuvia vaikutuksia voidaan vähentää.

Yhteysviranomaisen katsoo, että tutkimuksia suunniteltaessa on myös hyvä ottaa huomioon mahdollinen vaikutusten seuranta. Yhteysviranomaisen suosittelee, että hankealueen läheisyydessä sijaitseva Ailanganniemen-Raudankankaan pohjavesialue sisällytetään nykytilaselvitykseen sekä jatkossa hankkeen vaikutusten seurantaan.

Helsingin yliopiston seismologian instituutti kehottaa lausunnossaan huomiomaan hankkeen suunnittelussa alueen luonnolliset maanjäristykset sekä voimalaitoksen mahdolliset vaikutukset seismiseen riskiin. Myös Villilohi ry toi asian lausunnossaan esille. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee ottaa huomioon alueella esiintyvät luonnolliset maanjäristykset ja arvioida mahdolliset seismiseen riskiin liittyvät vaikutukset.

9.7.2024

Maa-ainesten otto

Arviointiohjelman mukaan pumppuvoimalaitoksen rakentamisessa käytettävän maa-aineksen ottopaikat varmistuvat myöhemmässä suunnitteluvaiheessa, ja esimerkiksi hankealueelta voi olla mahdollista saada maa-ainesta. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa tulee esittää vähintään suuntaa antava arvio hankkeessa tarvittavien maa-ainesten määrästä ja laadusta. Tarvittavien maa-ainesten määrä tulee esittää kiintokuutioina ($k\text{-m}^3$), mikä on sekä maa-aineslaissa että YVA-laissa käytetty yksikkö. Tämä helpottaa tarvittavan maa-ainemäärän hahmottamista sekä suhteuttamista muihin menettelyihin. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan kallioperään kohdistuvien tutkimusten avulla voidaan saada alustava käsitys siitä, minkälainen alueelta louhittavien maa-ainesten soveltuvuus rakentamiseen on. Tärkeää on tunnistaa, mikäli hankealueelta ei saada riittävästi lujuusominaisuuksiltaan rakentamiseen soveltuvia aineksia, ja mikäli aineksia on siten tarpeen hankkia hankealueen ulkopuolelta.

Vesilain nojalla suojellut vesiluontotyypit

Arviointiohjelmassa on tunnistettu, että hankealueella sijaitsee olemassa olevien aineistojen perusteella lähteitä, ja että luonnontilaisen lähteen vaarantamiskiellosta (VL 2 luku 11 §) tulee hakea poikkeamista Pohjois-Suomen aluehallintovirastolta. Yhteysviranomaisen pyytää ottamaan luontoselvityksiä suunniteltaessa huomioon, että lähteitä tarkasteltaessa näkökulma tulee olla vesilain mukainen, sillä metsälain määritelmä ei kata kaikkia luonnontilaisia lähteitä. Yhteysviranomaisen korostaa lisäksi, että lähteitä inventoitaessa olemassa olevat aineistot eivät yleensä ole riittäviä, sillä Lapin alueella on runsaasti luonnontilaisia lähteitä, lähteikköjä, lähdepuroja ja tihkupintoja, joita ei ole merkitty olemassa oleviin aineistoihin. Yhteysviranomaisen katsoo, että inventoinneissa tulee lisäksi tunnistaa luonnontilaiset purot (VL 3 luku 2 §). Yhteysviranomaisen katsoo, että maastoinventoinnit tulee suorittaa myös kaikkien voimajohtovaihtoehtojen osalta.

Yhteysviranomaisen katsoo, että lähteiden ja muiden vesilain nojalla suojeltujen kohteiden vaikutusten arvioinnissa lähtökohtana tulee olla hankkeen rakentamistoimenpiteiden kuivatusvaikutukset ja niiden aiheuttamat vaikutukset

9.7.2024

kohteiden vesitalouteen ja lajistoon. Yhteysviranomisen korostaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee tunnistaa, milloin toimenpiteet ovat luonteeltaan sellaisia, että poikkeamista lähteen vaarantamiskiellosta on tarpeen hakea. Yhteysviranomaisen katsoo, että pohjavesimallinnuksesta saatuja tietoja tulee hyödyntää myös puroihin, lähteisiin ja luontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa. Yhteysviranomaisen katsoo, että lähteisiin kohdistuvia vaikutuksia arvioitaessa tulee myös tunnistaa toimenpiteet (esimerkiksi voimajohtojen pylvässijoittelu), joilla pohjaveteen kohdistuvia vaikutuksia voidaan välttää tai vähentää.

Poronhoito

YVA-selostuksessa tulee kuvata, miten paliskunnat käyttävät hankealuetta eri vaiheissa poronhoitovuotta ja mikä alueen merkitys on poronhoidolle. Häiriövaikutuksia ja häiriövaikutusalueen laajuutta ja merkittävyyttä tulee analysoida. Yhteysviranomaisen kiinnittää erityistä huomiota siihen, että myös voimajohdon vaikutukset arvioidaan riittäväällä tarkkuudella poronhoidon näkökulmasta. Vaikutusten arviointi ja vaikutusten merkittävyyden arviointi tulee tehdä yhteistyössä paliskunnan kanssa.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että hankealueen prosenttiosuus paliskunnan maa-alasta ei kuvaa alueen merkitystä poronhoidon harjoittamiselle.

YVA-ohjelmassa on todettu, että pumppuvoimalaitoksen allas, tunneli, tiestö sekä muut toiminnot ja rakenteet sijoittuvat Hirvasniemen paliskunnan alueelle ja ettei laitoksen rakentamisen tai käytön nähdä aiheuttavan välittömiä vaikutuksia Hirvasniemeä ympäröivien paliskuntien poronhoitoon. YVA-ohjelmassa tuodaan esille mm. mahdollinen väliaikaisten aitojen käytön tarve porojen kulun rajoittamiseksi. Lisäksi Palomaan erotusaita sijoittuu suunnitellun tunnelin reitille ja erotusaidan vierestä on suunniteltu tieyhteyttä. Vaikutusten tunnistaminen ja vaikutusten merkittävyyden arviointi tulee tehdä yhteistyössä paliskunnan kanssa laadukkaan arvioinnin varmistamiseksi. YVA-ohjelmassa esiin tuodut arviointimenetelmät ovat realistisia.

YVA-selostuksessa tulee tunnistaa ja arvioida myös yhteisvaikutukset muiden olemassa olevien ja hyväksytyjen hankkeiden kanssa sekä maakuntakaavan määräysten toteutuminen. Haitallisia vaikutuksia minimoivat toimenpiteet tulee kuvata eri vaiheissa hanketta, varsinkin rakennusaikana. Lisäksi on hyvä ottaa huomioon, miten

9.7.2024

rakennusurakoitsijoita tiedotetaan poronhoidosta ja miten pyritään estämään vahinkotilanteet. Poronhoidon alueidenkäytöllisten toimintaedellytysten turvaamiseksi jatkuva yhteistyö paliskuntien kanssa on tärkeää niin suunnittelu-, toteutus- kuin toiminta-aikanakin.

Ihmiseen kohdistuvien vaikutusten arviointi

YVA-ohjelman mukaan ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin yhteydessä selvitetään hankkeen vaikutuksia ihmisten viihtyvyyteen, elinoloihin ja terveyteen. Arvioinnin aineistona käytetään yleisötilaisuuden aineistoa, seurantaryhmässä esitettyjä näkemyksiä sekä YVA-ohjelmasta annettuja mielipiteitä. Vaikutuksia arvioidaan hyödyntämällä muissa vaikutusarviointiosioissa syntyviä laskennallisia ja laadullisia arvioita muun muassa melu-, ilmanlaatu-, maisema- ja vesistövaikutuksista sekä maankäyttöön kohdistuvista vaikutuksista. Arvioinnissa huomioidaan alueen nykyinen käyttö ja tarkastellaan hankkeesta aiheutuvia muutoksia suhteessa alueen nykytilanteeseen. Vaikutuksia selvitetään sekä hankkeen rakentamisen että toiminnan ajalta.

YVA-ohjelmasta ei käy ilmi kuinka laajalta alueelta ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia aiotaan arvioida. Vaikutusalueen rajausta tulee kuvata perusteluineen YVA-selostuksessa. Yhteysviranomaisen kehottaa harkitsemaan asukaskyselyn toteuttamista, jotta paikallisten osallistaminen varmistuisi. Mediakirjoituksia tulee käyttää vain harkiten aineistona.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että lähin vapaa-ajan asunto sijaitsee vain noin 200 metrin etäisyydellä suunnitellusta vesitunnelin suualueesta. Läjitysalueesta lähimmät vapaa-ajan asunnot sijaitsevat noin 700 metrin päässä läjitysalueesta.

Hankealueella ja hankkeen vaikutusalueella on monipuolista virkistyskäyttöä sekä maa-että vesialueilla ja eri vuodenaikoina. Lukuisissa mielipiteissä tuotiin esille hankkeen haitalliset vaikutukset kalastukseen, veneilyyn, metsästykseseen, ulkoiluun ja jääolosuhteisiin. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeen vaikutuksia alueen virkistyskäyttöön tulee arvioida huolellisesti YVA-selostuksessa. Arvioinnissa tulee erityisesti ottaa huomioon yhteisvaikutukset Kemijärven olemassa olevan

9.7.2024

säännöstelyn kanssa. Useissa mielipiteissä ilmaistiin huoli hankkeen vaikutuksista kiinteistöjen arvoon ja käytettävyyteen erityisesti Kuusilahden alueella. YVA-selostuksessa tulee yleispiirteisellä tasolla tunnistaa muutokset sekä hanke- että vaikutusalueen kiinteistöjen käyttöön. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen vaikutukset aineellisen omaisuuden käyttöön tulee arvioida pumppuvoimala-alueen (ylä- ja ala-allas sekä tiestö) ja voimajohdon lähivaikutusalueella.

Vaikutukset yleiseen turvallisuuteen ja arvio ympäristöriskeistä

Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-ohjelmassa ei ole esitetty suunnitelmaa vaikutustenarvioinnista yleiseen turvallisuuteen ja arvioon ympäristöriskeistä. Useissa mielipiteissä on tuotu esille huoli hankkeen aiheuttamasta jään heikentymisestä Kuusilahdessa sekä sitä aiheutuvista vaaratilanteista. Huolta on esitetty myös pyörteen ja imun voimakkuudesta sekä laajuudesta. YVA-selostuksessa tulee arvioida hankkeen aiheuttamat vaikutukset yleiseen turvallisuuteen, ympäristöriskeihin sekä mahdolliset onnettomuusriskit. YVA-selostuksessa tulee esittää myös ympäristö- ja turvallisuusriskeihin sekä häiriötapahtumiin varautuminen ja vaikutusten lieventäminen.

Yhteisvaikutukset

YVA-ohjelmassa on tunnistettu Seitakorvan ja Jumiskon vesivoimalan säännöstelyvaikutus Kemijärnessä. Arviointiohjelman mukaan yhteisvaikutukset arvioidaan YVA-lain mukaisesti muiden olemassa olevien ja/tai hyväksytyjen hankkeiden kanssa. Useissa lausunnoissa ja mielipiteissä on tuotu esille yhteisvaikutusten arviointi ja sen toteuttaminen suunnitteilla oleville hankkeille, kuten pumppuvoimahankkeille. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-lain mukainen yhteisvaikutusten arviointi olemassa olevien ja/tai hyväksytyjen hankkeiden kanssa on riittävä. Mikäli merkittäviä yhteisvaikutuksia aiheuttavia hankkeita luvitetaan tai toteutetaan hankealueen läheisyyteen, YVA-selostuksessa on kuvattava, millä tavoin yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa on arvioitu.

Vaikutukset toiminnan jälkeen

YVA-ohjelman mukaan pumppuvoimalaitoksen elinkaari on pitkä ja toiminta voi jatkua 2100-luvulle asti. Toiminnan päättymisen jälkeen vesitunneli suljetaan turvallisesti.

9.7.2024

Patojen ja muiden rakenteiden purkaminen määritetään vesilain mukaisissa prosesseissa.

Sulkemisen jälkeiset vaikutukset arvioidaan asiantuntija-arviona saatavilla olevan suunnittelutiedon perusteella.

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee tarkemmin avata mitä rakenteiden purkaminen vesilain mukaisissa prosesseissa tarkoittaa ja kuvata toiminnan jälkeiset ympäristövaikutukset.

Vaikutusten seuranta

YVA-ohjelman mukaan vaikutusten selvittämisen yhteydessä laaditaan ehdotus hankkeen ympäristövaikutusten seurantaohjelman sisällöksi. Seurannan tavoitteena on tuottaa tietoa hankkeen vaikutuksista ja selvittää mitkä muutokset ovat seurauksia hankkeen toteuttamisesta, miten vaikutusten arvioinnin tulokset vastaavat todellisuutta ja miten haittojen lieventämistoimet ovat onnistuneet. Lisäksi tavoitteena on käynnistää tarvittavat toimet, mikäli ennakoimattomia merkittäviä haittoja esiintyy.

Yhteysviranomainen katsoo, että riippuen ympäristövaikutusten arvioinnin tuloksista, jotkin vaikutukset voivat vaatia myös yksityiskohtaisempaa seurantaa. Suunnitelmassa seurantajärjestelyistä tulee esittää myös seurantatietojen raportointimenetelmät ja aikataulut sekä tiedon jakaminen.

Hankkeen vaikutusten seurantaa tulee tarkastella koko hankkeen elinkaaren ajalta. Jotta vaikutuksia voidaan seurata, tulee lähtötilanne tutkia ennen suunniteltujen toimenpiteiden aloittamista sekä vaikutuksia seurattava toimenpiteiden aikana ja niiden jälkeen, jotta mahdolliset muutokset voidaan todeta. Muutosten vertaaminen esitettyihin arvioihin antaa tarpeellista lisätietoa. Yhteysviranomainen ennakoi, että kalastoon, vedenlaatuun ja poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia on syytä seurata. Suunnitelma poronhoidon seurantajärjestelyistä tulee tehdä yhteistyössä paliskuntien kanssa.

YVA-menettelyn ja siihen liittyvän osallistumisen järjestäminen

Arviointiohjelmassa on kuvattu YVA-menettelyn vuorovaikutus, osallistuminen ja tiedottaminen. Hankkeen suunnitteluun osallistamisen parantamiseksi on perustettu

9.7.2024

seurantaryhmä, johon on kutsuttu paikallisten yhdistysten ja toimijoiden edustajia sekä viranomaistahoja. Seurantaryhmä kokoontui 24.4.2024. Tilaisuudessa keskusteltiin muun muassa hankevaihtoehtoista, vesistövaikutusten arvioinnista ja hankeaikataulusta. Seurantaryhmä kokoontuu seuraavan kerran YVA-selostuksen valmistelun aikana.

Hankkeesta järjestettiin yleisötilaisuus 16.5. Kemijärvellä. Arviointiohjelman mukaan myös YVA-selostusvaiheessa järjestetään yleisötilaisuus. Hankkeesta on lisäksi pidetty maanomistajatilaisuus Kemijärvellä 8.11.2023. Osana sosiaalisten vaikutusten arviointia toteutetaan asukaskysely, jonka tarkoituksena on tiedottaa hankealueen lähiasukkaita ja loma-asukkaita hankkeesta ja selvittää heidän suhtautumistaan suunnitelmiin. YVA-selostuksessa esitetään asukaskyselyn tulokset.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan osallistumisen järjestämisen toimintatavat mahdollistavat tiedonvälityksen sekä keskustelun. YVA-ohjelmassa on esitetty kattavasti seurantaryhmän ja muun osallistumisen aikataulu. YVA-selostuksessa tulee esittää selvitys osallistumisesta arviointimenettelyn eri vaiheissa ja niiden liittymisestä hankkeen suunnitteluun.

Raportointi

YVA-ohjelma on pääasiassa johdonmukainen ja ymmärrettävä. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksen ymmärrettävyyteen ja selkeyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Arvioinnin keskeiset tulokset ja kunkin vaikutuksen merkittävyys tulee esittää havainnollistaen niin, että ne ovat selkeitä myös muille kuin kyseisen alan asiantuntijoille. Yhteysviranomaisen pitää erityisen tärkeänä YVA-selostuksen tiivistelmän selkeyttä ja havainnollisuutta, jotta kaikilla osallisilla on mahdollisuus tutustua arvioinnin tuloksiin. Yhteysviranomaisen katsoo, että karttojen selkeyteen ja tarkkuuteen tulee kiinnittää YVA-selostuksessa huomiota. Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiohjelma ei ole täysin saavutettava taulukoiden osalta. YVA-selostuksen tulee täyttää saavutettavuuden vaatimukset.

Arviointiselostuksesta tulee ilmetä, kuinka tämä yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon arvioinnissa.

9.7.2024

Arviointiohjelman laatijoiden ja yhteysviranomaisen pätevyys

YVA-lain 33 §:n mukaisesti hankkeesta vastaavan on varmistettava, että sillä on käytettävissään riittävä asiantuntemus ympäristövaikutusten arviointiohjelman ja -selostuksen laadintaan. YVA-ohjelmassa on esitetty vaikutusten arviointiin osallistuva työryhmä asiantuntijoittain. Useissa mielipiteissä on tuotu esille, että valittu YVA-konsultti ei voisi tehdä arviointia. Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelma ja -selostus ovat hankkeesta vastaavan asiakirjoja. Suomessa YVA-menettelyyn tarvittava asiantuntemus hankitaan pääsääntöisesti palkkaamalla konsultti. Tapa on yleinen ja hyväksytty. Yhteysviranomainen katsoo, että konsultin puolueettomuutta ei ole syytä epäillä ja että hankkeesta vastaavan valitsemat asiantuntijat ovat koulutettuja, kokeneita ja heitä on riittävän monipuolisesti.

Yhteysviranomainen on käyttänyt lausunnon laatimiseen asiantuntijatiimiä. Siihen ovat osallistuneet kaikki Lapin ELY-keskuksen vastuualueet sekä ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueen kaikki yksiköt. Yhteysviranomainen katsoo, että sillä on ollut riittävä asiantuntemus yhteysviranomaisen lausunnon antamiseen. Lausunnon ratkaisija on Leena Ruokanen (FM, suunnittelumaantiede) ja lausunnon esittelijä on Olli Rönkä (FM, suunnittelumaantiede). Yhteysviranomaisen lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet hydrogeologi Anne Lindholm (FM, maantiede, maa- ja kallioperä, pohjavedet), johtava vesitalousasiantuntija Juha-Petri Kämäräinen (insinööri YAMK, vesitalous), ylitarkastaja Sannamari Pehkonen (FM, biologia, melu ja värinä), ilmastoasiantuntija Juuso Puurula (AMK, ympäristösuunnittelija, ilmastovaikutukset), ylitarkastaja Jussa Liikkanen (FM, suunnittelumaantiede, maankäyttö), ylitarkastaja Hannu Raasakka (maanmittausinsinööri YAMK, maankäyttö), ylitarkastaja Riku Tapio (HTM, julkisoikeus, rakennettu kulttuuriympäristö), ympäristövastaava Tarmo Oikarinen (MTI, liikenne), hydrobiologi Annukka Puro-Tahvanainen (FM, hydrobiologia, vesieliöstö), ylitarkastaja Maija Mäkelä (FM, biologia, luonnonsuojelu, Natura), johtava kalatalousasiantuntija Heikki Laitala, (FM, biologia, kalasto ja kalastus) ja porotalousasiantuntija Päivi Kainulainen (FM, maantiede, poronhoito).

9.7.2024

Arviointiohjelmalausunnon toimittaminen ja siitä tiedottaminen

Yhteysviranomainen toimittaa lausuntonsa hankkeesta vastaavalle. Lausunto toimitetaan tiedoksi asianomaisille viranomaisille ja mielipiteen esittäneille tahoille.

Arviointiohjelmalausunto julkaistaan yhteysviranomaisen verkkosivuilla osoitteessa <https://www.ely-keskus.fi/kuulutukset> ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa <http://ymparisto.fi/ailangantunturin-pumppuvoimala-YVA>

Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus

Suoritemaksu on 8000 euroa.

Arviointiohjelmasta annettavasta yhteysviranomaisen lausunnosta perittävä maksu on määriteltävä tavanomaisen hankkeen mukaisesti (11–17 henkilötyöpäivää). Maksu määräytyy ELY-keskusten maksuista annetun asetuksen perusteella.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä.

Sovelletut oikeusohjeet

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 3 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 6 §

Valtioneuvoston asetus (1215/2023) elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2024 2 §

9.7.2024

Asiakirjan hyväksyminen

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Olli Rönkä ja ratkaissut yksikön päällikkö Leena Ruokanen. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

Jakelu

Kemijoki Oy

Tiedoksi

Lausunnon antaneet

Mielipiteen esittäneet

Kemijärven kaupunki

Kemijärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Rovaniemen kaupunki

Rovaniemen kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Tämä asiakirja LAPELY/841/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/841/2024 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Rönkä Olli 09.07.2024 12:21

Ratkaisija Ruokanen Leena 09.07.2024 12:25